

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دفتر ترویج، آموزش و تحقیقات تعاونی
سازمان آموزش مجازی تعاون

جلسه اول

معنی و مفهوم تعاون و تعاونی

۱) مفهوم عام تعاون

واژه انسانی و زیبای **تعاون** در مفهوم عام به معنای همکاری، مساعدت، یاریگری، رعایت منافع جمعی، دستگیری از دیگران و ... اشاره دارد. در لغت نامه دهخدا به معنای ((هم پشت شدن، یکدیگر را یاری کردن، یاری کردن بعضی قوم بعضی دیگر را، یکدیگر را با هم مددکاری کردن)) آمده است؛ همچنین دکتر محمد معین تعاون را به معنای ((یکدیگر را یاری کردن، به هم یاری کردن)) بیان کرده است.

در زبان انگلیسی واژه (تعاون) را معادل **cooperation** گرفته اند. این واژه را اولین بار رابرت آون (R.Owen) در مقابل واژه رقابت (**competition**) به کار برد.

تعاون به این مفهوم یکی از جنبه‌های مهم زندگی اجتماعی است و چون با ذات و فطرت انسان‌ها سازگار می‌باشد، از آغاز زندگی جمعی بشر کاربرد داشته است. ضرورت همکاری با دیگران برای مقابله با خطرات طبیعی مانند سیل، زلزله، طوفان، تهاجمات جانوران وحشی و جنگ‌های قبیله‌ای به آغاز زندگی انسان‌ها بر می‌گردد. با توسعه تمدن و گسترش شهرها نیاز به همکاری متقابل برای تأمین کمبودهای ناشی از پیچیدگی‌های زندگی شهرنشینی، ضرورت توجه و به‌کارگیری ساز و کارهای تعاونی بیش از پیش احساس گردید.

«به یک معنا همه رفتارهای اجتماعی همکارانه (تعاون) است. یعنی، انجام کارهایی که نیازمند همکاری دو نفر (یا بیشتر) است. خواه بازی کردن با الاکلنگ باشد یا بازی تنیس، اجرای

انواع موسیقی و رقص، کارکردن در یک گروه، شرکت در یک گفت و گو، یا داشتن یک رابطه اجتماعی در هر یک از این موارد نظام اجتماعی وجود دارد که در آن فعالیت‌های هر عضو برای دستیابی به محصول نهایی هماهنگ می‌شود» (آرگایل، ۱۳۷۹).

اموری (Emory, ۱۳۵۲) مؤلف کتاب تعاون و اصول اولیه آن تعاون را طریقه‌ای برای زندگی و فلسفه‌ای برای حیات می‌داند که مجموعه‌ای از پوشش‌ها و شیوه‌های رفتاری می‌باشد و در عین حال مجموعه‌ای از اصول و مبانی برای راهنمایی زندگی فردی و اجتماعی انسان‌هاست. تعاون ترکیبی از خودیاری و کمک متقابل می‌باشد که گرایش آن در جهت بناگذاری ارزش‌های جهانی است.

۲) مفهوم خاص تعاون

تعاون به مفهوم خاص آن به نوع مشخصی از کارکردن با یکدیگر اشاره دارد که از طریق تشکیل سازمان رسمی و به کارگیری روش‌های مدیریتی خاص، دسترسی به اهداف مشترک را امکان‌پذیر می‌سازد.

پراکاش (Prakash, 1377) از صاحب نظران تعاون آسیا، تعاونی را این گونه تعریف کرده است:

«مؤسسات تعاونی سازمان‌هایی هستند که در زمره انواع سازمان‌های داوطلبانه یا غیر دولتی قرار می‌گیرند. تعاونی‌ها سازمان‌هایی مردمی هستند که توسط خود اعضاء و اختیار کامل آنها تشکیل و به روش صحیح و دموکراتیک منطبق با اصول بین‌المللی تعاون اداره می‌شوند.»

اتحادیه بین‌المللی (I.C.A) در سی‌ویکمین کنگره خود که در سال ۱۹۹۵ در منچستر برگزار گردید، تعاونی را این گونه تعریف کرده است:

«تعاونی اجتماعی مستقل اشخاصی است که به منظور تأمین نیازها و اهداف مشترک اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی خود از طریق اداره و نظارت دموکراتیک مؤسسه‌ای با مالکیت جمعی، باهمدیگر به نحو اختیاری توافق نموده اند. چنانچه عناصر و اجزاء این

تعریف را شناسایی گردد، به ارائه مفهومی مشخص تر و روشن تر از تعاونی کمک می نماید. به عناصر اساسی این تعریف که مهم ترین ویژگی های تعاونی ها را مشخص می کند، به طور مختصر اشاره می گردد:

اجتماع مستقل اشخاص: این بخش از تعریف روشن می سازد که تعاونی سازمانی جمعی است که با تشکل اشخاص به وجود می آید. پس اولین شرط تشکیل تعاونی وجود اشخاص می باشد. علاوه بر آن، تعاون شخصیتی مستقل است که به سایر سازمان ها از جمله دولت وابستگی ندارد. **وجود هدف یا نیاز مشترک:** فلسفه وجودی تعاون تأمین اهداف و نیازهای مشترک اعضا می باشد. لذا تشکیل تعاونی و استمرار فعالیت آن منوط به تلاش برای دستیابی به اهداف و رفع نیازهای مشترک اعضا می باشد.

اداره و نظارت دموکراتیک: این جزء از تعریف به شیوه مدیریت و اداره تعاونی اشاره دارد. در این زمینه نقش و وظیفه اعضا با اهمیت می باشد و به موجب اصل هر عضو یک رأی، همه اعضا در مدیریت و نظارت تعاونی به شیوه دموکراتیک مشارکت می نمایند.

مالکیت جمعی: کلیه اعضا در تأمین سرمایه تعاونی مشارکت مالی دارند و به نسبت سهام خریداری شده در مالکیت تعاونی سهیم می باشند. مالکیت تعاونی مشاع و به صورت جمعی می باشد.

عضویت اختیاری: تعاونی ها سازمان های داوطلبانه می باشند که با اراده و توافق اعضا برای تأمین نیازهای مشترک تأسیس می گردند. لذا هیچ کس را نمی توان به اجبار به عضویت تعاونی وادار نمود. همچنین ادامه عضویت از اختیارات اعضا می باشد و لغو آن تنها در چهارچوب مقررات مندرج در اساسنامه تعاونی امکان پذیر می باشد.

۳) تعریف تعاونی از دیدگاه قانون

در قانون بخش تعاونی جمهوری اسلامی ایران تعریف روشن و مشخصی از تعاونی ارائه نگردیده است. اما در چند ماده و تبصره این قانون برخی ویژگی های تعاونی مشخص گردیده است:

— ماده ۲ - شرکت‌هایی را که با رعایت قانون بخش تعاونی تشکیل و به ثبت برسند را تعاونی شناخته می‌شوند.

— تبصره ذیل ماده ۵ تصریح می‌کند که تابعیت تعاونی‌ها باید ایرانی باشد.

— ماده ۷ - برای شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی دارای شخصیت، حقوقی مستقل قائل شده است.

— ماده ۱۷ - شرکت‌های تعاونی شرکت‌هایی است که تمام یا حداقل ۵۱ درصد سرمایه به وسیله اعضا تأمین شده باشد.

اما قانون شرکت‌های تعاونی ایران مصوب سال ۱۳۵۰ شرکت‌های تعاونی را این گونه معرفی کرده است:

«شرکت تعاونی شرکتی مرکب از اشخاص حقیقی یا حقوقی است که به منظور رفع نیازمندی‌های مشترک و بهبود اقتصادی و اجتماعی شرکا از طریق خودیاری و کمک متقابل و همکاری آنان و تشویق به پس انداز طبق اصول مطرح در قانون تشکیل می‌شود» (ماده ۱ قانون شرکت‌های تعاونی ایران).

دکتر حسنی استاد حقوق دانشگاه تهران براساس مواد مختلف قانون تعاون، شرکت

تعاونی را این گونه تعریف نموده است:

«شرکت تعاونی شرکتی است که بین اشخاص حقیقی و حقوقی غیر دولتی برای فعالیت در امر مربوط به تولید یا توزیع در جهت اهداف مطرح در قانون بخش تعاونی به منظور بهبود وضع اقتصادی و اجتماعی اعضا از طریق همکاری و تشریک مساعی آنها با رعایت مقررات قانون تشکیل می‌شود» (حسنی، ۱۳۷۴).

تاریخچه تعاون در جهان

به طور کلی **تاریخچه تعاون در جهان** را از نظر اقتصادی، به دو دوره تقسیم کرد: دوره اول از آغاز زندگی اجتماعی انسان شروع می‌شود و از قرن پانزدهم میلادی به تدریج تحول می‌پذیرد تا این که به شکل کنونی درمی‌آید.

دوره دوم با **انقلاب صنعتی و انقلاب فرانسه**، قرن هیجدهم میلادی شروع می‌شود که دارای تعریفی مخصوص به دوران خود است، بنابراین دوره اول را عصر تعاون اجتماعی و دوره دوم را اصل تعاون صنعتی یا علمی می‌نامند.

شکل‌گیری نهضت جهانی تعاون

تعاون به مفهوم همکاری و مشارکت از جنبه‌های بارز زندگی اجتماعی بشر به شمار می‌رود. براساس شواهد تاریخی فعالیت‌های تعاونی گونه، همواره بخش مهمی از زندگی جمعی انسان بوده است. افراد از طریق انواع همیاری در بسیاری از فعالیت‌های اقتصادی و اجتماعی بر اساس قواعد مورد توافق با یکدیگر مشارکت و همکاری داشته‌اند. حتی در جوامع ابتدائی حداقل از همکاری در زمینه‌های دفاع در مقابل تعرض حیوانات و فعالیت‌های مربوط به گردآوری خوراک مانند ماهیگیری و شکار وجود داشته است.

اما تعاون به مفهوم امروزی آن که در قالب شرکت‌ها و اتحادیه‌های تعاونی و دارای اصول و قواعد مشخص و از پیش تدوین شده مشخص شده‌اند، از سابقه‌ای حدود ۱۵۰ ساله برخوردار است. نخستین شرکت تعاونی در جهان تحت عنوان «شرکت منصفان راجدیل» در سال ۱۸۴۴ میلادی به همت ۲۸ کارگر بافنده (۲۷ نفر مرد و ۱ نفر زن) در شهر راجدیل ایالات لاکسایر انگلستان تأسیس گردید.

«غروب یک روز بارانی و مه آلود در سال ۱۸۴۳ چند نفر از کارگران فقیر و درمانده کارخانه بافندگی شهر کوچک راجدیل در انگلستان محفلی دوستانه که بیشتر جنبه شورایی داشت، گرد هم جمع شدند و ضمن گفتگو پیرامون مصائب و مشکلات خود در جستجوی راه حلی بودند که منجر به تشکیل شرکت تعاونی راجدیل در سال ۱۸۴۴ گردید. در آخر سال اول شرکت تعاونی راجدیل ۷۴ عضو و بعد از ۱۰ سال اعضاء آن به ۹۰۰ نفر و سرمایه شرکت به ۷۰۰۰ لیره رسید» - شیروانی، ۱۳۶۸

شرایط اقتصادی - اجتماعی پیدایش نهضت جهانی تعاون

برای آشنایی با زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی پیدایش اولین شرکت تعاونی به شرایط کشورهای اروپایی در قرن نوزدهم به طور مختصر اشاره می‌شود:

وقوع انقلاب صنعتی و گسترش بهره برداری از ماشین و سایر اختراعات علمی و فنی موجب تحولات و دگرگونی‌های وسیع و شگرف در اوضاع اقتصادی و روابط اجتماعی کشورهای غرب اروپا گردید.

توسعه واحدهای صنعتی، جایگزینی نیروی ماشین به جای انسان، تعطیلی کارگاه‌های خانگی، بیکاری و آوارگی صاحبان حرف و صنایع دستی، مهاجرت وسیع نیروی کار از روستاها و مزارع به شهرها و واحدهای صنعتی موجبات گسترش نابرابری اقتصادی و اجتماعی، گرانی قیمت مواد مصرفی و افزایش فقر، بیکاری و فلاکت طبقات کم درآمد را فراهم نمود.

شرایط بحرانی اندیشمندان و صاحب‌نظران اقتصادی و اجتماعی را بر آن داشت تا نظرات و راه حل‌های اصلاحی برای بهبود وضعیت اقشار کم درآمد و سعادت آحاد جامعه ارائه نمایند. یکی از این اندیشمندان رابرت اوئن (۱۸۵۸-۱۷۷۱) انگلیسی بود که با مطالعه وضع زندگی کارگران کارخانه‌اش نظریه شرکت‌های تعاونی را ارائه داد و برای تحقق آرمان‌های نوآورانه خود به آمریکا رفت و دهکده تعاونی را ایجاد نمود. اما این اقدام وی که براساس اندیشه‌های آرمان گرایانه و حتی خیالی وی تأسیس گردیده بود با موفقیت همراه نگردید و علیرغم تلاش‌های مستمر دهکده تعاونی به تعطیلی انجامید.

اما افکار و آرمان او از چنان جاذبه قوی برخوردار بود که منشأ شکل‌گیری نهضت تعاون در اغلب کشورهای غرب اروپا گردید. تعاونی راچدیل که از موفقیت‌آمیزترین این تلاش‌ها بود، حاصل تلاش ۲۸ کارگر ساده اما روشنفکر بافندگی بود که با سرمایه اندک اما همت بلند خود پایه‌گذار مبانی اساسی یک نهضت اقتصادی و اجتماعی در سطح جهان گردیدند.

تاریخچه و سابقه تعاون در ایران

شرایط اقلیمی و گستردگی سرزمین ایران تأثیرات شگرفی بر شیوه‌های تولید و نحوه

زندگی اجتماعی مردم این مرز و بوم بر جای گذارده است. کمبود نزولات آسمانی، وجود بیابان‌های پهناور، کوهستانی بودن بخش وسیعی از کشور و تنوع آب و هوا تعیین کننده نظام بهره برداری از زمین و نحوه معیشت مردم هر منطقه است. حفر قنات طولانی و بیشمار در دل صحراها و دامنه کوهپایه‌ها، احداث بندها و کانال‌های آبرسانی، نظام دامداری مبتنی بر چرای دام‌ها در بیابان‌های وسیع همراه با تحرک جغرافیایی (ییلاق و قشلاق) کاشت و برداشت محصولات کشاورزی و فراوری تولیدات دامی از جمله فعالیت‌هایی بودند که ایرانیان را ملزم می‌نمود، شیوه‌های متنوع تعاون و همکاری گروهی را در حیات اقتصادی و اجتماعی خود به کار گیرند. گستردگی و تنوع کاربرد شیوه‌های تعاونی موجب گردید، تعاون و یاریگری جرئی از فرهنگ و تمدن ایرانیان به شمار رود. علاوه بر آن آموزه‌های دینی خصوصاً دستورات و تأکیدات دین مبین اسلام مانند کمک به هموعان، همکاری در کارهای نیک، یاری رساندن به نیازمندان و مشاوره در امور زمینه نهادینه شدن شیوه‌های تعاونی را فراهم نموده است. در طول تاریخ نهادهای تعاونی گونه مذهبی مانند وقف، صدقه، قرض الحسنه، ذکات، جبه و غیره خدمات بسیاری برای نیازمندان ارائه نموده‌اند.

اما آغاز تعاون به معنای رسمی و قانونی در ایران را می‌توان به تصویب **قانون تجارت ایران** در سال ۱۳۰۳ و ۱۳۰۴ خورشیدی دانست که موادی از این قانون به بحث در مورد تعاونی‌های تولید و مصرف پرداخته بود.

اما از لحاظ تشکیل و ثبت فعالیت تعاونی‌های رسمی می‌توان سال ۱۳۱۴ را آغاز فعالیت تعاونی‌ها در ایران دانست: زیرا در این سال توسط دولت اقدام به تشکیل نخستین شرکت تعاونی روستایی در منطقه داور آباد گرمسار گردید و تا سال ۱۳۲۰ تعداد این تعاونی‌ها تنها به ۲ شرکت تعاونی رسید.

در فاصله سال‌های ۱۳۲۰ تا ۱۳۳۰ مشکلات ناشی از جنگ جهانی دوم مانند محدودیت ارزاق

عمومی، گرانی کالاهای مصرفی و بازار ناسالم توزیع کالا زمینه را برای تأسیس شرکت‌های تعاونی مصرف به وجود آورد. در این فاصله تعداد ۱۹ شرکت تعاونی مصرف در شهرهای بزرگ تشکیل گردید (مؤسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی، ۱۳۶۹).

اولین قانون مستقل برای شرکت‌های تعاونی در سال ۱۳۳۴ براساس لایحه‌ای که مرحوم مصدق نخست وزیر وقت در سال ۱۳۳۲ برای اجراء ابلاغ کرده بود، به تصویب رسید.

به دنبال اصلاحات ارضی بخشی وسیعی از کشاورزان به شرکت‌های تعاونی پیوستند. زیرا که قانون اصلاحات ارضی مصوب ۱۳۴۰ یکی از شرایط واگذاری زمین به زارعین عضویت در شرکت‌های تعاونی ذکر شده بود. تصویب اساسنامه سازمان مرکزی تعاون روستائی و گسترش شرکت‌های تحت پوشش آن به تحقق این امر کمک نمود.

در سال ۱۳۴۶ سازمان مرکزی تعاون کشور زیر نظر نخست وزیری تشکیل شد و مأمور گردید شرکت‌های تعاونی را در سطح شهرها توسعه دهد.

در سال ۱۳۴۹ به منظور بسط مفاهیم تعاونی، آشنایی مردم با قواعد و اصول آن، فراهم نمودن موجبات همکاری افراد برای تجمع سرمایه‌های کوچک و توسعه منابع اعتباری وزارت تعاون و امور روستاها تأسیس گردید.

قانون شرکت‌های تعاونی در سال ۱۳۵۰ در ۲۵ فصل و ۱۴۹ ماده به تصویب رسید.

این قانون که براساس مطالعه تطبیقی با قوانین تعاون سایر کشورها تنظیم شده بود از جامعیت کافی برخوردار است و شامل انواع تعاونی‌ها، عضویت در اتحادیه‌ها، مالیات، حسابرسی، نظام تشکیلاتی و ... می‌گردد.

در مجموع تا قبل از انقلاب از طریق سازمان‌های متولی فوق الذکر و در چهارچوب قوانین مربوطه حدود ۱۳۴۰ شرکت تعاونی شهری و نزدیک به سه هزار شرکت تعاونی روستائی تأسیس شده بود.

بعد از انقلاب ضرورت مشارکت مردم در زمینه‌های اقتصادی و اجتماعی از جمله توسعه فعالیت‌های تولیدی، گسترش فرصت‌های اشتغال و تعمیم عدالت اجتماعی از طریق تعاونی‌ها

مورد توجه قرار گرفت و این موضوع در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی متجلی گردید.

در اصل ۴۴ قانون اساسی بخش تعاون به عنوان دومین بخش اقتصاد کشور در کنار بخش‌های دولتی و خصوصی معرفی گردید و مطابق اصل ۴۳ تأمین شرایط و امکانات کار به منظور رسیدن به اشتغال کامل در شکل تعاونی جزء ضوابط اقتصاد جمهوری اسلامی ایران تعیین شده است. در سال‌های بعد از پیروزی انقلاب و به دنبال بروز مشکل بیکاری فارغ‌التحصیلان متوسطه و عالی، سازمان گسترش خدمات تولیدی و عمرانی زیر نظر وزارت کشور تأسیس شد و مأموریت یافت، افراد بیکار را در قالب شرکت‌های تعاونی متشکل نموده و اعتبارات و تجهیزات مورد نیاز برای اشتغال آنان را فراهم سازد. از این طریق، تعداد متناهی تعاونی‌های تولیدی و خدماتی با عضویت افراد جویای کار خصوصاً فارغ‌التحصیلان متوسطه در سطح کشور تأسیس گردید.

با شروع جنگ تحمیلی و بروز مشکلات ناشی از کمبود و گرانی مایحتاج عمومی و فقدان شبکه‌های مناسب برای توزیع کالاهای اساسی تعداد زیادی شرکت تعاونی مصرف در ادارات، کارخانجات، محلات و مساجد تأسیس شد که این تعاونی‌ها در دوران جنگ مأموریت توزیع عادلانه کالاهای عمومی را به نحو نسبتاً شایسته ای انجام دادند. به طوری که خاطره کالای تعاونی به مفهوم کالای ارزان قیمت در حافظه اکثر مصرف کنندگان باقی مانده است.

در سال ۱۳۶۲ به منظور فراهم سازی زمینه قانونی برای اجرای اهداف مندرج در موارد ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی طرح قانون تعاونی‌ها تقدیم مجلس گردید و پس از افت و خیزهای فراوان سرانجام در شهریورماه ۱۳۷۰ تحت نام «قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران» به تصویب رسید.

این قانون پس از اجراء با برخی نارسائی‌ها و کمبودها روبرو گردید که پاره ای از مواد و تبصره‌های آن در سال‌های ۱۳۷۷ و ۱۳۹۳ مورد بازنگری قرار گرفت که در این متن به

منظور سهولت به اختصار قانون تعاون به کار می‌رود. در حال حاضر قانون تعاون و آئین نامه‌های اجرایی مرتبط با آن مبنای عمل بخش تعاون کشور قرار دارد. در بخش‌های آتی مواد قانون و شیوه‌های اجرایی آن به تفصیل ارائه خواهد گردید. (قابل ذکر است که به موجب ماده واحده‌ای، سازمان مرکزی تعاون روستایی از شمول قانون تعاون مستثنی و تابع وزارت جهاد کشاورزی باقی ماند).

به موجب ماده ۶۵ قانون تعاون، وزارت تعاون به منظور اعمال نظارت دولت و حمایت و پشتیبانی بخش تعاون تشکیل یافت و مطابق تبصره ذیل آن، کلیه سازمان‌ها و اداراتی که در رابطه با بخش تعاون فعالیت داشتند، منحل گردید و کلیه وظایف، اختیارات، اموال، دارایی‌ها، اعتبارات و بودجه، پرسنل و سایر امکانات آنها به وزارت تعاون منتقل گردید. پس از تأسیس وزارت تعاون و ادارات تابعه در سطح استان‌ها و شهرستان‌ها روند تشکیل و توسعه تعاونی‌ها شتاب روز افزونی گرفت به طوری که تاکنون بیش از ۲۰۰ هزار تعاونی با عضویت بیش از ۱۰ میلیون نفر (به غیر از تعاونی‌های سهام عدالت) به ثبت رسیده است و کمتر خانواده ایرانی است که یک عضو تعاونی نداشته باشد.

اصول و ارزش‌های تعاون

«منظور از اصول تعاون، قواعد موضوعه در سنت تعاون نیست، بلکه اصول اخلاقی و رفتارهایی است که در عمل از این قواعد ناشی می‌شود» (ژرژ فوکو).
تعاون تجلی عینی و عملی آرمان‌ها و ارزش‌های جهانی بشر مانند دموکراسی، برابری، اتحاد، انصاف و آزادی است که با استفاده از روش‌های مسالمت آمیز آنها را عملی می‌سازد. برای واقعیت بخشیدن به این ارزش‌ها در روابط و مناسبات اقتصادی و اجتماعی چارچوب و دستورالعمل‌های مشخصی تدوین شده است. زیرا هر نظام اقتصادی، اجتماعی یا سیاسی برای این که به مرحله ثبات برسد و ضمن دوام بتواند امکان پیشرفت خود را فراهم سازد باید دارای اهداف، اصول و سازوکار مشخص و از پیش تدوین شده‌ای باشد.

مطابق بیانیه مجمع عمومی اتحادیه بین المللی تعاون که در سال ۱۹۹۵ صادر گردید، اصول

تعاون دستور العمل‌هایی است که طبق آنها تحقق ارزش‌های تعاونی خودیاری، مسئولیت پذیری، دموکراسی، برابری، انصاف و اتحاد را عملی می‌سازند.

پایبندی به اصول تعاون موجب می‌گردد، بین اجزاء و ارکان تعاونی نظم و انضباط برقرار گردد و مدیران را برای تحقق اهداف تعاونی هدایت نماید. پیشگامان راچدیل که توانایی شناخت و درک این واقعیت را داشتند در راستای حفظ منافع اعضا و پیشگیری از هرگونه کجروی برای تعاونی خود اصولی را تدوین نمودند و با پایبندی و رعایت آنها توانستند، نهضت جهانی تعاون را پایه گذاری نمایند.

اصول تعاونی راچدیل عبارتند از:

- ۱) عضویت آزاد و اختیاری
- ۲) نظارت جمعی و دموکراتیک (هر عضو یک رأی)
- ۳) محدودیت سود سرمایه
- ۴) تقسیم سود بر مبنای معاملات عضو با تعاونی و تقسیم آن به نسبت خرید
- ۵) بی‌طرفی در مسائل سیاسی و مذهبی
- ۶) معاملات نقدی
- ۷) بالا بردن سطح دانش اعضا و کارکنان تعاونی (پاسکوت و انگینز، ۱۳۷۲).

این اصول بارها از طرف اتحادیه بین المللی تعاون (I.C.A) مورد بازنگری قرار گرفت و مجمع عمومی این اتحادیه که سال ۱۹۹۵ در منچستر انگلستان برگزار گردید در بیانیه هویت تعاونی ارزش‌ها و اصول جهانی تعاون را معرفی نمود:

ارزش‌های تعاون

تعاونی‌ها بر ارزش‌های خودیاری، مسئولیت پذیری، دموکراسی، برابری، انصاف و اتحاد استوارند. اعضا طبق راه و رسم مسئولین تعاونی خود به ارزش‌های اخلاقی، صداقت، آزادی،

مسئولیت اجتماعی و توجه به دیگران معتقدند.

- اصول تعاون

اصول تعاون دستورالعمل‌هایی است که بر طبق آنها تعاونی‌ها تحقق ارزش‌های کلیدی تعاون را عملی می‌سازند.

اصل اول - عضویت آزاد و اختیاری

تعاونی‌ها سازمان‌هایی اختیاری هستند و عضویت در آنها برای تمام افرادی که بتوانند از خدمات آنها استفاده کنند و مسئولیت‌های ناشی از عضویت را بپذیرند، بدون تبعیضات جنسی، اجتماعی، نژادی، سیاسی و مذهبی آزاد است.

اصل دوم - کنترل دموکراتیک اعضا

تعاونی‌ها سازمان‌های دموکراتیک هستند و توسط اعضا خود که فعالانه در سیاست‌گذاری و اتخاذ تصمیمات مشارکت می‌کنند، کنترل می‌شوند. مردان و زنانی که به عنوان نمایندگان منتخب (هیأت مدیره و بازرسان و سایر کسانی که برای انجام وظایفی توسط مجمع عمومی انتخاب می‌شوند) خدمت می‌کنند، در مقابل اعضا مسئولند. در تعاونی‌های سطح اولیه (شرکت‌های تعاونی) اعضا از حق رأی مساوی برخوردارند (یک عضو، یک رأی) و همچنین تعاونی‌های در سطوح دیگر به شکل دموکراتیک سازمان می‌یابند.

اصل سوم - مشارکت اقتصادی اعضا

اعضا به طور منصفانه و با کنترل دموکراتیک سرمایه تعاونی خود را تأمین می‌نمایند. آنها معمولاً متناسب با سرمایه پرداخت شده خود که یکی از شرایط عضویت می‌باشد، پاداش محدودی در صورت وجود دریافت می‌دارند. اعضا مازاد درآمد را برای تأمین هر یک از مقاصد زیر اختصاص می‌دهند:

- توسعه تعاونی خود حتی المقدور از طریق تخصیص ذخایری که حداقل قسمتی از آن غیر قابل تقسیم می‌باشد.

- برخورداری اعضا از مزاد درآمد به نسبت معاملات هر یک از آنها با تعاونی و حمایت از سایر فعالیت‌هایی که به تصویب اعضا رسیده است.

اصل چهارم - استقلال و عدم وابستگی

تعاونی‌ها سازمان‌های خودیار و وابسته می‌باشند که توسط اعضا، اداره و کنترل می‌شوند. اگر آنها با سایر سازمان‌ها از جمله دولت موافقت نامه‌ای امضاء کنند یا از منابع دیگر سرمایه تأمین نمایند، به نحوی اقدام خواهند کرد که مطمئناً تعاونی به شکل دموکراتیک توسط اعضا اداره و کنترل شده و استقلال آن محفوظ بماند.

اصل پنجم - آموزش، تربیت و اطلاع رسانی

تعاونی‌ها برای اعضا نمایندگان منتخب، مدیران و کارکنان خود آموزش و کارآموزی تدارک می‌بینند به طوری که آنها بتوانند به نحو مؤثر به پیشرفت تعاونی خود کمک نمایند. آنها، عموم مردم بخصوص افراد جوان و رهبران افکار عمومی را نسبت به ماهیت و فوائد تعاونی مطلع می‌سازند.

اصل ششم - همکاری تعاونی‌ها با یکدیگر

تعاونی‌ها از طریق همکاری با یکدیگر در سازمان‌های محلی، منطقه‌ای، بین‌المللی به اعضا خود به مؤثرترین نحو خدمت کرده و نهضت تعاونی را تقویت می‌کنند.

اصل هفتم - توجه ویژه به جامعه

تعاونی‌ها با تصویب خط مشی‌ها توسط اعضا برای توسعه پایدار جوامع خود فعالیت می‌کنند. این اصول نشان دهنده چارچوب و راهنمای فعالیت تعاونی‌هاست و هر شرکتی که اصول جهانی تعاون را رعایت ننماید، تعاونی محسوب نمی‌شود. از این روی اساسنامه تعاونی‌هایی که براساس قانون تعاون تأسیس می‌گردند با این اصول هماهنگی دارند و اعضا در ابتدا تشکیل تعاونی با تصویب اساسنامه در اولین مجمع عمومی عادی پایبندی و وفاداری خود را به تعاون

اعلام می‌دارند.

اصول هفتگانه تعاون در مقدمه اساسنامه شرکت‌های اتحادیه‌های تعاونی این گونه درج شده است: **اعضاء تعاونی در آغاز این همکاری خجسته و مبارک که آزادانه و با اختیار کامل و با قبول سهم در مشارکت اقتصادی آن را پذیرفته‌اند، تعهد می‌نمایند که ضمن انجام وظیفه در قبال مسئولیت خود با رعایت حقوق مساوی اعضاء کوشش فردی و تلاش همگانشان را همراه با کسب علم و آگاهی و به کارگیری مستمر دانش روز برای موفقیت هر چه بیشتر اهداف این همیاری و مشارکت با تأکید بر خودگردانی و خوداتکایی به کارگیرند، باشد که در راستای تحقق هدف‌های تعاونی و با عنایت به اصول همیاری و تعاون که در فرهنگ اسلامی و ایرانی ریشه ای پابرجا و پیشینه‌ای دیرینه دارد، شاهد گام‌های استوار و دستان پرتوان اعضاء باشیم که همدلانه برای رشد و توسعه فرهنگ تعاونی و گسترش روحیه مشارکت جو و مشارکت پذیر، فعالانه دست به هم داده‌اند و می‌کوشند تا همسو و هم جهت در کنار تعاونگران کشور در جهت ایجاد اشتغال مولد و ارائه خدمات عادلانه و منصفانه مورد نیاز مردم و راه‌اندازی چرخ‌های تولید و خدمات با افزایش بهره‌وری و به کارگیری پس اندازهای هر چند مختصر ضمن تحقق عدالت اقتصادی و اجتماعی یاری رسان جامعه و دولت نیز باشند.**

اهداف و ضوابط کلی بخش تعاون

تعاونی‌ها در عین حال که همانند مؤسسات تجاری به فعالیت‌های اقتصادی می‌پردازند، اهداف و اصول حاکم بر آنها به گونه‌ای است که از عوامل مهم دگرگونی‌های اجتماعی به شمار می‌روند. هر تعاونی کانونی از افرادی است که پی برده‌اند، دارای نیازها و اهداف مشابه بوده و با تلاش و اقدام دسته جمعی بهتر می‌توانند این نیازها را بر طرف سازند.

تعاونی‌ها مشارکت افراد را جلب می‌نمایند تا سازمان‌ها و مؤسساتی که متعلق به خود آنهاست و از طریق اتحاد درونی و در پرتو کار و کوشش گروهی وضعیت خود را هر چقدر هم مأیوس کننده باشد، دگرگون نماید.

هم اکنون در سطح جهان مؤسسات تعاونی جایگاه خود را به عنوان بخش مستقل پیدا نمودند

که می‌تواند از طریق مشارکت فعال اعضاء و کمک متقابل آنها علاوه بر این که نیازهای اقتصادی و اجتماعی اعضاء را تأمین نمایند، نقش مهمی نیز در توسعه جامعه به عهده داشته باشند. این اهداف تعاونی‌ها را از سازمان‌های اقتصادی که اهداف آنها صرفاً تأمین منافع صاحبان آنها به عنوان سرمایه‌گذار می‌باشد، متمایز می‌سازد.

در ماده یک قانون تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران که مطابق با معیارها، اصول و اهداف جهانی تعاون تدوین گردیده است ضوابط و اهداف کلی بخش تعاون این گونه تعیین شده است:

- ۱- ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل.
- ۲- قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند.
- ۳- پیشگیری از تمرکز و تداول ثروت در دست گروهی خاص جهت تحقق عدالت اجتماعی.
- ۴- جلوگیری از کارفرمای مطلق شدن دولت.
- ۵- قرار گرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار و تشویق بهره‌برداری مستقیم از حاصل کار خود.
- ۶- پیشگیری از انحصار، احتکار، تورم و اضرار به غیر.
- ۷- توسعه و تحکیم مشارکت و تعاون عمومی بین همه مردم.
- ۸- کمک به تأمین عدالت اجتماعی و توانمندسازی اقشار متوسط و کم درآمد.
- ۹- ارتقای کارآیی بنگاه‌های اقتصادی و بهره‌وری منابع مادی و انسانی و فنآوری و افزایش رقابت پذیری در اقتصاد ملی.

از آنجا که این اهداف خصوصاً بند ۱ مبنی بر تأمین شرایط کار برای همه و رسیدن به اشتغال کامل بسیار آرمانی و بعضاً در کوتاه مدت دور از دسترس می‌باشند، مطابق تبصره ذیل این ماده، اهداف مذکور باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی کشور در هر یک از مراحل رشد عملی شود.

اهداف بخش تعاون به گونه‌ای تدوین گردیده‌اند که تحقق آنها بدون کمک و مبادرت دولت امکان پذیر نخواهد بود. لذا به موجب ماده ۳:

«دولت موظف است با رعایت این قانون و در حد مقررات به گونه ای که زمینه اداره یا دخالت در اداره تعاونی‌ها را کارفرمای مطلق شدن دولت فراهم نیاید با بخش تعاونی همکاری نموده و امکانات و تسهیلات لازم را با هماهنگی وزارت تعاون در اختیار آنها قرار دهد.»

همچنین ماده ۴ این قانون، تعاونی‌ها را مورد حمایت قرار داده است:

ماده ۴ - دولت و کلیه سازمان‌های وابسته موظفند در اجرای طرح‌ها و پروژه‌های خود در شرایط مساوی اولویت را به بخش تعاون بدهند.

انواع شرکت‌های تعاونی

شرکت‌های تعاونی را بر اساس ملاک‌های مختلفی می‌توان تقسیم‌بندی نمود. انواع تعاونی‌ها بر مبنای ملاک‌های: از دیدگاه قانون، نوع عضویت و نوع فعالیت ارائه می‌گردد.

انواع تعاونی‌ها از دیدگاه قانون

در ماده ۱۰۷ قانون تجارت مصوب ۱۳۰۴ و ماده ۱۹۰ قانون تجارت سال ۱۳۱۱، شرکت‌های تعاونی به دو نوع **تولید و مصرف** تعریف شده است.

شرکت تعاونی تولید شرکتی است که بین عده ای از ارباب حرف تشکیل می‌شود و شرکاء، مشاغل خود را برای تولید و فروش اشیاء یا اجناس به کار می‌برند.

شرکت تعاونی مصرف شرکتی است که دارای دو هدف است. یکی از اهداف فروش اجناس لازم برای مصارف زندگی و دیگری تقسیم سود و ضرر میان شرکاء.

قانون شرکت‌های تعاونی در سال ۱۳۵۰ در ماده ۱۸ شرکت‌ها را در سه رشته طبقه‌بندی نموده است:

۱- رشته کشاورزی: شامل تعاونی‌های کشاورزی و روستائی

۲- رشته مصرف: شامل تعاونی‌های مصرف کنندگان، مسکن، اعتبار و آموزشگاهی

۳- رشته کاروپیشه: شامل تعاونی‌های کار، حرف و صنایع دستی، تعاونی‌های صنایع کوچک،

تعاونی‌های تهیه و توزیع، تعاونی‌های مشاغل آزاد و تعاونی‌های صیادان (حسنی، ۱۳۷۴)

در اصل ۴۴ قانون اساسی

بخش تعاونی شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود.

در قانون اساسی اصل ۴۴ شرکت‌های تعاونی به دو نوع تقسیم شده‌اند:

بخش تعاون شامل شرکت‌ها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شوند.

در فصل پنجم قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، تعاونی‌ها را به دو نوع تولید و توزیع تقسیم نموده است و در مواد ۲۶ و ۲۷ این قانون، مصادیق هر یک از انواع تعاونی‌ها به شرح زیر بیان گردیده است.

ماده ۲۶- تعاونی‌های تولید شامل تعاونی‌هایی است که در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش ماهی، صید ماهی، شیلات، صنعت، معدن، عمران شهری و روستائی و عشایری و نظایر اینها فعالیت می‌نمایند.

مطابق تبصره ذیل ماده ۲۶ «تعاونی‌های تولید در کلیه اولویت‌ها و حمایت‌های مربوط به تعاونی‌ها حق تقدم دارند».

ماده ۲۷- تعاونی‌های توزیع عبارتند از: تعاونی‌هایی که نیاز مشاغل تولیدی و یا مصرف‌کنندگان عضو خود را در چارچوب مصالح عمومی و به منظور کاهش هزینه‌ها و قیمت‌ها تأمین می‌نمایند.

همچنین در تبصره ذیل ماده ۲۷ «تعاونیهای توزیع مربوط به تأمین کالا و مسکن و سایر نیازمندیهای روستائیان و عشایر و کارگران و کارمندان از نظر گرفتن سهمیه کالا و حمایت‌های دولتی و بانکی و سایر حمایت‌های مربوط به امور تهیه و توزیع اولویت دارند».

انواع شرکت‌های تعاونی از لحاظ عضویت

- شرکت‌های تعاونی را می‌توان به لحاظ عضویت به دو نوع عام و خاص تقسیم شده‌اند:
- **شرکت‌های تعاونی عام:** شرکتی است که عضویت در آن برای همه افراد آزاد باشد و مؤسسين شرکت باید برای تأمین قسمتی از سرمایه اولیه و یا افزایش سرمایه شرکت و سهام آن را به عموم عرضه نمایند.
- **شرکت تعاونی خاص:** شرکتی است که عضویت در آن منحصرأً برای گروه‌های خاص از قبیل کارگران، کارمندان، کشاورزان، دانشجویان، ایثارگران، زنان، مشاغل خاص و نظایر این‌ها آزاد باشد.

انواع شرکت تعاونی از لحاظ نوع فعالیت

- شرکت‌های تعاونی را براساس نوع فعالیت به گروه‌های زیر می‌توان تقسیم‌بندی نمود:
- **شرکت‌های تعاونی کشاورزی درگرایش‌های:** زراعت، دامپروری، دامداری، پرورش کرم ابریشم، پرورش و تکثیر ماهی، صیادی و شیلات، مرغ گوشتی، مرغ تخم‌گذار، جنگلداری، مرتع داری، زنبورداری، پرورش طیور، باغداری، جوجه کشی، مرغ اجداد، پرورش و تکثیر میگو.
- **شرکت‌های تعاونی صنعتی شامل گرایش‌های:** صنایع فلزی، کانی غیر فلزی، شیمیایی، سلولزی، برق و الکترونیک، غذایی، دارویی - بهداشتی، نساجی چرم و پوشاک، ماشین سازی و ریخته گری.
- **شرکت‌های تعاونی تأمین نیاز تولید کنندگان در گرایش‌های:** تأمین مواد اولیه و مایحتاج تولیدکنندگان و صیادان.
- **شرکت‌های تعاونی تأمین نیاز مصرف کنندگان در گرایش‌های:** مصرف کارمندی، مصرف کارگری، مصرف محلی، مصرف دانشجویی، مصرف متفرقه، مصرف فرهنگیان، مرزنشینان، صنوف توزیعی.
- **شرکت‌های تعاونی حمل و نقل در گرایش‌های:** کامیونداران بین المللی و داخلی، وانت بارداران، حمل و نقل دریایی، اتوبوس داران، سواری کرایه بین شهری، تاکسیرانی، آژانس‌های

اتومبیل کرایه، کمپرسی داران، تانک‌داران، یوژی داران (حمل و نقل فوق سنگین) و حمل و نقل درون و بیرون شهری.

– **شرکت‌های تعاونی عمرانی در گرایش‌های: عمرانی و ساختمانی.**

– **شرکت‌های تعاونی فرش دستباف در گرایش‌های:** تأمین نیاز تولیدکنندگان، تولید فرش.

– **شرکت تعاونی تأمین نیاز صنوف خدماتی در گرایش‌های:** اوراق کنندگان اتومبیل، الکتریکی و سیم کشی، آرایشگران زنانه، آرایشگران مردانه، باتری‌ساز، پارکینگ شهری، تزئینات داخلی ساختمان، خشکشویی و لباسشویی، تعمیرکاران دوچرخه و موتورسیکلت، شیشه و آئینه، ساعت سازان، عینک سازان، ناشران و کتاب فروشان، نقاشان اتومبیل، نقاشان ساختمان، تعمیرکنندگان ماشین‌های اداری، تعمیرگاه‌های اتومبیل، تعمیرکاران قفل و کلید.

– **شرکت‌های تعاونی خدماتی در گرایش‌های:** خدمات بهداشتی درمانی، ورزشی، هنری، فرهنگی و تبلیغاتی، مدارس غیرانتفاعی، خدمات آموزشی، خدمات رایانه‌ای، خدمات فرآورده‌های نفتی، خدمات چاپ و نشر، گردشگری و هتلداری، خدمات و مکانیزاسیون کشاورزی، خدمات فنی مهندسی و مشاوره، خدمات اداری مالی و پشتیبانی، خدمات بیمه‌ای، خدمات زیست محیطی، خدمات توزیع آب برق گاز، خدمات جمع‌آوری شیر و سایر مواد لبنی، تحقیقاتی و پژوهشی، خدمات مخابرات و پست، خدمات راهداری، خدمات کالایی، بسته بندی و سورتبند، کاريابي، مالي اعتباری و...

– **شرکت تعاونی سهامی عام:** نوعی شرکت سهامی عام است که با رعایت قانون تجارت و محدودیت‌های تعیین شده در قانون اجرایی سیاستهای اصل ۴۴ قانون اساسی تشکیل می‌شوند.

– **شرکت تعاونی فراگیر ملی:** نوعی تعاونی متعارف یا سهامی عام است که برای فقرزدایی از سه دهک پائین درآمدی تشکیل می‌شود. عضویت سایر افراد دراین تعاونی آزاد است ولی در بدو تشکیل حداقل هفتاد درصد (۷۰٪) اعضاء آن باید از سه دهک پائین درآمدی باشند.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دانشگاه، آموزش و تحقیقات تعاونی
سامانه آموزش مجازی تعاون

جلسه دوم

شرکت تعاونی

شرکت های تعاونی جزو اشخاص حقوقی محسوب می شوند و وابستگی تشکیلاتی و سازماندهی به دستگاه های دولتی ندارند از این رو تشکیل آنها نیازمند عزم و اراده افراد جامعه است. به عبارت دیگر دولت اقدام به ایجاد تعاونی ها نمی نماید بلکه تعدادی از اشخاص که دارای خواست و هدف مشترک هستند، سرمایه و امکانات خود را در یک جا جمع می نمایند و در قالب تعاونی به فعالیت می پردازند. دولت نیز وظیفه هدایت، حمایت و نظارت بر آنها را به عهده دارد. بنابراین برای آنکه یک شرکت تعاونی تشکیل گردد باید عده ای از داوطلبان تأسیس تعاونی (به نام هیأت مؤسس) پیش قدم شوند و طی مراحل اقدام به تأسیس تعاونی نمایند. در این فصل به بیان ماهیت و شرح وظایف هیأت مؤسس و همچنین چگونگی تشکیل شرکت تعاونی می پردازیم.

تعریف هیأت مؤسس

طبق ماده ۳۱ قانون بخش تعاونی ، هیأت مؤسس عبارت است از عده ای از افراد واجد شرایط عضویت در تعاونی مربوط که بر اساس مقررات قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران اقدام به تأسیس تعاونی می نمایند.

شرایط عضویت

طبق ماده ۹ قانون بخش تعاونی شرایط عضویت عبارتند از:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- عدم ممنوعیت قانونی و حجر.
- ۳- خرید حداقل سهام مقرر در اساسنامه.
- ۴- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی.
- ۵- عدم عضویت در تعاونی مشابه.

وظائف هیأت مؤسس

طبق ماده ۳۲ قانون بخش تعاونی وظایف هیأت مؤسس عبارت است از :

- ۱- تهیه و پیشنهاد اساسنامه طبق قانون و مقررات.
- ۲- دعوت به عضویت افراد واجد شرایط.
- ۳- تشکیل اولین مجمع عمومی عادی جهت تصویب و ثبت اساسنامه و تعیین هیأت مدیره و سایر وظائف مجامع عمومی عادی.
- ۴- پس از تشکیل اولین جلسه رسمی مجمع عمومی عادی و تعیین هیأت مدیره وظایف هیأت مؤسس خاتمه می یابد .
- ۵- اعضای که با مصوبه اولین جلسه مجمع عمومی عادی در مورد اساسنامه موافقت نداشته باشند می توانند در همان جلسه تقاضای عضویت خود را پس بگیرند .
- ۶- تصویب اساسنامه تعاونی با حداقل دو سوم اعضاء اولین مجمع عمومی عادی می باشد.

راهنمای تشکیل تعاونی

کلیات

ماده ۱- تعاونی: منظور شرکتهای تعاونی متعارف واتحادیه های تعاونی می باشد.

الف) **تعاونی توزیع:** شرکتی است که در امور مربوط به تهیه و توزیع کالا، مسکن، خدمات و سایر نیازمندیهای اعضای فعالیت می نماید .

ب) **تعاونی تامین نیازمصرف کنندگان:** یکی از اقسام شرکت های تعاونی توزیع شامل تعاونیهای موضوع ماده (۷۹) شرکت تعاونی مصرف کنندگان، ماده (۸۱) شرکت تعاونی مسکن، ماده (۸۴) شرکت تعاونی اعتبار و ماده (۸۷) شرکت تعاونی آموزشگاهها از قانون شرکتهای تعاونی است.

پ) **تعاونی تامین نیاز مشاغل :** یکی از اقسام شرکتهای تعاونی توزیع با عضویت هر گروه شغلی از قبیل کشاورزان، دامداران، صیادان ، فرشباغان، فعالان صنایع دستی ، فعالان مشاغل خانگی و خوداشتغالان، صاحبان صنایع کوچک و متوسط ، صنوف تولیدی و غیر تولیدی و پیمانکاران ساختمانی و مشاوران، صاحبان وسائط نقلیه و نظایر اینها و یا تلفیقی از آنها و شامل تعاونیهای موضوع ماده (۷۳) شرکت تعاونی کشاورزی، ماده (۷۸) شرکت تعاونی صیادان، ماده (۹۲) شرکت تعاونی صاحبان حرفه ها و صنایع دستی ، ماده (۹۳) شرکت تعاونی صنایع کوچک و ماده (۹۴) شرکت تعاونی تهیه و توزیع و یا صاحبان مشاغل آزاد ، از قانون شرکتهای تعاونی است.

ت) **تعاونی اشتغالزا:** شرکتهای تعاونی موضوع ماده (۹۰) شرکت تعاونی کار ، قانون شرکتهای تعاونی و شامل تعاونیهای تولیدی موضوع ماده (۲۶) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (شامل شرکتی است که به منظور اشتغال اعضای در امور مربوط به کشاورزی، دامداری، دامپروری، پرورش و صید ماهی، شیلات، صنعت، معدن، عمران شهری و روستایی و عشایری و نظایر اینها فعالیت می نماید).

ث) **تعاونیهای آموزشگاهها:** شرکت های تعاونی موضوع مواد (۸۷) و (۸۸) از قانون شرکتهای تعاونی است.

ج) سهامدار غیر عضو: شخص حقیقی یا حقوقی صاحب سهم ولی غیر عضو تعاونی موضوع ماده (۱۰) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی است.

چ) مجوز تشکیل وثبت: مجوز موضوع ماده (۵۱) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

ح) تایید نامه: نامه وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی یا واحدهای استانی یا شهرستانی آن مبتنی بر تایید مدارکی که باید در مرجع ثبت شرکتهای به ثبت برسد.

ماده ۲- شرکتهای تعاونی به لحاظ عضویت به دو دسته تقسیم می شوند .

الف) شرکت تعاونی عام: شرکتی است که عضویت در آن برای همه آزاد می باشد و موسسین یا شرکت باید برای تأمین قسمتی از سرمایه اولیه و یا افزایش سرمایه شرکت سهام آنرا به عموم عرضه نمایند .

ب) شرکت تعاونی خاص: شرکتی است که عضویت در آن منحصرأً برای گروهی خاص از قبیل :

کارگران، کارمندان، کشاورزان، دانشجویان، ایثارگران، زنان، مشاغل خاص و نظایر اینها آزاد باشد، بدیهی است تعاونی موظف به پذیرش متقاضیان واجد شرایط بوده و از این نظر محدودیتی برای عضویت وجود ندارد .

تبصره ۱- در تابلوها و سربرگهای شرکتهای تعاونی ذکر عنوان «تعاونی» ضروری است و باید بطور خوانا قید شود .

تبصره ۲- شرکتهای تعاونی با بیش از ۵۰۰ عضو و اتحادیههایی که تعداد اعضاء تعاونیهای عضو آنها مجموعاً بیش از ۲۰۰۰ عضو باشد، «تعاونی بزرگ» محسوب می شوند .

ماده ۳- در انواع شرکتهای و اتحادیه های تعاونی تعداد اعضاء در زمان ثبت و دوران فعالیت باید طبق طرح تأسیس و تغییرات بعدی آن بوده و رعایت موارد زیر الزامی است.

الف) حداقل تعداد اعضاء در زمان ثبت و دوران فعاليت شرکتهای تعاونی نبايد از ۷ نفر عضو کمتر باشد.

ب) در شرکتهای تعاونی اشتغالزا که به منظور ایجاد اشتغال توليدی یا خدماتی با استفاده از کمکهای دولتی برای اعضاء تشکیل می شوند . تعداد اعضاء بایستی حداقل معادل ۵۰٪ مشاغل دائمی طرح تعاونی باشد.

ج) در شرکتهای تعاونی که بدون استفاده از کمکهای دولتی و یا با هدف سرمایه گذاری تشکیل می شوند و حداقل ۵۰٪ سرمایه گذاری طرح توسط اعضاء تأمین می گردد. رعایت بند (ب) الزامی نمی باشد.

د) حداکثر تعداد اعضاء در تعاونیهای مسکن (تأمین مسکن اعضاء) متناسب با اهلیت (دانش و تجربه) مدیران تعاونی بنابه تشخیص ادارات کل تعاون، کارورفاه اجتماعی تعیین می گردد. **ماده ۴-** تعیین ارزش سهام بعده هیأت مؤسس تعاونی است و میزان آن در اساسنامه مصوب ذکر خواهد شد. بدیهی است هر تعاونی وقتی تشکیل و ثبت می شود که حداقل یک سوم سرمایه آن تأدیه و چنانچه بصورت نقدی و جنسی باشد تقویم و تسلیم شده باشد.

تبصره- اعضاء تعاونی مکلفند مبلغ تعهد شده سهم خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه که نبايد از دو سال بیشتر باشد تأدیه نمایند.

ماده ۵ - سهم اعضاء در تأمین سرمایه تعاونی برابر است مگر اینکه مجمع عمومی تصویب نماید که برخی از اعضاء سهم بیشتری خریداری نمایند. در این صورت حداکثر میزان سهم هر عضو نبايد از ۳۰ درصد کل سرمایه تعاونی تجاوز نماید.

ماده ۶- اتحادیه تعاونی با عضویت شرکتهای و تعاونیهای داوطلب و با حداقل ۷ عضو که دارای موضوع فعاليت واحد باشند در سطح شهرستان یا استان تشکیل می شوند .

تبصره ۱- شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های استانی می‌توانند نسبت به تشکیل اتحادیه‌های مرکزی اقدام نمایند .

تبصره ۲- هر شرکت تعاونی می‌تواند فقط عضو یک اتحادیه شهرستانی، استانی و یا مرکزی باشد، در هر حال عضویت در بیش از یک اتحادیه، برای شرکت تعاونی با تعدد موضوع فعالیت بلامانع است .

تبصره ۳- تشکیل اتحادیه مرکزی با مجوز وزارت تعاون خواهد بود .

تبصره ۴- اعضای هیات مدیره اتحادیه از نمایندگان تعاونیهای عضو و به عنوان شخص حقیقی و اعضای هیات بازرس اتحادیه از نمایندگان تعاونیهای عضو و یا سایرین تعیین می‌شوند .

تبصره ۵- حداقل تعداد اعضاء اتحادیه‌های سراسری در زمان ثبت و دوران فعالیت ۱۵ عضو تعیین می‌گردد. اعضاء اتحادیه‌های سراسری، اتحادیه‌های استانی می‌باشند. در شرایط خاص که تشکیل اتحادیه سراسری ضروری است و تعداد اعضاء به حد نصاب نمی‌رسد، تشکیل اتحادیه با مجوز وزیر تعاون، کارورفاه اجتماعی و رعایت حداقل قانونی بلامانع است.

مراحل تشکیل تعاونی

ماده ۷- برای تشکیل وثبت تعاونی، هیات موسس تعاونی موظف است ابتداء فرم (طرح تشکیل تعاونی) را که به مهر دفتر هیات دولت تائید شده است تکمیل و جهت تصویب به وزارت تعاون، کارورفاه اجتماعی یا واحدهای استان یا شهرستانی ارایه نماید.

تبصره ۱- در صورتی که براساس سایر مقررات قانونی، درج موارد دیگری در فرم ضروری باشد با پیشنهاد مشترک وزارت و دستگاه اجرایی ذیربط موضوع فعالیت بلامانع است.

تبصره ۲- تعاونیهای آموزشگاهها با عضویت دانش آموزان از شمول این آیین نامه مستثنی هستند و مقررات آنها طبق دستورالعملی است که به تصویب وزیران تعاون، کار و رفاه اجتماعی و آموزش و پرورش می رسد.

تبصره ۳- سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران از شمول این آیین نامه مستثنی می باشد.

ماده ۸- وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی پس از دریافت طرح و مدارک آن، ظرف مدت ۱۰ روز کاری نظر مثبت یا منفی خود یا کارگروه موضوع این ماده را درخصوص تصویب طرح به هیات موسس اعلام می نماید. وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی در صورت منفی بودن پاسخ، دلایل و در صورت مثبت بودن پاسخ، شرایط و مدارک مورد نیاز را برای صدور تشکیل و ثبت اعلام خواهد کرد. (فرم شماره ۱)

تبصره ۱- مدارکی که هیات موسس بایستی ارائه نماید

الف- تصویر شناسنامه، کارت ملی و مدارک تحصیلی

ب- گواهی پایان خدمت نظام وظیفه عمومی یا معافیت

ج- داشتن حداقل ۱۸ سال سن

د- برگ عدم سوء پیشینه

تبصره ۲- کارکنان رسمی و پیمانی دولت با ارائه گواهی یا حکم کارگزینی از بند (ب و د) معافند

ماده ۹- در مواردی که انجام فعالیت تعاونی مستلزم اخذ مجوز فعالیت و نظایر آن از دستگاههای اجرایی باشد، به منظور تسهیل و تسریع صدور انواع مجوزها برای بخش تعاونی و ایجاد پنجره واحد، کارگروهی حسب مورد در وزارت و یا در استانها و شهرستانها به ریاست نماینده وزارت و عضویت نمایندگان دستگاههای اجرایی ذیربط در صدور مجوزها تشکیل و طی مدت مذکور درخصوص تصویب طرح و اعلام مدارک مورد نیاز تصمیم می گیرد.

ماده ۱۰- بررسی طرح تشکیل تعاونی منوط به کامل بودن طرح و مدارک مربوط است.

تبصره - طرح تشکیل تعاونی را می توان به صورت الکترونیکی ارسال نمود و وزارت و دستگاههای اجرایی ذیربط باید شرایط لازم را فراهم کنند.

ماده ۱۱- حداقل سرمایه برای تشکیل تعاونی نباید از ده درصد سرمایه گذاری مورد نیاز کمتر باشد و در صورتی که در سایر قوانین و مقررات برای موضوع فعالیت حداقل میزان سرمایه تعیین شده باشد، رعایت آن الزامی است.

ماده ۱۲- در شرکتهای تعاونی اشتغالزا، مدارک تحصیلی، تجربه ویا مهارت اعضا باید متناسب با مشاغل مورد نیاز طرح باشد.

ماده ۱۳- نماینده هیات موسس در کلاس رایگان یک روزه که توسط وزارت با تعیین سرفصل ها ومحتوا از طریق اتاق تعاون یا اتحادیه تعاونی و یا شرکتهای تعاونی مربوط برای تشکیل تعاونیها برگزار می نماید، شرکت خواهد نمود.

ماده ۱۴- دراتخاذ تصمیم وزارت وسایر دستگاههای اجرایی وکارگرو موضوع ماده (۹) برای صدور مجوزها، رعایت سند توسعه بخش تعاونی و اولویت بخش تعاونی ضروری است.

ماده ۱۵- درصورت تصویب طرح تشکیل تعاونی، هیات موسس باید اقدامات زیر را تحت نظارت وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی انجام دهد

الف - تهیه اساسنامه پیشنهادی در چارچوب اساسنامه نمونه وزارت و منطبق با طرح مصوب موضوع ماده (۹)

ب - افتتاح حساب به نام تعاونی در شرف تشکیل در یکی از بانکها یا مؤسسات اعتباری مجاز

پ - دعوت به عضویت افراد واجد شرایط در موارد لازم، ضمن اعلام خلاصه‌ای از کلیات طرح و اساسنامه پیشنهادی، شرایط عضویت، مهلت پذیرش تقاضای عضویت، شماره و مشخصات حساب افتتاح شده و مبلغ لازم‌التأدیه هر یک از اعضاء و ذکر نحوه صدور آگهی‌های بعدی تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی (فرم شماره ۲)

ت - بررسی شرایط داوطلبان و پذیرش واجدین شرایط عضویت طبق فرم شماره (۳) ، دریافت گواهی واریز وجه لازم‌التأدیه سهام آنها و صدور برگه اجازه ورود به جلسه اولین مجمع عمومی عادی

ث - ارزیابی آورده غیرنقدی داوطلبان عضویت که باید متناسب و مورد نیاز طرح و با توافق همه بوده و یا توسط کارشناس رسمی دادگستری تأیید شده باشد.

ج - انتشار آگهی دعوت اولین مجمع عمومی عادی و ارسال یک نسخه از آگهی دعوت به وزارت (فرم شماره ۴) با رعایت فاصله زمانی حداقل ۲۰ روز و حداکثر ۴۰ روز از تاریخ انتشار آگهی دعوت تا تاریخ تشکیل مجمع عمومی عادی.

تبصره- در سایر مجامع عمومی که برگزاری انتخابات در دستور جلسه نباشد، فاصله زمانی تاریخ دعوت تا تشکیل مجمع عمومی ، حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۲۰ روز خواهد بود

چ - ثبت نام از نامزدهای تصدی سمت‌های هیئت‌مدیره و بازرسی

ح - انجام سایر اقدامات مربوط به برگزاری اولین مجمع عمومی عادی جهت تصویب و ثبت اساسنامه و تعیین هیئت‌مدیره و سایر وظایف مجمع عمومی عادی. (طبق فرم های شماره

های ۵ ،

۶ ، ۷ ، ۸)

۱- لیست اسامی حاضرین در اولین جلسه مجمع عمومی عادی (بدو ورود اعضاء یا نمایندگان آنها در جلسه) فرم شماره (۵)

۲- برگزاری اولین مجمع عمومی عادی تانتخاب رئیس سنی، هیات رئیسه مجمع (۴ نفر شامل رئیس، منشی و دو ناظر برای تعاونی های کمتر از ۵۰۰ عضو، ۷ نفر شامل رئیس، نائب رئیس، منشی و چهار ناظر برای تعاونی های بیش از ۵۰۰ عضو) **فرم شماره (۶)**

۳- تشکیل اولین جلسه هیئت مدیره انتخابی درخصوص تعیین سمت های هیئت مدیره (رئیس، نائب رئیس، منشی) و انتخاب مدیرعامل و تعیین امضاهای مجاز **(فرم شماره ۷)**

۴- فهرست مشخصات اعضای اصلی و علی البدل هیئت مدیره، بازرس یا بازرسان و مدیرعامل **(فرم شماره ۸)**

تبصره ۱- داوطلبان تصدی سمت های اولین هیئت مدیره یا بازرسی تعاونی ها باید مدارک مورد نیاز را براساس مقررات نظارت بر انتخابات موضوع فصل چهارم این آیین نامه به هیئت مؤسس تحویل نمایند.

۵- ارسال مدارک اولین مجمع عمومی عادی با امضای مدیرعامل به وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی **(فرم شماره ۹)**

۶- بررسی و ارسال مدارک توسط وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی در صورت عدم نقص و رعایت مقررات به اداره ثبت شرکتها ظرف مدت ۱۰ روز **(فرم شماره ۱۰)**

۷- صدور پروانه تاسیس توسط اداره کل تعاون، کار و رفاه اجتماعی استان **(فرم شماره ۱۱)**

تبصره ۲- اعضای که با مصوبه اولین مجمع عمومی درخصوص اساسنامه موافق نباشند، می توانند در همان جلسه تقاضای عضویت خود را پس بگیرند، در این صورت سرمایه تعاونی با کسر وجوه سهام این اشخاص به ثبت خواهد رسید و هیئت مدیره بلافاصله پس از ثبت تعاونی مکلف به بازپرداخت وجوه واریزی آنها خواهد بود.

تبصره ۳- نحوه تشکیل مجمع عمومی طبق آیین نامه موضوع تبصره (۳) ماده (۳۳) قانون می باشد و چگونگی نظارت بر انتخابات هیئت مدیره و بازرسان طبق مقررات موضوع فصل چهارم این آیین نامه خواهد بود.

لطفاً برای دسترسی و کسب اطلاعات بیشتر در مورد فرمهای
مربوطه (فرمهای شماره ۱ تا ۱۱) به فایل پیوست مراجعه نمایید .

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دفتر توسعه، آموزش و تحقیقات تعاونی ها
سازمان آموزش مجازی تعاون

جلسه سوم

الف) عضویت در شرکت تعاونی

پیکره اصلی شرکت های تعاونی را اعضای آن تشکیل می دهند. عضو شخصی است که با خرید سهام و التزام به مقررات اساسنامه تعاونی، در امور آن مشارکت می نماید. بند ۱ ماده ۱ قانون شرکت های تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰، عضو را چنین تعریف می نماید: «در شرکت ها و اتحادیه های تعاونی هر صاحب سهم اعم از اینکه شخص حقیقی یا حقوقی باشد، عضو شرکت یا اتحادیه نامیده می شود.» ماده ۸ اصلاحی قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب سال ۱۳۷۷ نیز در تعریف عضو می گوید: «عضو در شرکت های تعاونی شخصی حقیقی یا حقوقی غیردولتی است که واجد شرایط مندرج در این قانون بوده و ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی آن تعاونی باشد».

عضویت در شرکت های تعاونی امری اختیاری است که از آن به «اصل آزادی عضویت» یاد می گردد. این اصل دو مفهوم اساسی را در بر دارد. اول این که افراد با اختیار و اراده خود به عضویت شرکت های تعاونی در می آیند و هیچ کس را نمی توان مجبور به

عضویت یا تشکیل شرکت تعاونی نمود. دوم آنکه تمام افرادی که نیاز به خدمات تعاونی دارند، می‌توانند از این موقعیت بهره‌مند گردند و هیچ گونه تبعیض اعم از جنسی، اجتماعی، نژادی، سیاسی و..... نمی‌توان برای عضویت اشخاص قائل شد. مواد ۳ و ۵ قانون شرکت‌های تعاونی سال ۱۳۵۰، اصل مذکور را این گونه تبیین می‌نمایند: «عضویت شرکت تعاونی برای تمام اشخاصی که محل فعالیت یا سکونت آنها در حوزه عمل شرکت باشد و به تمام یا قسمتی از خدمات شرکت احتیاج داشته باشند، آزاد است. هیچ گونه تبعیض یا محدودیتی برای عضویت در شرکت نباید وجود داشته باشد مگر به سبب عدم کفایت ظرفیت فنی تأسیسات و وسائل و امکانات شرکت مشروط به این که در اساسنامه تصریح شده باشد.»

عضویت در شرکت‌های تعاونی مستلزم وجود شرایطی است. این شرایط به دو دسته عمومی و اختصاصی تقسیم می‌گردند. شرایط عمومی عضویت همان مواردی است که در ماده ۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در پنج بند ذکر گردیده است. شرایط اختصاصی نیز به مواردی اطلاق می‌گردد که هر تعاونی براساس نوع، موضوع فعالیت و خصوصیات تشکیل دهندگان خود در اساسنامه قید می‌نماید. ماده ۹ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، شرایط عمومی عضویت را چنین ذکر می‌نماید:

- ۱- تابعیت جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- عدم ممنوعیت قانونی و حجر.
- ۳- خرید حداقل سهام مقرر در اساسنامه.
- ۴- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی.
- ۵- عدم عضویت در تعاونی مشابه.

۱- تابعیت^۱ جمهوری اسلامی ایران

باتوجه به بند اول شرایط مذکور، صرفاً اشخاص ایرانی می‌توانند از عضویت شرکت‌های تعاونی ایران بهره‌مند شوند و اتباع بیگانه از این حق محرومند. احراز تابعیت ایرانی افراد براساس مدارک رسمی صورت می‌گیرد که صرفاً اتباع ایران آنها را دارا هستند. نمونه بارز این مدارک شناسنامه ایرانی است که طبق مقررات ثبت احوال صادر شده است.

۲- عدم ممنوعیت قانونی و حجر

۲-۱- مقصود از عدم ممنوعیت قانونی این است که شخص از نظر قانون، مجاز به عضویت در شرکت‌های تعاونی باشد. به عبارت دیگر مقررات موضوعه این حق را از وی سلب نکرده باشد. به عنوان مثال ماده ۱۰ قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب سال ۱۳۶۳ عضویت مشمولین وظیفه عمومی در شرکت‌های تعاونی را مستلزم ارائه «مدرک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت»^۲ دانسته است. بنابر این فردی که به سن

^۱ - تابعیت نوعی از ارتباط سیاسی و معنوی است که فردی را به کشوری مربوط نموده و حقوق و تکالیفی را برای وی دربردارد.

^۲ - وفق ماده ۵۰ آئین نامه اجرایی قانون خدمت وظیفه عمومی مصوب ۶۴/۵/۱۳ هیأت وزیران، مدارک دال بر رسیدگی به وضع مشمولیت مشمولین خدمت وظیفه عمومی عبارتند از: الف) کارت پایان خدمت. ب) کارت معافیت دائم. ج) کارت معافیت موقت (کفالت یا پزشکی و یا معافیت برادر یا فرزند اسیر) در مدت اعتبار آن. د) گواهی اشتغال به تحصیل براساس کارت معافیت تحصیلی معتبر. ه) گواهی صادره از نیروهای نظامی و انتظامی مبنی بر استخدام در نیروهای مذکور. و) گواهی صادره از نیروهای نظامی و انتظامی مبنی بر اشتغال به خدمت دوره ضرورت در نیروهای مذکور بدون داشتن غیبت اولیه. ز) گواهی صادره از اداره وظیفه عمومی در حد اختیار تفویض توسط اداره وظیفه عمومی که حسب مورد به امضای رئیس اداره وظیفه عمومی و یا فرمانده ناحیه ذی‌ربط خواهد رسید. ح) گواهی اشتغال به تحصیل و یا خدمت در وزارت بهداری، وزارت آموزش و پرورش، سازمان کشتیرانی جمهوری اسلامی ایران، آموزشگاه فنون هواپیمایی موضوع مواد ۶، ۷، ۸ و ۹ قانون خدمت وظیفه عمومی. ط) احکام صادره از محاکم صالحه در مورد ثبت معاملات مشمولین. ی) دفترچه آماده به خدمت بدون مهر غیبت در مدت اعتبار آن. ک) کارت محرومیت از انجام خدمت وظیفه عمومی که به استناد قوانین قبلی صادره شده باشد.

مشمولیت^۳ رسیده و فاقد مدرک مذکور باشد، نمی‌تواند به عضویت تعاونی پذیرفته شود.

۲-۲- «حجر» در لغت به معنای مانع و در اصطلاح حقوقی به معنی وضعیت یا حالتی است که شخص را از تصرف در اموال و حقوق مالی خود محروم می‌گرداند. چنین شخصی را اصطلاحاً «محجور» می‌نامند. مطابق ماده ۱۲۰۷ قانون مدنی «صغار»، «اشخاص غیررشید» و «مجانین» محجور و از تصرف در اموال و حقوق مالی خود ممنوع هستند.

باتوجه به اینکه عضویت در شرکت‌های تعاونی نیز به لحاظ خرید سهام و پذیرش تعهدات مالی، نوعی تصرف در اموال و حقوق مالی محسوب می‌شود. لذا قانونگذار «عدم حجر» را از شرایط اساسی آن تلقی نموده است. اسباب حجر چنانکه در ماده ۱۲۰۷ مشاهده می‌شود، سه چیز است، صغر، سفه و جنون.

۱-۲-۲- «صغر» به معنای عدم بلوغ است و صغیر یعنی کسی که به سن بلوغ نرسیده است. سن بلوغ در پسران پانزده سال تمام قمری و در دختران نه سال تمام قمری است. به موجب تبصره ۲ ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی قانونگذار علاوه بر بلوغ، «رشد» را نیز برای تصرف در اموال و حقوق مالی لازم دانسته است.

حسب ماده واحده قانون راجع به رشد متعاملین مصوب سال ۱۳۱۳، ۱۸ سال شمسی تمام، سن رشد می‌باشد و کسی که ماقبل این سن بخواهد معامله‌ای نماید باید رشد او در دادگاه ثابت شده باشد.

باتوجه به مراتب فوق، متقاضی عضویت در شرکت تعاونی باید دارای ۱۸

۳- مطابق ماده ۲ قانون خدمت وظیفه عمومی، هر فرد ذکور ایرانی از اول فروردین ماه سالی که طی آن سال وارد سن ۱۹ سالگی می‌شود. مشمول مقررات خدمت وظیفه عمومی خواهد شد.

سال سن باشد و چنانچه فردی پس از رسیدن به سن بلوغ و قبل از ۱۸ سالگی بخواهد به عضویت شرکت تعاونی پذیرفته شود، باید گواهی رشد صادره از محاکم دادگستری ارائه نماید.

۲-۲-۲- «سفه» یا عدم رشد، وضعیت کسی است که تصرفات او در اموال و حقوق خود عقلانی نباشد. به چنین شخصی «سفیه» یا غیر رشید اطلاق می‌گردد. احراز سفه یا عدم رشد با دادگاه است (ماده ۱۲۱۰ قانون مدنی).

۲-۲-۳- جنون یا دیوانگی صفت کسی است که فاقد تشخیص نفع و ضرر و حسن و قبح است. جنون به هر درجه که باشد حجر است. جنون نیز مانند سفه باید در دادگاه ثابت شود (ماده ۱۲۱۰ قانونی مدنی).

۳- خرید حداقل سهام مقرر در اساسنامه

مهم‌ترین صورت مشارکت عضو در شرکت تعاونی، سهم شدن در سرمایه آن است و این مشارکت از طریق خرید سهام انجام می‌پذیرد. مقدار سهامی نیز که هر عضو باید خریداری نماید، در اساسنامه ذکر می‌شود.

۴- درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی

قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران برای ورود به عضویت تعاونی‌ها قبل از خرید سهام، رعایت تشریفات خاصی را نیز لازم دانسته که عبارت است از تسلیم درخواست کتبی عضویت و تعهد رعایت مقررات اساسنامه تعاونی. بنابراین صرف اعلام آمادگی عضو یا درخواست شفاهی و یا صرف خرید سهام تعاونی برای عضویت کفایت نمی‌نماید. همچنین با توجه به این که ماده ۸ قانون مذکور، عضو را ملتزم به اهداف بخش تعاونی و اساسنامه قانونی شرکت دانسته، این التزام و پایبندی

باید در قالب یک سند تعهد، نمود خارجی یابد.

۵- عدم عضویت در تعاونی مشابه

امکانات موجود تعاونی‌ها و مزایای این بخش اختصاص به همه افراد جامعه دارد و همه باید بتوانند از فرصت‌های موجود آن بهره‌مند گردند. عضویت مضاعف یک فرد می‌تواند این امکان را به ویژه در زمینه اشتغال از دیگران سلب نموده و تحقق اهداف بخش را با تردید روبرو کند. لذا قانونگذار یکی از شرایط عضویت را عدم عضویت در تعاونی مشابه اعلام نموده است. مقصود از تشابه نیز یکی بودن موضوع فعالیت تعاونی‌ها است مثل عضویت همزمان در دو تعاونی مسکن.

ب) لغو عضویت

عضویت در شرکت تعاونی به یکی از اسباب ذیل لغو می‌گردد:

استعفاء، اخراج، فوت، انحلال تعاونی.

۱- استعفاء

اعضای شرکت‌های تعاونی هرگاه که بخواهند می‌توانند از عضویت خود استعفاء داده و از تعاونی خارج گردند. ماده ۱۲ قانون بخش تعاونی در این خصوص می‌گوید: «خروج عضو از تعاونی اختیاری است و نمی‌توان آن را منع کرد». این اختیار در ماده ۶ قانون شرکت‌های تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰ نیز مورد تأکید قرار گرفته و مبتنی بر همان اصل آزادی عضویت است. مع الوصف چنانچه خروج عضو موجب ضرری برای تعاونی باشد، باید این ضرر را جبران نماید. همچنین اعضای متخصص تعاونی‌های تولیدی حداقل شش ماه قبل از استعفا باید مراتب را کتباً به اطلاع تعاونی برسانند (تبصره‌های ۱ و ۲ ماده ۱۲ قانون بخش تعاونی).

۲- اخراج

براساس ماده ۱۳ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، عضو در موارد زیر از تعاونی اخراج می‌شود:

- ۱- از دست دادن هر یک از شرایط عضویت مقرر در این قانون.
- ۲- عدم رعایت مقررات اساسنامه و سایر تعهدات قانونی پس از دو اخطار کتبی توسط هیأت مدیره به فاصله ۱۵ روز و گذشتن ۱۵ روز از تاریخ اخطار دوم با تصویب مجمع عمومی عادی.
- ۳- ارتکاب اعمالی که موجب زیان مادی تعاونی شود و وی نتواند ظرف مدت یک سال آن را جبران نماید یا اعمالی که به حیثیت و اعتبار تعاونی لطمه وارد کند یا با تعاونی رقابتی ناسالم بنماید.
- طبق وفق تبصره ذیل این ماده، تشخیص موارد فوق، بنا به پیشنهاد هر یک از هیأت مدیره یا بازرسان و تصویب مجمع عمومی (عادی) خواهد بود.

۳- فوت

یکی دیگر از موارد لغو عضویت فوت می‌باشد. چنانچه حیات عضو شرکت تعاونی خاتمه یابد عضویت وی نیز به تبع آن لغو می‌گردد، ولی در صورتی که دارای ورثه باشد و ورثه وی نیز واجد شرایط و مستلزم به رعایت مقررات تعاونی باشند، می‌توانند به جای استرداد سهم و حقوق و مطالبات عضو متوفی، به عضویت شرکت تعاونی درآیند. البته در صورت تعدد باید مابه التفاوت افزایش سهم ناشی از تعدد خود را به تعاونی بپردازند. اما اگر کتباً اعلام نمایند که مایل به ادامه عضویت در تعاونی نیستند یا هیچ کدام واجد شرایط نباشند، عضویت لغو می‌گردد (ماده ۱۴ قانون بخش تعاونی).

چنانچه تعداد ورثه بیش از ظرفیت تعاونی باشد، یک یا چند نفر به تعداد مورد نیاز تعاونی با توافق سایر وراث عضو تعاونی شناخته می‌شوند (تبصره ذیل ماده ۱۲ قانون بخش تعاونی).

۴- انحلال تعاونی

شرکت تعاونی ممکن است به یکی از دلایل موضوع ماده ۵۴ قانون بخش تعاونی منحل گردد. در این صورت نیز عضویت اعضای شرکت لغو می‌شود و حقوق و مطالبات آنها مطابق ماده ۱۵ قانون پرداخت خواهد شد. لازم به ذکر است دستور ماده ۱۵ اصلاحی قانون بخش تعاونی درخصوص چگونگی تصفیه حقوق اعضاء در تمامی موارد، لغو عضویت لازم‌الرعايه می‌باشد. این ماده مقرر می‌دارد: «در صورت لغو عضویت به سبب فوت، استعفاء، انحلال و اخراج، سهم و کلیه حقوق و مطالبات عضو برابر مقررات اساسنامه و قراردادهای منعقدۀ محاسبه و به دیون تعاونی تبدیل می‌شود و پس از کسر بدهی وی به تعاونی، به او یا ورثه‌اش حداکثر ظرف مدت سه ماه پرداخت خواهد شد.»

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دفتر ترویج، آموزش و تحقیقات تعاونی ها
سازمان آموزش مجازی تعاون

جلسه چهارم

سرمایه و سهام شرکت تعاونی

شرکت های تعاونی برای شکل گیری و فعالیت خود علاوه بر عضویت اعضا، نیازمند عنصر دیگری به نام سرمایه می باشند که اساس فعالیت اقتصادی آنها است. تأمین سرمایه تعاونی غالباً از طریق مشارکت اعضا و خرید سهام صورت می گیرد اما قانون این امکان را نیز فراهم ساخته که توان مالی و اقتصادی تعاونی ها از طریق مشارکت دستگاه های دولتی و موسسات عمومی و سایر نهادها افزایش یافته و اشخاص مذکور بتوانند، تأمین بخشی از سرمایه تعاونی را عهده دار شوند. قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران درخصوص سرمایه و سهام شرکت های تعاونی مقرراتی را دربردارد که ذیل به بررسی آنها می پردازیم:

۱- سرمایه

مطابق ماده ۱۶ قانون بخش تعاونی، «سرمایه تعاونی اموال و دارائی هایی است که برای تأسیس تعاونی یا افزایش سرمایه قبلی در اختیار آن قرار می گیرد.»

قانون سهم اعضاء در تأمین سرمایه تعاونی را حداقل ۵۱٪ دانسته است و وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها، شرکت‌های دولتی و وابسته به دولت و تحت پوشش دولت، بانک‌ها، شهرداری‌ها، شوراهای اسلامی کشوری، بنیاد مستضعفان و سایر نهادهای عمومی می‌توانند جهت اجرای بند ۲ اصل ۴۳ از راه وام بدون بهره یا همراه مشروع دیگر از قبیل مشارکت، مضاربه^۱، مزارعه^۲، مساقات^۳، اجاره، اجاره به شرط تملیک^۴ بیع شرط^۵، فروش اقساطی، صلح^۶، اقدام به کمک در تأمین یا افزایش سرمایه شرکت‌های تعاونی نمایند بدون آن که عضو باشند.

در مواردی که دستگاه‌های دولتی در تاسیس شرکت‌های تعاونی شریک می‌شوند ظرف مدتی که با موافقت طرفین در ضمن عقد شرکت تعیین خواهد شد،

۱- طبق ماده ۵۴۶ قانون مدنی مضاربه عقدی است که به موجب آن احد متعاملین سرمایه می‌دهد با قید اینکه طرف دیگر با آن تجارت کرده و در سود آن شریک باشند. صاحب سرمایه، «مالک» و عامل «مضارب» نامیده می‌شود.

۲- مطابق ماده ۵۱۸ قانون مدنی، مزارعه عقدی است که به موجب آن احد طرفین زمینی را برای مدت معینی به طرف دیگر می‌دهد که آن را زراعت کرده حاصل را تقسیم کند.

۳- مساقات معامله است که بین صاحب درخت و امثال آن با عامل در مقابل حصه مشاع معین از ثمره واقع می‌شود و ثمره اعم از میوه و برگ گل غیر آن.

۴- اجاره به شرط تملیک، عقد اجاره ای است که در آن شرط شود مستاجر در پایان مدت اجاره و در صورت عمل به شرایط مندرج در قرارداد، عین مستاجره را مالک گردد (ماده ۵۷ آئین نامه فصل سوم قانون عملیات بانکی بدون ربا).

۵- وفق ماده ۴۵۸ قانون مدنی «در عقد بیع متعاملین می‌توانند شرط نمایند که هرگاه بایع در مدت معینی تمام مثل ثمن را به مشتری رد کند. خيار قسح معامله را نسبت به تمام بیع داشته باشد و همچنین می‌توانند شرط کنند که هرگاه بعضی مثل ثمن را رد کرد، خيار فسخ معامله را نسبت به تمام با بعضی مبیع داشته باشد در هر حال حق خيار تابع قرارداد متعاملین خواهد بود و هرگاه نسبت به ثمن قید تمام یا بعضی نشده باشد، خيار ثابت نخواهد بود مگر با رد تمام ثمن».

۶- صلح عقدی است که در آن طرفین، توافق به امری از امور کنند بدون این که توافق آنها عنوانی از عناوین معروف عقود (از قبیل بیع و اجاره و رهن و غیره) داشته باشد.

سهم سرمایه گذاری دولت به تدریج بازپرداخت و صد در صد سرمایه به تعاونی تعلق خواهد گرفت.^۷

کلیه شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی مجازند در بدو تأسیس یا هنگام افزایش سرمایه تا سقف چهل و نه درصد (۴۹٪) سهام خود را با امکان اعمال رأی حداکثر تا سی و پنج (۳۵٪) کل آراء و تصدی کرسیهای هیأت مدیره به همین نسبت به شرط عدم نقض حاکمیت اعضا و رعایت سقف معین برای سهم و رأی هر سهامدار غیرعضو که در اساسنامه معین خواهد شد به اشخاص حقیقی یا حقوقی غیرعضو واگذار نمایند . فروش به اشخاص غیرایرانی باید با رعایت مقررات حاکم بر سرمایه‌گذاری خارجی باشد.^۸

۲- سهام

همان گونه که بیان شد، بخش اعظم سرمایه تعاونی از طریق مشارکت اعضا تأمین می‌گردد و بدین منظور هر عضو باید سهام مقرر در اساسنامه تعاونی را خریداری نماید. مطابق بند ۲ ماده ۱ قانون شرکت‌های تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰ «سهم واحدی از سرمایه یک شرکت یا اتحادیه تعاونی است که میزان آن در اساسنامه ذکر می‌شود.» سهم اعضا در تأمین سرمایه تعاونی برابر است (یعنی کلیه اعضا باید به یک میزان سهام خریداری نمایند) اما در صورتی که مجمع عمومی (عادی) تعاونی تصویب نماید که برخی از اعضا سهم بیشتری خریداری نمایند، در این صورت حداقل و حداکثر سهم‌ها باید در حدودی باشد که وزارت تعاون متناسب با نوع و تعداد اعضای

^۷- تبصره ذیل ماده ۱۷ قانون بخش تعاونی.

^۸- ماده ۱۰ قانون سی‌است‌های اصل ۴۴

تعاونی‌ها تعیین می‌نماید.

در حال حاضر طبق ماده ۴ آئین نامه مواد ۶ و ۲۰ قانون بخش تعاونی، حداکثر میزان سهم هر عضو نباید از پانزده درصد کل سرمایه تعاونی تجاوز نماید.

باتوجه به این که ماده ۲۱ قانون بخش تعاونی مقرر می‌دارد: «هر تعاونی وقتی ثبت و تشکیل می‌شود که حداقل یک سوم سرمایه آن تأدیه و در صورتی که به صورت نقدی و جنسی باشد، تقویم و تسلیم شده باشد. بنابراین هر یک از اعضاء باید حداقل معادل یک سوم مبلغ اسمی سهامی را که خریداری نموده، در موقع تأسیس پرداخت کند. بدیهی است اعضای تعاونی مکلفند، مبلغ پرداخت نشده سهم خود را ظرف مدت مقرر در اساسنامه تأدیه نمایند.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دانشگاه آموزش و تحقیقات تعاونی
سامانه آموزش مجازی تعاون

جلسه پنجم

ارکان شرکت تعاونی

شرکت‌های تعاونی برای پیشبرد اهداف و اداره امور خود دارای سه رکن اصلی مجمع عمومی، هیأت مدیره و بازرسی می‌باشند. مجموع این ارکان، سازمان تعاونی را تشکیل می‌دهد. وظیفه این ارکان به ترتیب عبارت است از: تصمیم‌گیری، اداره و کنترل. فصل ششم قانون بخش تعاونی، در مقررات جداگانه‌ای به بیان نحوه شکل‌گیری، حدود و وظائف، اختیارات و چگونگی ارتباط این ارکان با یکدیگر پرداخته است.

- مجمع عمومی

براساس قانون بخش تعاونی مجمع عمومی بالاترین و عالیترین مرجع اتخاذ تصمیم و نظارت در امور شرکت‌های تعاونی است و از اجتماع اعضاء تعاونی یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها تشکیل می‌شود. مجامع عمومی با توجه به نوع و موضوع تصمیمات به دو شکل عادی و فوق‌العاده برگزار می‌شود و هر یک وظائف و اختیارات خاصی را برعهده دارد. حدود و وظائف و اختیاراتی که قانون برای مجامع عمومی در نظر

گرفته به هیچ وجه قابل تغییر و جا به جایی نیست و هر توافقی که در این خصوص بر خلاف قانون به عمل آید، فاقد اعتبار قانونی و نفوذ حقوقی است.^۱

مجامع عمومی در نحوه دعوت و برگزاری و سایر تشریفات مربوطه از مقررات قانون بخش تعاونی و آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی موضوع تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون مذکور که توسط وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی تهیه می شود، تبعیت می نمایند. اطلاع دقیق دست اندرکاران شرکت های تعاونی از این موارد امری ضروری است و باید از آگاهی و دانش کافی در این زمینه برخوردار باشند. در این جا به بیان اهم مقررات مربوطه می پردازیم:

۱-۱- وظائف و اختیارات مجامع عمومی

الف) مجمع عمومی عادی

«مجمع عمومی عادی حداقل سالی یک بار پس از پایان سال مالی جهت انجام وظیفه قانونی خود تشکیل می شود. در موارد ضروری در هر موقع سال می توان مجمع عمومی عادی را به صورت فوق العاده تشکیل داد».^۲

مجمع عمومی عادی را که ظرف مدت چهارماه پس از پایان سال مالی تشکیل می گردد «مجمع عمومی عادی سالیانه» و مجمع عمومی عادی که در مواقع ضروری برگزار می شود، «مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده» می نامند.

^۱ - چنانچه مجمعی نسبت به اموری خارج از صلاحیت خود اتخاذ تصمیم نماید، نتیجه آن بطلان تصمیمات متخذه خواهد بود.

^۲ - ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی.

وظائف و اختیارات مجمع عمومی عادی به شرح ذیل می‌باشد:^۳

- ۱- انتخاب هیأت مدیره و بازرسان.
- ۲- رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر گزارش‌های مالی هیأت مدیره پس از قرائت گزارش بازرس یا بازرسان.
- ۳- تعیین خط مشی و برنامه تعاونی و تصویب بودجه جاری و سرمایه‌گذاری و اعتبارات و وام‌های در خواستی و سایر عملیات مالی به پیشنهاد هیأت مدیره.
- ۴- اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش و یا کاهش سرمایه در حدود قوانین و مقررات.
- ۵- اخذ تصمیم نسبت به ذخائر و پرداخت سود و مازاد درآمد و تقسیم آن طبق اساسنامه.
- ۶- تصویب مقررات و دستور العمل‌های داخلی تعاونی.
- ۷- سایر وظائفی که قوانین و مقررات بر عهده مجمع عمومی قرار می‌دهد.
- ۸- تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهی‌های شرکت.
- ۹- اتخاذ تصمیم در مورد عضویت شرکت تعاونی در شرکت‌ها و اتحادیه‌ها و اتاق‌های تعاون و میزان سهام و یا حق عضویت سالانه پرداختی بر اساس موازین مقرر در این قانون.

ب) مجمع عمومی فوق العاده

برگزاری مجمع عمومی فوق العاده محدود به زمان خاصی نمی‌باشد و در هر موقع سال در مواقع ضروری می‌توان این مجمع عمومی را تشکیل داد. از آن رو به این مجمع، فوق العاده گفته می‌شود که موضوعات مورد رسیدگی در آن همیشگی و جزو جریان

^۳- ماده ۳۴ اصلاحی قانون بخش تعاونی.

عادی امور شرکت نمی‌باشد.^۴

وظائف و اختیارات مجمع عمومی فوق العاده به شرح زیر است:^۵

۱. تغییر مواد اساسنامه (در حدود قانون بخش تعاون)

۲. تصمیم‌گیری نسبت به عزل یا قبول استعفای هیأت مدیره.

۳. انحلال^۶ و ادغام تعاونی.^۷

تغییر مواد اساسنامه شامل الحاق، حذف و یا تغییر مواد و تبصره‌های آن می‌باشد.

بدیهی است کلیه این تغییرات باید در حدود قانون بخش تعاونی و سایر قوانین و مقررات مربوط صورت گرفته و هیچ مجمعی با هیچ اکثریتی نمی‌تواند تصمیمی خلاف قوانین جاریه کشور اتخاذ نماید.

۲-۱- حد نصاب لازم برای تشکیل مجامع و اخذ تصمیم

هریک از مجامع عمومی با توجه به نوع خود از حد نصاب خاصی برای تشکیل و رسمیت و اتخاذ تصمیم برخوردار است چنانچه این نصاب‌ها به هر دلیلی رعایت نشود، تصمیمات متخذه فاقد اعتبار قانونی خواهد بود.

اول - مجمع عمومی عادی

الف) حد نصاب تشکیل و رسمیت:

^۱ - توجه به این نکته ضروری است که صلاحیت مجمع عمومی فوق العاده با مجمع عمومی عادی به طور فوق‌العاده متفاوت است و همان طور که گفته شد، مجمع عمومی عادی به طور فوق العاده همان مجمع عمومی عادی است که ممکن است در سایر مواقع سال تشکیل شود.

^۲ - ماده ۳۵ قانون بخش تعاونی.

^۳ - موضوع ماده ۵۴ همان قانون.

^۴ - موضوع ماده ۵۳ همان قانون.

مطابق تبصره ۱ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی، جلسات مجمع عمومی عادی در

نوبت اول با حضور اکثریت اعضاء رسمیت می‌یابد و در صورت عدم حصول حد

نصاب مزبور، در نوبت دوم با حضور هر تعداد از اعضاء رسمی خواهد بود.

در خصوص این تبصره نکات ذیل قابل توجه است:

۱- نوبت اول و دوم بدین معناست که مجمع عمومی ممکن است در بار اول به علت عدم حضور تعداد لازم اعضاء رسمیت نیابد، لذا قانونگذار این امکان را فراهم ساخته که با حد نصاب کمتری در نوبت دوم نیز قابل تشکیل باشد. این امکان در واقع از رکود و وقفه فعالیت تعاونی جلوگیری می‌نماید.

۲- مراد از حضور اکثریت اعضاء در نوبت اول، اکثریت مطلق اعضاء شرکت یعنی نصف به علاوه یک می‌باشد. به عنوان مثال جلسه نوبت اول مجمع عمومی عادی شرکتی که دارای ۱۰۰ نفر عضو است، با حضور حداقل ۵۱ نفر رسمیت می‌یابد.

۳- با توجه به اینکه اداره مجامع عمومی توسط هیأت رئیسه انجام می‌گیرد و این تعداد در تعاونی‌های بزرگ^۱ هفت نفر و در سایر تعاونی‌ها چهار نفر می‌باشد، لذا مقصود از حضور هر تعداد اعضاء در نوبت دوم، حضور آن تعداد هیأت رئیسه است که این امکان را محقق نماید. ماده ۸ آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی می‌گوید: «در جلسه مجمع ابتدا یک رئیس، یک منشی و حداکثر دو نفر ناظر از میان اعضا انتخاب خواهند شد. در تعاونی‌های بزرگ تعداد هیأت رئیسه هفت نفر خواهند بود که عبارتند از: رئیس، نائب رئیس، منشی و چهار ناظر».

ب) حد نصاب اتخاذ تصمیم

تصمیمات مجامع عمومی عادی با نصاب اکثریت مطلق آراء حاضر اتخاذ می‌گردد

۱- شرکت‌های تعاونی دارای ۵۰۰ عضو و بیشتر، تعاونی‌های بزرگ محسوب می‌شوند.

مگر در مورد انتخاب مدیران و بازرسان که اکثریت نسبی کافی می‌باشد. مقصود از اکثریت مطلق آراء حاضر، نصف به علاوه یک حاضرین در مجمع است و مراد از اکثریت نسبی، کسب آراء بیشتر نسبت به سایر کاندیداها است. توضیح این که در انتخاب مدیران و بازرسان، تعداد حاضرین مورد توجه قرار نمی‌گیرد بلکه هر کاندیدایی که رأی بیشتری نسبت به سایرین کسب نماید به عنوان هیأت مدیره یا بازرس تعاونی انتخاب خواهد شد. نکته دیگری که در مورد نصاب اتخاذ تصمیم در مجامع عمومی عادی قابل ذکر می‌باشد، آن است که قانونگذار نصاب جداگانه‌ای را نیز برای تصویب اساسنامه در اولین مجمع عمومی عادی در نظر گرفته است. مطابق تبصره ۳ ماده ۳۲ قانون بخش تعاونی «تصویب اساسنامه تعاونی با حداقل دو سوم اعضای اولین مجمع عمومی عادی می‌باشد.»

دوم - مجمع عمومی فوق‌العاده

الف - حد نصاب تشکیل و رسمیت

جلسه مجمع عمومی فوق‌العاده در نوبت اول با حضور حداقل دو سوم اعضاء تعاونی یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها رسمیت می‌یابد و در صورت عدم حصول نصاب مذکور، در نوبت دوم با اکثریت رسمیت خواهد داشت و چنانچه در نوبت دوم نیز نصاب حاصل نشود، نوبت سوم با حضور هر تعداد رسمی است.

ب - حد نصاب اتخاذ تصمیم

برابر ماده ۲۶ آئین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی موضوع تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی، تصمیمات مجامع عمومی فوق‌العاده همواره با اکثریت سه چهارم آرای حاضر در جلسه رسمی اتخاذ می‌شود.

۳-۱- دعوت مجامع عمومی

دعوت مجامع عمومی عادی و فوق العاده مطابق تشریفاتی انجام می گیرد که در قانون بخش تعاونی و مقررات آئین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی بیان گردیده است.

اول - مقامات دعوت کننده

با توجه به تفکیک وظائف و اختیارات ارکان شرکت های تعاونی و مبتنی بودن صلاحیت آنها بر قانون، صرفاً اشخاصی می توانند مجامع عمومی را دعوت نمایند که در مقررات مربوطه مورد تصریح قرار گرفته اند. مطابق بند ۱ ماده ۳۷ و ماده ۶ آئین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی، مقام اصلی دعوت مجامع عمومی عادی و فوق العاده، هیأت مدیره تعاونی می باشد. هیأت مدیره مکلف است که در مواعد مقرر نسبت به انتشار آگهی دعوت مجمع عمومی اقدام نمایند:

- ۱- ظرف ۴ ماه از پایان سال مالی، برای تشکیل مجمع عمومی عادی سالیانه
- ۲- قبل از انقضای مدت تصدی اعضای هیأت مدیره یا بازرسان، برای تشکیل مجمع عمومی با دستور انتخاب اعضای مذکور
- ۳- قبل از پایان مدت تعاونی، در صورتی که مدت آن طبق اساسنامه محدود باشد، برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده با دستور تمدید مدت یا انحلال
- ۴- در صورتی که در یکی از مجامع عمومی و یا بنا به قوانین و مقررات، تشکیل مجمع عمومی دیگری تکلیف شده باشد، ظرف مهلت مقرر در آن
- ۵- ظرف سه ماه بعد از درخواست اشخاص زیر (در غیر موارد مذکور در بندهای فوق):

الف) هر یک از بازرسان برای تشکیل مجمع عمومی عادی یا فوق العاده.

ب) یک پنجم اعضای تعاونی برای تشکیل مجمع عمومی عادی یک سوم اعضاء برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده.

ج) وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی برای تشکیل مجمع عمومی عادی یا فوق العاده.

مطابق تبصره (۳) ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی و تبصره (۱) ماده ۶ آئین نامه ماده مذکور در صورتی که هیأت مدیره ای در مواعد مقرر به تشکیل مجمع عمومی عادی یا فوق العاده مبادرت نکند، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی رأساً نسبت به برگزاری مجمع عمومی اقدام خواهد نمود. همچنین در تبصره دو ماده ۳۵ قانون مذکور آمده است: در صورتی که هیأت مدیره ظرف مدت حداکثر یک ماه نسبت به تشکیل مجمع عمومی فوق العاده اقدام ننماید، وزارت تعاون نسبت به تشکیل مجمع عمومی اقدام می نماید.

علاوه بر مقامات فوق، بازرس یا بازرسان تعاونی نیز می توانند، صرفاً در یک مورد اقدام به دعوت و برگزاری مجمع عمومی فوق العاده نمایند. ماده ۴۲ قانون بخش تعاونی و تبصره ذیل آن در این خصوص اشعار می دارد: «در صورتی که هر یک از بازرسان تشخیص دهند که هیأت مدیره و یا مدیرعامل در انجام وظائف محوله مرتکب تخلفی شده و به تذکرات آنان ترتیب اثر نمی دهند، مکلفند از هیأت مدیره تقاضای برگزاری مجمع جهت رسیدگی به گزارش خود را بنمایند. اگر هیأت مدیره ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت درخواست تشکیل مجمع عمومی فوق العاده توسط بازرس، اقدام به دعوت و برگزاری آن ننماید، بازرس می تواند با اطلاع وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نسبت به انتشار آگهی و تشکیل مجمع عمومی فوق العاده اقدام نماید.»

دوم - نحوه دعوت

براساس ماده ۷ آیین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی دعوت مجمع عمومی باید به طریقی که در اساسنامه تعاونی قید شده صورت گیرد. هر تعاونی مکلف است حداقل یکی از روشهای انتشار آگهی در جراید کثیرالانتشار یا محلی و یا دعوتنامه کتبی (با اخذ رسید و یا پست سفارشی به آخرین اقامتگاه قانونی اعلام شده عضو به تعاونی) یا هر دو روش را انتخاب و در اساسنامه قید نماید.

علاوه بر این الصاق آگهی دعوت در محل دفتر اصلی و شعب و نمایندگی‌ها و محل کارگاهها و فروشگاههای تعاونی همچنین درج آن در پایگاه اطلاع رسانی (وبسایت مربوطه در صورت وجود) نیز الزامی است.

در مواردی که کلیه اعضای مجمع عمومی حاضر شوند، ارائه مدارک مربوط به نشر آگهی و تشریفات دعوت و همچنین رعایت فاصله زمانی تاریخ دعوت تا تشکیل حساب الزامی نیست.

فاصله زمانی بین تاریخ دعوت تا تشکیل مجمع عمومی تعاونی‌ها (اعم از عادی یا فوق‌العاده) حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۲۰ روز می‌باشد. در صورتی که برگزاری انتخابات در دستور جلسه مجمع عمومی عادی تعاونی باشد، این مدت حداقل ۲۰ و حداکثر ۴۰ روز (در صورتیکه تعاونی مشمول کمیسیون ماده ۵ آیین نامه نظارت باشد حداقل ۳۰ روز) خواهد بود. در مواردی که مجامع عمومی عادی یا فوق‌العاده به رسمیت نرسیده، فاصله نشر آگهی دعوت تا تشکیل جلسه مجمع بعدی نباید از ۱۰ کمتر و از ۲۰ روز بیشتر شود. در احتساب فاصله زمانی، روز انتشار آگهی همچنین روز برگزاری مجمع جزء مدت محسوب نمی‌شود.

۴-۱- سایر مقررات مربوط به مجامع عمومی

۱- در شرکت‌های تعاونی، هر یک از دستگاه‌ها و شرکت‌های دولتی، بانک‌ها، شورای اسلامی کشوری و سازمان‌ها عمومی که در تعاونی مشارکت یا سرمایه‌گذاری کرده‌اند می‌توانند نماینده‌ای برای نظارت و بازرسی در تعاونی و شرکت در جلسات مجمع عمومی و هیأت مدیره به عنوان ناظر داشته باشند.

۲- مجامع عمومی شرکت‌های تعاونی فرااستانی یا شرکت‌هایی که تعداد اعضای آنها افزون بر پانصد عضو بوده و در مناطق مختلف کشور پراکنده می‌باشند می‌تواند به صورت دو مرحله‌ای برگزار گردد، در مرحله اول نماینده یا نمایندگان اعضا تعاونی در حوزه‌های مختلف فعالیت شرکت تعیین و در مرحله دوم مجمع عمومی با حضور نمایندگان منتخب اعضاء تشکیل خواهد شد.

۳- بر اساس ماده ۳۰ قانون بخش تعاونی هر عضو بدون در نظر گرفتن میزان سهم، در جلسات مجمع عمومی فقط دارای یک رأی است.

۴- حضور توأم عضو و نماینده تام‌الاختیار وی در مجمع عمومی ممنوع است.

- هیأت مدیره

یکی دیگر از ارکان شرکت‌های تعاونی هیأت مدیره است که مسئولیت اداره امور تعاونی را عهده‌دار می‌باشد. هیأت مدیره تعاونی‌ها مرکب از سه، پنج یا هفت نفر عضو اصلی و دو، سه یا چهار نفر عضو علی‌البدل است که از بین اعضاء برای مدت سه سال انتخاب می‌شوند. انتخاب اعضای اصلی و علی‌البدل در یک نوبت به عمل می‌آید و دارندگان اکثریت نسبی آراء بعد از اعضای اصلی به ترتیب اعضای علی‌البدل محسوب می‌شوند. انتخاب بیش از دو دوره متوالی با انتخاب حداقل دو سوم اعضای حاضر در مجمع

عمومی بلامانع است.

طبق ماده ۳۹ قانون بخش تعاونی هیات مدیره مکلف است بلافاصله بعد از انتخاب ، برای اداره امور و اجرای تصمیمات مجمع عمومی و هیات مدیره ، فرد واجد شرایطی را از بین اعضای تعاونی و یا خارج از آن برای مدت سه به عنوان مدیرعامل انتخاب کند. نصب و عزل و قبول استعفای مدیرعامل و نظارت بر عملکرد و تعیین حدود اختیارات ، وظایف و میزان حقوق و مزایای وی بر عهده هیات مدیره می باشد و انتخاب مجدد مدیرعامل بلامانع است.

۱-۲- شرایط تصدی سمت هیأت مدیره و مدیرعامل

ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، شرایط ذیل را برای تصدی سمت هیأت مدیره و مدیرعامل شرکت های تعاونی مقرر داشته است:

۱- ایمان و تعهد به اسلام (در تعاونی های متشکل از اقلیت های دینی شناخته شده در قانون اساسی، شرط وثاقت و امانت)

۲- نداشتن منع قانونی و محجور نبودن

۳- عدم عضویت در گروه های محارب و عدم ارتکاب جرائم علیه امنیت کشور و عدم محکومیت به جعل اسناد

۴- عدم سابقه محکومیت به ارتشاء ، اختلاس ، کلاهبرداری ، خیانت در امانت ، تدلیس ، تصرف غیر قانونی در اموال دولتی و ورشکستگی به تقصیر

در مورد شرایط قانونی فوق نکاتی چند قابل توجه است:

۱- برخورداری مدیران تعاونی از اطلاعات و تجربه لازم در ارتباط با امور شرکت، از اهمیت بسیاری برخوردار است و باید به طور دقیق در انتخاب آنان مورد توجه قرار گیرد. در این خصوص دارا بودن سطح خاصی از تحصیلات به ویژه تحصیلات دانشگاهی و تخصصی نیز حائز اهمیت است هر چند موردی در شرایط

مذکور مورد تصریح قرار نگرفته است.

۲- با توجه به اصل ۱۴۱ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و مقررات قانون ممنوعیت تصدی بیش از یک شغل مصوب سال ۱۳۷۳ ناظر به بند ۲ ماده ۳۸ قانون بخش تعاونی، تصدی سمت هیأت مدیره و مدیریت عامل شرکت‌های تعاونی (جز تعاونی ادارات و مؤسسات مربوط) برای کارکنان دولت ممنوع است.

۳- جرائم موضوع بندهای ۳ و ۴ جنبه حصری داشته و افزون بر آنها فاقد وجاهت قانونی است. به عبارت دیگر نمی‌توان فردی را به واسطه سابقه محکومیت جرائم دیگر، از تصدی سمت‌های مذکور منع کرد مگر آن که در حکم صادره دادگاه محرومیت اجتماعی خاصی در مورد تصدی این سمت‌ها در نظر گرفته شده باشد.

۴- دارا بودن شرایط موضوع ماده ۳۸، اختصاص به ابتدای تصدی سمت‌های مذکور ندارد بلکه در طول تصدی نیز کلیه این شرایط باید حفظ گردد. به عنوان مثال چنانچه فردی هنگام انتخاب شدن دارای تابعیت جمهوری اسلامی ایران بوده اما دراثنا تصدی تابعیت خود را تغییر دهد دیگر امکان ادامه تصدی نخواهد داشت.

۲-۲- وظائف و اختیارات هیأت مدیره

هیأت مدیره شرکت‌های تعاونی جهت اداره امور تعاونی و وظائف و اختیاراتی را (طبق ماده ۳۷ قانون بخش تعاونی) برعهده دارند که عبارت است از:

۱- دعوت مجمع عمومی (عادی - فوق‌العاده).

۲- اجرای اساسنامه و تصمیمات مجمع عمومی و سایر مقررات مربوط

۳- نصب و عزل و قبول استعفای مدیرعامل و نظارت بر عملکرد و تعیین حدود اختیارات،

وظایف و میزان حقوق و مزایای ایشان

۴- قبول درخواست عضویت و اخذ تصمیم نسبت به انتقال سهم اعضاء به یکدیگر و

دریافت استعفاى هر يك از اعضاء هیأت مدیره

۵- نظارت بر مخارج جاری تعاونی و رسیدگی به حسابها و ارائه به بازرس یا بازرسان و

تسلیم به موقع گزارش مالی و ترازنامه تعاونی به مجمع عمومی

۶- تهیه و تنظیم طرحها و برنامه‌ها و بودجه و سایر پیشنهادات و ارائه آن به مجمع عمومی

جهت اتخاذ تصمیم

۷- تعیین نماینده از بین اعضای تعاونی برای حضور در جلسات مجمع عمومی شرکتها

و اتحادیه‌هایی که تعاونی در آنها مشارکت دارد

۸- تهیه و تنظیم دستورالعملهای داخلی تعاونی و تقدیم آن به مجمع عمومی برای تصویب

۹- تعیین نماینده یا وکیل در دادگاهها و مراجع قانونی و سایر سازمانها با حق توکیل

۱۰- تعیین و معرفی صاحبان امضای مجاز (یک یا دو نفر از اعضاء هیأت مدیره باتفاق

مدیر عامل) برای قراردادهای و اسناد تعهدآور تعاونی

۳-۲- سایر مقررات مربوط به هیأت مدیره

۱- حسب تبصره ماده ۳۷ قانون بخش تعاونی هیأت مدیره وظائف خود را به صورت

جمعی انجام می‌دهد و هیچ کدام از هیأت مدیره حق ندارد از اختیارات هیأت منفرداً

استفاده کند مگر در موارد خاص که وکالت یا نمایندگی کتبی از طرف هیأت مدیره

داشته باشد. هیأت مدیره می‌تواند قسمتی از اختیارات خود را با اکثریت سه چهارم آراء

به مدیرعامل تفویض نماید.

۲- حسب تبصره ۳ ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی اعضای هیأت مدیره می‌توانند با

تصویب مجمع عمومی حقوق و مزایا دریافت نمایند. در صورتی که عضو هیأت مدیره از محل دیگری حقوق می‌گیرد در تعاونی مربوطه صرفاً پاداش دریافت خواهد کرد. حداقل و حداکثر حقوق و مزایای هیأت مدیره و پاداش آنان و موارد استثناء به موجب دستورالعملی است که به تأیید مجمع عمومی می‌رسد.

۳- حسب تبصره ۱ ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی، هیأت مدیره در اولین جلسه از میان خود یک نفر را به عنوان رئیس هیأت مدیره، یک نفر را به عنوان نائب رئیس و یک یا دو نفر را به عنوان منشی انتخاب می‌کند.

۴- در صورت استعفاء، فوت، ممنوعیت قانونی و یا غیبت غیرموجه مکرر (به نحوی که در اساسنامه تعیین می‌شود) اعضای هیأت مدیره، یکی از اعضای علی البدل به ترتیب آرای بیشتر برای بقیه مدت مقرر به جانشینی وی در جلسات هیأت مدیره شرکت می‌نماید. (تبصره ۲ ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی)

– بازرسی

روند صحیح فعالیت‌ها و حسن جریان امور در هر تشکیلاتی نیازمند نظارت و کنترل مستمر است. عوامل نظارت از طریق تطبیق عملکرد مجموعه با مقررات و نظامات تعیین شده، صحیح و ناصحیح را از یکدیگر تشخیص داده و با ارشادات و راهنمایی‌های لازم و در صورت لزوم، با به کارگیری سازوکارهای بازدارنده، از انحرافات احتمالی جلوگیری می‌نمایند.

ایفای این وظیفه خطیر در شرکت‌های تعاونی به عهده رکن بازرسی است که از سوی مجمع عمومی تعیین می‌گردد. ماده ۴۰ قانون بخش تعاونی در این رابطه مقرر می‌دارد: «مجمع عمومی، بازرس یا بازرسانی را اعم از اشخاص حقیقی یا حقوقی و برای مدت یک سال مالی انتخاب می‌کند. انتخاب مجدد آنان بلا مانع است.»

بازرسان شرکت‌های تعاونی به منظور ایفای صحیح‌تر وظائف خود، از دخالت مستقیم در

اداره امور تعاونی منع گردیده‌اند، یعنی نمی‌توانند مانند هیأت مدیره و مدیریت عامل و سایر کارکنان مجموعه به امور جاری شرکت بپردازند، چه در این صورت صلاحیت نظارت بر عملکرد دیگران را از دست خواهند داد. به عبارت دیگر وظیفه نظارت و انجام امور تحت نظارت با یکدیگر قابل جمع نیستند تا یک فرد بتواند هر دو را به صورت هم‌زمان به انجام رساند.

البته بازررس یا بازرسان حق دخالت مستقیم در اداره امور تعاونی را نداشتند ولی می‌تواند بدون حق رأی در جلسات هیأت مدیره شرکت کنند و نظرات خود را نسبت به مسائل جاری تعاونی اظهار دارند.

۱-۳- شرایط تصدی سمت بازرسی

قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، تصدی سمت بازرسی را مستلزم دارا بودن شرایط خاصی دانسته است. این شرایط همان مواردی است که در خصوص هیأت مدیره و مدیریت عامل در ماده ۳۸ ذکر گردیده است.

۲-۳- وظائف و اختیارات بازررس یا بازرسان

برابر ماده ۴۱ قانون بخش تعاونی، وظائف و اختیارات بازررس یا بازرسان شرکت‌های تعاونی به شرح زیر است:

۱- نظارت مستمر بر انطباق نحوه اداره امور تعاونی و عملیات و معاملات انجام شده با اساسنامه و قوانین و مقررات و دستورالعمل‌های مربوطه.

۲- رسیدگی به حساب‌ها، دفاتر، اسناد، صورت‌های مالی از قبیل ترازنامه و حساب‌های عملکرد و سود و زیان و بودجه پیشنهادی و گزارشات هیأت مدیره به مجمع عمومی.

۳- رسیدگی به شکایات اعضا و ارائه گزارش به مجمع عمومی و مراجع ذی‌ربط.

۴- ذکر کتبی تخلفات موجود در نحوه اداره امور تعاونی به هیأت مدیره و مدیرعامل و تقاضای رفع نقص.

۵- نظارت بر انجام حسابرسی و رسیدگی به گزارش‌های حسابرسی و گزارش نتیجه رسیدگی به مجمع عمومی شرکت و مراجع ذی‌ربط.

علاوه بر موارد فوق الذکر، قانون این اختیار را نیز برای بازرس قائل شده است که بتواند در یک مورد مجمع عمومی تعاونی را جهت استماع گزارش خود دعوت نماید. ماده ۴۲ در این مورد می‌گوید: «در صورتی که هر یک از بازرسان تشخیص دهند که هیأت مدیره یا مدیرعامل در انجام وظایف محوله مرتکب تخلفی شده و به تذکرات آنان ترتیب اثر نمی‌دهند، مکلفند از هیأت مدیره تقاضای برگزاری مجمع جهت رسیدگی به گزارش خود را بنمایند. اگر هیأت مدیره ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت درخواست تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده توسط بازرس، اقدام به دعوت و برگزاری آن ننماید، بازرس می‌تواند با اطلاع وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نسبت به انتشار آگهی و تشکیل مجمع عمومی فوق‌العاده اقدام نماید».

۳-۳- سایر مقررات مربوط به بازرسی

۱- در صورت فوت یا ممنوعیت قانونی یا استعفای بازرس یا بازرسان اصلی، هیأت مدیره مکلف است ظرف ده روز بازرس یا بازرسان علی‌البدل را به ترتیب اولویت آراء برای بقیه مدت دعوت نماید.

۲- بازرسان می‌توانند در مقابل انجام وظائف محوله از شرکت تعاونی حق الزحمه و پاداش دریافت کنند. تبصره ۲ ماده ۴۰ قانون بخش تعاونی وظیفه تعیین حق الزحمه و پاداش را به عهده مجمع عمومی شرکت دانسته است.

۳- انتخاب بازرسان اصلی و علی‌البدل در مجمع عمومی عادی^۹ و با اکثریت

۹- بند ۱ ماده ۳۴ قانون بخش تعاونی.

نسبی^{۱۰} به عمل می آید.

وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
دفتر توسعه، آموزش و تحقیقات تعاونی ها
سازمان آموزش مجازی تعاون

جلسه ششم

آئین نامه نحوه تشکیل مجامع عمومی (موضوع تبصره ۳ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی) مصوب

۱۳۸۷/۳/۹

فصل اول

کلیات

ماده ۱- برگزاری مجامع عمومی شرکتها و اتحادیه های تعاونی براساس تبصره (۳) ماده (۳۳) قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران وفق مقررات این آئین نامه خواهد بود.

تبصره ۱- شرکتهای تعاونی فراستانی با هر تعداد عضو و اتحادیه های تعاونی مرکزی یا سراسری و نیز شرکتها و اتحادیه های تعاونی که تعداد اعضای آنها بیش از پانصد عضو باشد، می توانند مجامع عمومی را به صورت دو مرحله ای برگزار نمایند و در این

صورت تابع مقررات «دستورالعمل نحوه تشکیل مجامع عمومی دو مرحله‌ای» موضوع تبصره (۲) ماده (۳۳) قانون بخش تعاونی نیز خواهند بود.

تبصره ۲- کلیه شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی که انتخاب تمام یا هریک از اعضاء هیأت مدیره یا بازرسان را در دستور مجمع عمومی داشته باشند، در برگزاری مجمع عمومی، مشمول مقررات «دستورالعمل چگونگی نظارت بر انتخابات شرکتها، اتحادیه‌ها و اتاقهای تعاون» موضوع ماده (۲۸) آئین‌نامه اجرائی قانون بخش تعاونی نیز خواهند بود.

تبصره ۳- منظور از شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی در این ماده و تبصره‌های آن، شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی ثبت‌شده و یا در شرف تأسیس می‌باشد.

ماده ۲- مجمع عمومی تعاونی (حسب وظایف و اختیارات) به دو صورت زیر تشکیل می‌شود:

۱. مجمع عمومی عادی

۲. مجمع عمومی فوق‌العاده

ماده ۳- مجمع عمومی عادی، اولین بار برای تأسیس تعاونی (در زمان مقرر) و سپس حداقل سالی یکبار ظرف چهارماه پس از پایان سال مالی تشکیل می‌شود.

وظایف و اختیارات قانونی مجمع عمومی عادی به شرح ذیل است:

۱. تصویب اساسنامه در اولین مجمع عمومی عادی

۲. اتخاذ تصمیم درمورد حداقل و حداکثر سهام اعضاء (موضوع ماده ۲۰ قانون بخش تعاونی)

۳. انتخاب هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان

۴. تعیین خط‌مشی و برنامه تعاونی و تصویب بودجه جاری و سرمایه‌گذاری و اعتبارات و وام‌های درخواستی و سایر عملیات مالی به پیشنهاد هیأت مدیره
۵. تعیین روزنامه کثیرالانتشار برای درج آگهی‌های شرکت
۶. تصویب آئین‌نامه حقوق و مزایای هیأت مدیره و مدیرعامل و اتخاذ تصمیم درمورد حق‌الزحمه بازررس
۷. اتخاذ تصمیم درمورد عضویت تعاونی در شرکتها و اتحادیه‌ها و اتاقهای تعاون و خروج از آنها و میزان سهام و یا حق عضویت سالانه پرداختی براساس موازین مقرر در قانون بخش تعاونی
۸. تصویب مقررات و دستورالعملهای داخلی تعاونی
۹. رسیدگی و اتخاذ تصمیم درباره ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر گزارشهای مالی هیأت مدیره پس از قرائت گزارش بازررس یا بازرسان
۱۰. اخذ تصمیم نسبت به ذخایر و پرداخت سود و مازاد درآمد و تقسیم آن طبق اساسنامه
۱۱. اتخاذ تصمیم نسبت به افزایش و یا کاهش سرمایه در حدود قوانین و مقررات
۱۲. تصمیم‌گیری درمورد اخراج اعضاء تعاونی (وفق ماده ۱۳ قانون بخش تعاونی)
۱۳. عزل بازررس (مستند به بند ۱ ماده ۳۳ قانون شرکتهای تعاونی)
۱۴. سایر وظایفی که قوانین و مقررات برعهده مجمع عمومی قرار می‌دهد.

تبصره ۱- در موارد ضروری در هر موقع سال می‌توان مجمع عمومی عادی را به صورت فوق‌العاده تشکیل داد. مجمع عمومی عادی بطور فوق‌العاده به همان وظایفی می‌پردازد که در صلاحیت مجمع عمومی عادی است.

تبصره ۲- چنانچه مجمع عمومی عادی سالیانه خارج از موعد مقرر برگزار شود، عنوان آن به «مجمع عمومی عادی بطور فوق‌العاده» تغییر خواهد کرد.

ماده ۴- مجمع عمومی فوق‌العاده جهت رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به موارد زیر تشکیل می‌شود:

۱. تغییر مواد اساسنامه (در حدود قانون بخش تعاونی)

۲. تصمیم‌گیری نسبت به عزل یا قبول استعفای هیأت مدیره

۳. انحلال تعاونی

۴. ادغام تعاونی

تبصره - مراد از عزل هیأت مدیره در بند (۲)، عزل کل یا بعضی اعضا و مقصود از استعفاء هیأت، استعفاء دسته جمعی یا تعدادی از آنهاست که هیأت مدیره را با وجود اعضا علی‌البدل از اکثریت مقرر خارج نماید.

ماده ۵- چنانچه مجمعی نسبت به موارد خارج از صلاحیت خود رسیدگی و اتخاذ تصمیم کند، تصمیمات متخذه از درجه اعتبار ساقط است.

ماده ۶- در مواعید زیر تشکیل مجمع عمومی الزامی است. هیأت مدیره باید تاریخ دعوت یا نشر آگهی و فواصل زمانی موضوع مواد ۱۲، ۱۳ و ۲۲ آئین‌نامه و تبصره‌های ذیل آنها را به گونه‌ای تعیین نماید که مجمع عمومی در مواعید زیر تشکیل گردد:

- ۱- ظرف ۴ ماه از پایان سال مالی، برای تشکیل مجمع عمومی عادی سالیانه
- ۲- قبل از انقضاء مدت تصدی اعضای هیأت مدیره یا بازرسان، برای تشکیل مجمع عمومی با دستور انتخاب اعضای مذکور
- ۳- قبل از پایان مدت تعاونی، در صورتی که مدت آن طبق اساسنامه محدود باشد، برای تشکیل مجمع عمومی فوق العاده با دستور تمدید مدت یا انحلال
- ۴- در صورتی که در یکی از مجامع عمومی و یا بنا به قوانین و مقررات، تشکیل مجمع عمومی دیگری تکلیف شده باشد، ظرف مهلت مقرر در آن
- ۵- ظرف سه ماه بعد از درخواست اشخاص زیر (در غیر موارد مذکور در بندهای فوق):

الف) هریک از بازرسان

ب) یک پنجم اعضای تعاونی برای مجمع عمومی عادی و یک سوم اعضاء برای مجمع عمومی فوق العاده

ج) وزارت تعاون

تبصره ۱ - در صورتی که هیأت مدیره در مواعد مقرر در این ماده به تشکیل مجمع عمومی مبادرت نکند، وزارت تعاون رأساً نسبت به برگزاری مجمع عمومی مربوط اقدام خواهد نمود.

تبصره ۲- اگر هیأت مدیره ظرف مدت یک ماه از تاریخ دریافت درخواست تشکیل مجمع عمومی فوق العاده توسط بازرسان، برای رسیدگی به گزارش تخلفات هیأت

مدیره یا مدیرعامل، اقدام به دعوت و برگزاری آن نماید، بازرس می تواند با اطلاع وزارت تعاون نسبت به انتشار آگهی و تشکیل مجمع اقدام کند.

فصل دوم

نحوه دعوت مجمع

ماده ۷- دعوت مجمع عمومی باید به طریقی که در اساسنامه تعاونی قید شده صورت گیرد. هر تعاونی مکلف است حداقل یکی از روشهای انتشار آگهی در جراید کثیرالانتشار یا محلی و یا دعوتنامه کتبی (با اخذ رسید و یا پست سفارشی به آخرین اقامتگاه قانونی اعلام شده عضو به تعاونی) یا هر دو روش را انتخاب و در اساسنامه قید نماید.

علاوه بر این الصاق آگهی دعوت در محل دفتر اصلی و شعب و نمایندگی ها و محل کارگاهها و فروشگاههای تعاونی همچنین درج آن در پایگاه اطلاع رسانی (وبسایت مربوطه در صورت وجود) نیز الزامی است.

تبصره ۱- دعوت اولین مجمع عمومی تعاونی از طریق دعوتنامه کتبی با اخذ رسید و یا پست سفارشی به آخرین اقامتگاه قانونی اعلام شده عضو به تعاونی و یا از طریق

روزنامه کثیرالانتشار که در آن دعوت به عضویت (موضوع بند ۲ ماده ۳۲ قانون بخش تعاونی) آگهی شده صورت می‌گیرد.

تبصره ۲- در صورتی که دعوت مجمع عمومی با دعوتنامه کتبی انجام می‌پذیرد و ارسال نسخه‌ای از آن به اشخاص زیر ضروری است:

۱. هریک از دستگاهها و شرکتهای دولتی، بانکها، شوراهای اسلامی کشوری و سازمانها و مؤسسات عمومی که در تعاونی مشارکت یا سرمایه‌گذاری کرده‌اند.
۲. اتحادیه‌ای که تعاونی عضو آن است.

تبصره ۳- مقام دعوت کننده مکلف است نسخه‌ای از آگهی مجمع عمومی را جهت اطلاع و امکان حضور نماینده ناظر به وزارت تعاون ارسال نماید.

ماده ۸- در تعاونیهائی که دارای بیش از یکصد عضو می‌باشند، انتشار آگهی دعوت الزاماً از طریق روزنامه‌های کثیرالانتشاری که در مجمع عمومی عادی تعیین گردیده، صورت می‌گیرد.

تبصره ۱- مرجع تشخیص کثیرالانتشار بودن روزنامه‌ای وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی است.

تبصره ۲- انتشار آگهی دعوت در هفته‌نامه، ماهنامه و هر نشریه‌ای که در غیر از فاصله زمانی «روزی یکبار» منتشر می‌گردد به جای روزنامه، فاقد وجاهت قانونی است.

تبصره ۳- چنانچه مجمع عمومی، روزنامه‌های (اصلی) متعددی را تعیین نماید، انتشار آگهی در همه آنها الزامی است.

تبصره ۴- درج نام روزنامه در اساسنامه تعاونی الزامی نیست و در صورتی که شرکت یا اتحادیه‌ای به این امر مبادرت کند، هرگونه تغییر بعدی آن مستلزم تشکیل هر دو مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده خواهد بود.

تبصره ۵- در انتخاب صفحات روزنامه برای درج آگهی، صفحات اصلی موردنظر است و انتظار آگهی در قسمت نیازمندیها و سایر ضmann روزنامه ممنوع می‌باشد.

ماده ۹- مجمع عمومی که اقدام به تعیین روزنامه کثیرالانتشار می‌نماید، مکلف است روزنامه کثیرالانتشار دیگری را نیز به عنوان روزنامه علی‌البدل انتخاب تا در صورت عدم انتشار روزنامه اصلی، آگهی‌های مربوطه در آن درج گردد.

تبصره - در صورتی که روزنامه اصلی به هر دلیلی منتشر نگردد و روزنامه علی‌البدل نیز تعیین نشده باشد، هیأت مدیره تعاونی مکلف است مجمع عمومی عادی را جهت تعیین روزنامه جدید تشکیل دهد. دعوت این مجمع و هر مجمع دیگری که در فاصله بین عدم انتشار روزنامه قبل و تعیین روزنامه جدید تشکیل می‌شود، منحصرأ از طریق دعوتنامه کتبی با اخذ رسید و یا با پست سفارشی به آخرین اقامتگاه قانونی اعلام شده عضو به تعاونی به عمل می‌آید و رعایت قسمت اخیر ماهد ۸ نیز الزامی است.

ماده ۱۰- دعوت مجمع عمومی ضمن درج تاریخ انتشار باید مشتمل بر نکات ذیل باشد:

۱. نام تعاونی

۲. نوع مجمع عمومی اعم از عادی، عادی بطور فوق‌العاده، فوق‌العاده

۳. نوبت مجمع

۴. دستور جلسه

۵. تاریخ و ساعت برگزاری

۶. محل برگزاری و نشانی کامل آن

۷. زمان و مکان بررسی و کالتنامه‌ها (برای مجامع عمومی یک مرحله‌ای) و صدور برگه

حضور در مجمع

۸. نحوه و مهلت ثبت‌نام در انتخابات هیأت مدیره و بازرسان (برای مجامع عمومی با

دستور انتخابات)

تبصره ۱- محل تشکیل مجمع عمومی باید در محدوده شهری یا روستائی اقامتگاه

قانونی تعاونی باشد، مگر اینکه صددرد اعضا، محل دیگری را برای تشکیل مجمع

توافق نمایند. همچنین محل برگزاری مجمع باید ظرفیت حضور کلیه اعضا یا

نمایندگان تام‌الاختیار آنها را داشته و از نظر امکانات برای تشکیل جلسه مجمع مناسب

باشد.

تبصره ۲- دستور جلسه مجمع بایستی بطور صریح و شفاف در آگهی درج و از ذکر

کلمات و عبارات مبهم از قبیل: «سایر موارد»، «سایر تصمیمات» و «آنچه طبق قانون در

صلاحیت مجامع عمومی ... است»، خودداری گردد.

تبصره ۳- درخصوص تغییر مواد اساسنامه در مجمع عمومی فوق‌العاده، آگهی دعوت

بایستی متضمن شماره مواد یا موضوع آنها باشد. در مواردی که تعاونی، مجمع عمومی

فوق‌العاده را برای تطبیق اساسنامه با قانون و اصلاحات بعدی آن تشکیل می‌دهد، ذکر

عبارت «تطبیق اساسنامه با قانون یا اصلاحات» کافی است اما چنانچه تصمیم بر تغییر مواد دیگری از اساسنامه نیز باشد، باید آن موارد در آگهی دعوت آورده شود.

تبصره ۴- در صورتی که اخراج عضو یا اعضای از تعاونی همچنین عزل هیأت مدیره یا بازرس در دستور کار مجمع عمومی باشد ذکر نام آنها در آگهی دعوت مربوطه ممنوع است و مقام دعوت کننده مکلف است دستور مجمع را به نحو مضبوط به اطلاع اشخاص مذکور برساند.

ماده ۱۱- هریک از اعضاء تعاونی می تواند تا قبل از رسمیت جلسه مجمع عمومی، مورد یا موارد دیگری را غیر از موضوعاتی که در آگهی دعوت مجمع قیده شده است به مقام دعوت کننده پیشنهاد کند. مقام مذکور مکلف است پیشنهاد مربوطه را در مجمع مطرح کند تا در صورت تصویب، در دستور جلسه مجمع بعدی که ظرف مهلت مقرر دعوت به تشکیل می گردد قرار گیرد.

ماده ۱۲- فاصله زمانی بین تاریخ دعوت (نشر آگهی) و تاریخ تعیین شده برای تشکیل مجمع عمومی (عادی و فوق العاده) حداقل ۱۰ روز و حداکثر ۲۰ روز است.

تبصره ۱- در صورتی که برگزاری انتخابات (هیأت مدیره یا بازرسان) در دستور جلسه مجمع عمومی عادی باشد این مدت برای دعوت نوبت اول، حداقل ۲۰ روز و حداکثر ۴۰ روز خواهد بود.

تبصره ۲- فاصله زمانی بین تاریخ دعوت و تاریخ تعیین شده برای تشکیل مجمع عمومی که انتخاب هیأت تصفیه را در دستور کار خود دارد همان ۱۰ تا ۲۰ روز است.

تبصره ۳- در احتساب فاصله زمانی، روز انتشار آگهی همچنین روز برگزاری مجمع جزء مدت محسوب نمی شود.

ماده ۱۳- در مواقعی که کلیه اعضاء تعاونی در مجمع حاضر باشند، با رعایت مقررات دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونیها نشر آگهی و تشریفات دعوت الزامی نیست.

تبصره - حکم این ماده درخصوص اولین مجمع عمومی تعاونی نیز قابل اعمال است.

ماده ۱۴- هرگونه تغییر یا اصلاح بعدی آگهی مجمع عمومی، مستلزم رعایت حداقل فواصل زمانی مقرر است.

فصل سوم

ورود به جلسه مجمع

بخش اول

ترکیب مجمع

ماده ۱۵- مجمع عمومی از اجتماع اعضاء تعاونی یا نمایندگان تامالاختیار و وکلاء آنان تشکیل می شود.

ماده ۱۶- اعضاء تعاونی برای حضور در مجمع یا اخذ برگه ورود باید ورقه سهم یا گواهینامه موقت سهم یا کارت عضویت و یا دفترچه عضویت ارائه نمایند.

تبصره ۱- بررسی مدارک مذکور به هنگام ورود با مقام دعوت کننده است مگر در مواردی که مقام دعوت کننده هیأت مدیره بوده و دستور جلسه، انتخاب هیأت مدیره یا رسیدگی به تخلفات مدیران باشد که در این صورت بررسی توسط اکثریت بازرسان و در مواردی که دو بازرس باشد به وسیله یکی از آنها به عمل می آید.

تبصره ۲- چنانچه مقام دعوت کننده، وزارت تعاون باشد، کنترل مدارک توسط بازرس یا بازرسان صورت می گیرد و در صورتی که تعاونی فاقد بازرس باشد یا بازرس مربوطه بنا به نظر مراجع مذکور در این تبصره صلاحیت لازم را نداشته باشد، بررسی مدارک توسط نماینده یا نمایندگان مراجع یادشده انجام می گیرد.

تبصره ۳- در اولین مجمع عمومی تعاونی، گواهی صادره هیأت مؤسس مبنی بر احراز شرایط عضویت و تصدیق تأدیه حداقل یک سوم مبلغ سهام، مجوز حضور در مجمع است.

ماده ۱۷- اشخاص ذیل می توانند بدون احتساب در لیست حاضرین عضو و بدون داشتن حق رأی در مجمع حضور یابند:

۱. مدیرعامل غیرعضو
۲. بازرس با بازرسان غیرعضو
۳. کاندیداهای غیرعضو سمت بازرسی

۴. نمایندگان ناظر هریک از دستگاهها و شرکتها و مؤسسات دولتی و عمومی و بانکها و شوراهای اسلامی کشوری که در تعاونی مشارکت یا سرمایه‌گذاری نموده‌اند.

۵. نماینده یا نمایندگان ناظر وزارت تعاون

۶. نماینده ناظر اتحادیه‌ای که تعاونی عضو آن است.

۷. نماینده ناظر دستگاههای متبوعه شرکتهای تعاونی کارمندی (با تأیید وزارت تعاون) تبصره ۱- علاوه بر اشخاص مذکور در این ماده، اشخاصی که بنا به وظیفه شغلی خود مسئولیتی را در مجمع دارا هستند مانند نیروهای انتظامی و امنیتی، نیروهای خدماتی، فیلمبردار و ... می‌توانند با هماهنگی قبلی و کسب مجوز از مقامات موضوع تبصره ۱ ماده ۱۶ (حسب مورد) در مجمع حضور یابند.

تبصره ۲- اشخاص غیرعضوی که کاندیدای سمت بازرس تعاونی هستند، برای حضور در مجمع عمومی مربوطه باید گواهی معتبر و ممهور به مهر تعاونی مبنی بر ثبت‌نام در انتخابات ارائه نمایند.

تبصره ۳- اشخاص موضوع بندهای ۴ و ۵ و ۷ با ارائه کارت شناسائی و معرفی‌نامه معتبر از بالاترین مقام دستگاه یا اشخاص مجاز از طرف آنها در مجمع حضور می‌یابند. تبصره ۴- حضور نماینده ناظر اتحادیه در مجامع عمومی تعاونیهای عضو با ارائه معرفی‌نامه هیأت مدیره یا مدیرعاملی که تعیین نماینده به وی تفویض شده امکان‌پذیر است.

ماده ۱۸- عضو یا اعضائی که اخراج آنها در دستور کار مجمع است می‌توانند با حق رأی در مجمع مربوطه حضور یابند.

<http://vtcc.mcls.gov.ir>

نماینده‌گی اعضاء (وکالت)

ماده ۱۹- در مجامع عمومی یک مرحله‌ای هریک از اعضاء تعاونی می‌تواند نماینده تام‌الاختیاری (از میان اعضاء تعاونی یا خارج از آنان) برای حضور در مجمع و اعمال رأی تعیین نماید. تعداد آراء وکالتی هر عضو حداکثر سه رأی و هر شخص غیرعضو تنها یک رأی خواهد بود.

تبصره ۱- تأیید نماینده‌گیهای موضوع این ماده با مقامات مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۶ (حسب مورد) می‌باشد. بدین منظور عضو متقاضی اعطای نمایندگی به همراه نماینده خود در محل شرکت یا محلی که از پیش تعیین و طی آگهی دعوت مجمع به اطلاع اعضاء رسیده حاضر و مقام مجاز تأیید نمایندگی پس از احراز هویت طرفین، عضویت عضویت متقاضی و اهلیت نماینده، وکالتنامه را تأیید و ورقه ورود به مجمع برای نماینده صادر می‌کند.

تبصره ۲- در مواردی که وکالتنامه حضور در مجمع در دفاتر اسناد رسمی تنظیم شده باشد، مقام مجاز تأیید نمایندگی پس از احراز هویت وکیل و بدون رعایت تشریفات مذکور در تبصره فوق مکلف به مهر و امضاء آن و صدور ورقه ورود به مجمع خواهد بود.

تبصره ۳- وکالت و نمایندگی حضور در مجمع و اعمال رأی به صورت مطلق و تام‌الاختیار اعطاء می‌شود و هرگونه ادعای بعدی عضو مبنی بر مقید و محدود بودن نمایندگی، از جانب تعاونی مسموع نخواهد بود.

تبصره ۴- نمایندگان بایستی دارای اهلیت قانونی (عدم حجر) باشند.

تبصره ۵- حضور توأم عضو و نماینده وی در مجمع ممنوع است و مقامات مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۶ (حسب مورد) مکلفند نظارت‌های لازم در این مورد به عمل آورند. چنانچه پس از برگزاری مجمع مشخص شود عضو و نماینده وی توأمان در مجمع حضور داشته‌اند، به ترتیب ذیل عمل خواهد شد:

۱- در صورتی که حضور توأم عضو و نماینده وی در حصول نصاب رسمیت جلسه مؤثر بوده، مجمع برگزار شده فاقد اعتبار است.

۲- چنانچه جلسه بدون حضور توأم نیز رسمیت داشته است، صرفاً به تعداد حضور غیرقانونی، از تعداد کل آراء مأخوذه در هر تصمیم کسر خواهد شد. درمورد انتخابات، کسر آراء نسبت به کلیه کاندیدها اعمال می‌گردد.

ماده ۲۰- نمایندگان اعضاء اتحادیه‌های تعاونی همچنین اشخاص حقوقی عضو شرکتهای تعاونی، برای حضور در مجامع عمومی باید معرفی‌نامه از سوی هیأت مدیره یا مدیرعاملی که تعیین نماینده به وی تفویض شده ارائه نمایند. مقام مجاز تأیید نمایندگیها، پس از اخذ معرفی‌نامه و احراز هویت نماینده، ورقه ورود به جلسه مجمع را برای وی صادر خواهد کرد.

تبصره ۱- در معرفی‌نامه صادره، باید مجمع یا مجامعی که نماینده حق حضور و اعمال رأی دارد معین گردد در غیر این صورت نمایندگی صادره تا زمانی که نماینده دیگری معرفی نشده مجوز حضور در کلیه مجامع تلقی خواهد شد.

تبصره ۲- حکم تبصره ۴ ماده ۱۹ در مورد نمایندگیهای موضوع این ماده نیز لازم
الرعايه است.

بخش سوم

رسمیت و اداره جلسه

ماده ۲۱- نصاب رسمیت جلسات مجامع به ترتیب زیر خواهد بود:

۱- مجمع عمومی عادی در نوبت اول با حضور اکثریت اعضاء تعاونی یا نمایندگان
تام‌الاختیار آنها رسمیت می‌یابد. در صورت عدم حصول نصاب مذکور، در نوبت دوم با
حضور هر تعداد رسمی خواهد بود.

۲- مجمع عمومی فوق‌العاده در نوبت اول با حضور حداقل دو سوم اعضاء تعاونی یا
نمایندگان تام‌الاختیار آنها رسمیت می‌یابد و در صورت عدم حصول نصاب مذکور، در
نوبت دوم با اکثریت رسمیت خواهد داشت و چنانچه در نوبت دوم نیز نصاب حاصل
نشود، نوبت سوم با حضور هر تعداد رسمی است.

تبصره ۱- برای رسمیت جلسه مجمع با «هر تعداد»، رعایت قسمت اخیر ماده ۲۳
در مورد تعداد هیأت رئیسه الزامی است.

تبصره ۲- در صورت رسمیت نیافتن جلسه مجمع عمومی رأس ساعت مقرر، مقام
دعوت‌کننده باید برگزاری جلسه را حداقل به مدت نیم ساعت به تأخیر اندازد و
در صورت عدم حصول نصاب، صورتجلسه‌ای دایر بر عدم رسمیت مجمع تهیه و به
امضای حاضرین برساند.

تبصره ۳- ملاک تشخیص تعداد اعضای حاضر در جلسات مجامع عمومی ورقه حضور و غیابی است که حاضران در بدو ورود به جلسه، اصالتاً یا به نمایندگی از طرف عضو آن را امضاء می‌کنند.

ماده ۲۲- دعوت مجامع عمومی نوبت دوم و سوم موضوع ماده فوق باید حداکثر ظرف ۷ روز با همان دستور جلسه قبلی به عمل آید. فاصله زمانی بین تاریخ دعوت و برگزاری مجامع مذکور حداقل ۱۰ و حداکثر ۲۰ روز خواهد بود.

تبصره ۱- هرگونه تغییر، کاهش یا افزایش دستور جلسه مجمع عمومی نوبت اول در نوبتهای بعدی ممنوع است.

تبصره ۲- درمورد مجمع عمومی عادی نوبت دوم که انتخابات را در دستور کار خود دارد، همان فاصله ۱۰ تا ۲۰ روز لازم‌الرعايه است.

ماده ۲۳- جلسات مجامع عمومی را در صورت رسمیت یافتن، مقام دعوت‌کننده یا نماینده او افتتاح می‌کند. در جلسه مجمع ابتدا یک رئیس، یک منشی و دو ناظر از میان اعضاء انتخاب خواهند شد. در تعاونیهای دارای ۵۰۰ عضو و بیشتر تعداد هیأت رئیسه ۷ نفر شامل رئیس، نائب رئیس، منشی و ۴ ناظر می‌باشد.

تبصره - در شرکتهای تعاونی، نمایندگان اعضاء حقیقی نمی‌توانند به عنوان هیأت رئیسه انتخاب شوند.

ماده ۲۴- مقام دعوت‌کننده یا مقام مجاز مذکور در تبصره ۱ ماده ۱۶ مکلف است ورقه حضور و غیابی را که اعضاء یا نمایندگان تام‌الاختیار در بدو ورود به جلسه امضاء نموده‌اند همراه با نمایندگیهای تام‌الاختیار اعضاء غایب و صورت اسامی کل اعضاء در

اختیار رئیس مجمع برای احراز رسمیت جلسه و اعمال کنترل‌های لازم قرار دهد. علاوه بر این از سایر حاضرین مذکور در موارد ۱۷ و ۱۸ نیز صورتی جداگانه مشتمل بر هویت کامل، سمت و علت حضور و اقامتگاه قانونی آنها تهیه و به امضاء آنان خواهد رسید.

فصل چهارم

اتخاذ تصمیم

بخش اول

نصاب تصمیمات

ماده ۲۵- در مجمع عمومی عادی، تصمیمات با اکثریت نصف به علاوه یک آراء حاضر در جلسه رسمی اتخاذ می‌گردد مگر در مورد انتخاب اعضاء هیأت مدیره و بازرسان که کسب اکثریت نسبی آراء ملاک عمل است.

تبصره ۱- انتخاب اعضاء هیأت مدیره برای دوره‌ای بیش از دوره‌های مجاز تصدی (موضوع ماده ۳۶ قانون بخش تعاونی) مستلزم کسب دو سوم آراء کل اعضاء شرکت است.

تبصره ۲- تصویب اساسنامه در اولین مجمع عمومی عادی تعاونی با اکثریت دو سوم آراء حاضرین در جلسه رسمی به عمل می‌آید.

ماده ۲۶- تصمیمات مجامع عمومی فوق العاده همواره با اکثریت سه چهارم آرای حاضر در جلسه رسمی اتخاذ می شود.

<http://vtcc.mcls.gov.ir>

نحوه اتخاذ تصمیم

ماده ۲۷- تصمیمات مجامع عمومی از طریق اعمال رأی اعضاء یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها اتخاذ می‌شود. در مجامع عمومی یک مرحله‌ای هر عضو بدون در نظر گرفتن میزان سهم فقط دارای یک رأی است، در مجامع عمومی دو مرحله‌ای میزان رأی نمایندگان وفق دستورالعمل مصوب وزارت (موضوع تبصره ۲ ماده ۳۳ قانون بخش تعاونی) خواهد بود.

ماده ۲۸- رأی‌گیری در کلیه مجامع عمومی فوق‌العاده، همچنین انتخاب اعضاء هیأت مدیره و بازرسان، الزاماً به صورت کتبی (با برگه رأی) خواهد بود و برای اتخاذ سایر تصمیمات می‌تواند با قیام و قعود به عمل آید.

تبصره - چنانچه درمورد نتیجه رأی‌گیری به روش قیام و قعود تردیدی حادث شود، با تقاضای حداقل دو نفر از اعضاء هیأت رئیسه می‌توان رأی‌گیری را مجدداً و به صورت کتبی به عمل آورد.

ماده ۲۹- مقام دعوت‌کننده مکلف است پیش از برگزاری مجمع، برگه‌های رأی را به تعداد اعضاء به صورت چاپی تهیه تا در جلسه بین اعضاء یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها توزیع نماید. برگه‌های مذکور باید مهور به مهر تعاونی و متضمن نام کامل تعاونی، عنوان جلسه مجمع و تاریخ برگزاری آن و دستور جلسه مربوطه باشد.

تبصره ۱- چنانچه انتخابات در دستور جلسه مجمع باشد، برگه‌های آن به صورت مجزا تهیه خواهد شد. در صورت برگه انتخابات باید علاوه بر نام کامل تعاونی، عنوان جلسه مجمع و تاریخ برگزاری آن، جای خالی با درج شماره و به تعداد اعضاء اصلی هیأت مدیره و بازرسان در نظر گرفته شود.

تبصره ۲- کلیه برگه‌های رأی براساس عضویت و تعداد آراء وکالتی هر شخص توزیع می‌گردد.

ماده ۳۰- به منظور اتخاذ تصمیم در هریک از موارد دستور جلسه، ابتدا موضوع به صورت صریح و بدور از هرگونه ابهام به سمع اعضاء رسیده و سپس رأی‌گیری به عمل می‌آید. برای هریک از موارد دستور جلسه، یک موافق و یک مخالف می‌تواند در زمان مناسبی که از سوی رئیس جلسه معین می‌گردد صحبت نماید.

تبصره - درمورد عزل هیأت مدیره یا بازرس همچنین اخراج اعضاء بایستی فرصت دفاع منظور گردد.

ماده ۳۱- در جلسات مجمع عمومی عادی که انتخابات هیأت مدیره و یا بازرسان را در دستور کار خود دارد، داوطلبان تصدی سمتهای مذکور می‌توانند در مهلتی که به تساوی برای هریک از آنها توسط رئیس جلسه منظور می‌شود اقدام به معرفی خود نمایند. علاوه بر این مقام دعوت‌کننده مکلف است پیش از برگزاری جلسه مجمع صورت اسامی کاندیداهای مربوط را که با ترتیب الفبائی و ذکر نام و نام خانوادگی به صورت کامل و قید پسوندها تنظیم شده به تعداد اعضاء تعاونی تهیه و در بدو ورود به جلسه در اختیار اعضاء یا نمایندگان تام‌الاختیار آنها قرار دهد.

تبصره ۱- فهرست اسامی کاندیداها نباید به نحوی تنظیم شود که مفید تبلیغ برای کاندیدای خاصی باشد.

تبصره ۲- عدم حضور کاندیدا در جلسه مجمع و یا عدم استفاده از حق خود برای معرفی، موجب زوال حق انتخاب نخواهد بود.

ماده ۳۲- در موارد رأی گیری کتبی، جمع آوری آراء توسط افراد امین و منتخب هیأت رئیسه و شمارش آنها توسط هیأت مذکور و در فرمهای مخصوص متضمن موارد دستور جلسه به عمل می آید. در شمارش آراء بایستی کل آراء مأخوذه، آراء موافق و مخالف و آراء سفید و آراء باطل ثبت شوند.

تبصره ۱- شمارش آراء انتخابات در فرمهای مجزا و متضمن اسامی کاندیداها صورت می گیرد. هیأت رئیسه مکلف است ذیل کلیه فرمهای شمارش آراء را امضاء نماید.

تبصره ۲- به هنگام شمارش آراء انتخابات، کاندیداها می توانند به نحوی که موجب اختلال در نظم و جریان احتساب آراء نگردد، در محل شمارش حضور یافته و بر جریان امر نظارت نمایند.

تبصره ۳- چنانچه در میان کاندیداها افرادی دارای نام خانوادگی مشترک باشند و برگه رأی صرفاً متضمن نام خانوادگی باشد، اسامی مذکور حذف خواهد شد.

تبصره ۴- در صورتی که نام یک کاندیدا در برگه رأی تکرار شده باشد، صرفاً یک رأی محاسبه می گردد.

تبصره ۵- چنانچه برخی کاندیداها برای به دست آوردن سمت اصلی یا علی البدل، آراء مساوی کسب نمایند، قرعه کشی ملاک انتخاب آنها خواهد بود.

ماده ۳۳- هرگاه در جلسه مجمع عمومی، نسبت به تمام موضوعات مندرج در دستور جلسه تصمیم‌گیری نشود، رئیس جلسه موظف است ضمن اعلام تنفس، در همان جلسه تاریخ تشکیل جلسه بعدی را که نباید دیرتر از یک هفته از جلسه اول باشد اعلام نماید. در این صورت رعایت تشریفات دعوت مجدد الزامی نیست.

جلسه مابعد تنفس ادامه همان جلسه قبل است و با همان نصاب قانونی رسمیت دارد و هیأت رئیسه آن نیز همان هیأت رئیسه منتخب جلسه قبل خواهد بود مگر اینکه یک یا چند نفر از آنان در این جلسه حضور نیافته باشد که در این صورت به جای افراد غایب افراد دیگری انتخاب خواهند شد.

تبصره - حکم تبصره ۱ ماده ۲۲ درخصوص جلسه بعد از تنفس نیز جاری است.

مفاد تصمیمات

ماده ۳۴- جلسات مجامع عمومی با رعایت تبصره ۲ ماده ۱۰ این آئین‌نامه صرفاً به مواردی رسیدگی می‌نماید که در دستور جلسه مجمع قرار دارد و اتخاذ هرگونه تصمیمی خارج از آنچه که به عنوان دستور جلسه آگهی شده، فاقد اعتبار است.

ماده ۳۵- رسیدگی و اتخاذ تصمیم نسبت به ترازنامه و حساب سود و زیان و سایر گزارشهای مالی هیأت مدیره بدون قرائت گزارش بازررس یا بازرسان تعاونی معتبر نخواهد بود.

ماده ۳۶- گزارش هیأت مدیره نمی‌تواند متضمن پیشنهاد تصویب و تجویز اقدامات آینده یا اقدامات بدون مجوز گذشته باشد و رعایت ماده ۳۴ آئین‌نامه در این مورد الزامی است.

ماده ۳۷- مجمع عمومی نمی‌تواند بر تعهدات صاحبان سهام بیفزاید مگر آنکه کلیه اعضاء تعاونی در مجمع حضور داشته و با تصمیم متخذه موافقت نمایند.

ماده ۳۸- مجامع عمومی فوق‌العاده با موضوع عزل هیأت مدیره، صرفاً نسبت به عزل اتخاذ تصمیم می‌نماید و برای ابقاء رأی‌گیری مجدد نمی‌شود.

ماده ۳۹- مجمع عمومی فوق‌العاده موضوع ماده ۴۲ قانون بخش تعاونی و تبصره ذیل آن که جهت رسیدگی به گزارش تخلفات هیأت مدیره تشکیل می‌شود، در صورتی

می‌تواند نسبت به عزل تصمیم‌گیری کند که موضوع عزل در دستور جلسه آگهی دعوت مجمع قید شده باشد.

ماده ۴۰- در تصویب مقررات داخلی تعاونی از قبیل آئین‌نامه، دستورالعمل و مانده آن، همچنین تغییر مواد اساسنامه، اعضاء می‌توانند از پنج روز قبل از تشکیل مجمع از مفاد پیشنهادات اطلاع حاصل نمایند. به همین منظور مقام دعوت‌کننده مکلف است در صورت درخواست عضو یا نماینده وی رونوشتی از مقررات پیشنهادی را با هزینه متقاضی تهیه و در اختیار وی قرار دهد.

ماده ۴۱- به منظور تأمین حق نظارت عضو در امور تعاونی، اعضاء می‌توانند از پنج روز قبل از تشکیل مجمع عمومی به تعاونی مراجعه و ترازنامه، حساب سود و زیان و گزارش مالی هیأت مدیره و گزارش بازرش یا بازرسان را ملاحظه و از آنها یادداشت‌برداری کنند.

ماده ۴۲- در صورتی که انحلال، ادغام یا تغییر موادی از اساسنامه تعاونی در دستور کار مجمع باشد، باید قبلاً موافقت منابع تأمین‌کننده اعتبار و کمک مالی و امکانات مختلف و سرمایه‌گذاری و مشارکت با تعاونی اخذ شده باشد.

سایر مقررات

ماده ۴۳- از مذاکرات و تصمیمات مجمع عمومی صورتجلسه‌ای توسط منشی در دفتر مخصوص صورتجلسات مجمع تعاونی تهیه شده و به امضای اعضای هیأت رئیسه می‌رسد. در صورتی که بعضی از اعضای هیأت رئیسه نظر خاصی درمورد برگزاری مجمع و صورتجلسه تنظیمی داشته باشند می‌توانند ذیل امضای خود مرقوم نمایند.

صورتجلسه تنظیمی با داشتن امضاء اکثریت اعضای هیأت رئیسه معتبر است. تبصره - رئیس مجمع مکلف است صورتجلسه را به مقام دعوت‌کننده، هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان تعاونی ابلاغ و رسید دریافت نماید.

ماده ۴۴- صورتجلسه مجمع عمومی باید مشتمل بر نکات ذیل باشد:

۱. نام تعاونی

۲. نوع مجمع عمومی اعم از عادی، عادی بطور فوق‌العاده، فوق‌العاده

۳. نوبت مجمع

۴. تاریخ دعوت مجمع (انتشار آگهی) و نحوه دعوت

۵. زمان برگزاری (روز و ساعت)

۶. محل برگزاری (نام مکان و نشانی کامل)

۷. مقام دعوت‌کننده

۸. تعداد حاضرین (اصالتاً و وکالتاً به تفکیک)

۹. تعداد کل اعضاء شرکت

۱۰. دستور جلسه

۱۱. اعضاء هیأت رئیسه (با ذکر نام و نام خانوادگی و سمت آنان در هیأت رئیسه)

۱۲. خلاصه مذاکرات و ذکر تصویب یا عدم تصویب هریک از موارد دستور جلسه به ترتیب و با قید تعداد آراء (در موارد رأی گیری کتبی)

۱۳. نتیجه انتخابات با ذکر اسامی (مشخصات سجلی) منتخبین به ترتیب اصلی و علی البدل و تعداد آراء مأخوذه

۱۴. حضور یا عدم حضور ناظر وزارت تعاون

۱۵. ساعت ختم جلسه

۱۶. امضاء هیأت رئیسه با ذکر نام و نام خانوادگی و سمت در هیأت

تبصره ۱- صورت جلسه مجمعی که رسمیت نیافته (موضوع تبصره ۲ ماده ۲۱ آئین نامه)، صرفاً متضمن بندهای ۱ تا ۹ این ماده و امضاء مقام دعوت کننده و حاضرین و ساعت تنظیم صورت جلسه خواهد بود.

تبصره ۲- در مواردی که مجمع عمومی به دلیل عدم رسیدگی به تمام موضوعات دستور جلسه، به تنفس منجر می شود، موضوعاتی که باقی مانده و تاریخ جلسه بعدی در صورت جلسه قید خواهد شد.

ماده ۴۵- هیأت مدیره مکلف است حداکثر ظرف سه روز از تاریخ برگزاری مجمع، سه نسخه مصدق از صورت جلسه تنظیمی و مدارک و مستندات مربوطه را به همراه آگهی دعوت مجمع عمومی (و در صورتی که مجمع برگزار شده نوبت دوم یا سوم بوده،

آگهی دعوت نوبتهای قبلی و صورتجلسه مربوطه) را جهت بررسی و تطبیق با مقررات به وزارت تعاون تسلیم کند.

ماده ۴۶- وزارت تعاون مکلف است پس از دریافت مدارک مجمع حداکثر ظرف ۱۰ روز آنها را از جهت انطباق با مقررات موردبررسی کارشناسی قرار داده و در صورت عدم نقص و ایراد، موارد لازم را به مرجع ثبت شرکتها ارسال نماید.

ماده ۴۷- در صورتی که وزارت تعاون پس از بررسی مدارک، تخلفی را در نحوه برگزاری مجمع، تشریفات مربوطه و یا اخذ تصمیمات احراز کنند، مکلف است به نحو ذیل عمل نماید:

۱- چنانچه تخلف از مقررات، مربوط به تشریفات دعوت و برگزاری مجمع باشد، مرجع مربوطه از ارسال صورتجلسه به اداره ثبت شرکتها خودداری و ضمن اعلام مراتب به تعاونی مقام دعوت کننده را جهت تجدید جلسه مجمع راهنمایی می نماید.

۲- در صورتی که دعوت مجمع و برگزاری آن صحیحاً انجام ولی تصمیمات مطابق مقررات اتخاذ نشده باشد، مطابق بند ۱ اقدام و چنانچه بعض تصمیمات متخذه وفق مقررات نباشد، صرفاً موارد لازم صحیح به اداره ثبت شرکتها ارسال و درخصوص تصمیمات فاقد اعتبار، ضمن اعلام مراتب به تعاونی مقام دعوت کننده را جهت جدید جلسه مجمع راهنمایی می نماید.

تبصره - درخصوص موضوع انتخابات، مقررات دستورالعمل ماده ۲۸ آئین نامه اجرائی قانون بخش تعاونی لازم الرعایه است.

ماده ۴۸- در مواردی که تصمیمات مجامع عمومی متضمن یکی از امور ذیل باشد، وزارت تعاون مکلف است یک نسخه از صورتجلسه مجمع را جهت ثبت به مرجع ثبت شرکتها ارسال نماید:

۱. تصویب اساسنامه و تغییرات بعدی آن
۲. انتخاب هیأت مدیره و بازرس یا بازرسان و تغییرات بعدی آنها
۳. کاهش یا افزایش سرمایه
۴. تصویب ترازنامه و صورتهای مالی
۵. تعیین روزنامه کثیرالانتشار و تغییرات بعدی آن
۶. ادغام تعاونی
۷. انحلال تعاونی و نحوه تصفیه
۸. انتخاب هیأت تصفیه و تغییرات بعدی آنها

ماده ۴۹- در اجرای وظیفه نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات بخش تعاونی، وزارت تعاون می تواند نسبت به اعزام ناظر به مجامع عمومی اقدام نماید. وظایف و اختیارات ناظر و حدود نظارت مطابق دستورالعمل ابلاغی وزارت تعاون خواهد بود. تبصره - صرف حضور ناظر در مجمع عمومی مفید صحت اقدامات انجام شده و تصمیمات متخذه نخواهد بود.

ماده ۵۰- کلیه تعاونیها مکلفند اسناد و مدارک مجامع عمومی خود را در مدتهای تعیین شده ذیل نگهداری نمایند:

۱- آگهی دعوت و صورتجلسه مجامع و مدارک و مستندات مربوطه تا پایان

فعالیت تعاونی

۲- لیست حضور و غیاب حاضرین مجامع تا پایان فعالیت تعاونی

۳- وکالتنامه‌ها و نمایندگی‌ها، برگه‌های رأی و فرمهای شمارش آراء حداقل سه

سال پس از برگزاری هر مجمع

تبصره - چنانچه درمورد مجمعی، دعوائی در مراجع قضائی یا شکایتی در وزارت تعاون

مطرح باشد و زمان نگهداری اسناد موضوع بند ۳ منقضی شده باشد، حفظ آنها تا اخذ

تصمیم نهائی مرجع مربوطه ضروری است.

ماده ۵۱- در کلیه مقررات این آئین‌نامه (به استثناء قسمت اخیر ماده ۴۹) مقصود از

«وزارت تعاون» حسب مورد، حوزه ستادی، ادارات کل تعاون استانها یا ادارات تعاون

شهرستانها می‌باشد.

این آئین‌نامه در ۵۱ ماده و ۶۵ تبصره در تاریخ نهم خرداد ماه یکهزار و سیصد و هشتاد

و هفت به تصویب وزیر تعاون رسیده است.

آیین‌نامه اجرایی قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (اصلاح شده)

«فصل اول - کلیات و چگونگی ثبت و تشکیل تعاونی‌ها»

ماده ۱- در این آیین‌نامه اصطلاحات زیر در معانی مشروح مربوط به کار می‌روند:

الف - قانون: قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۳۷۰- و اصلاحات بعدی آن

ب - قانون شرکتهای تعاونی: قانون شرکتهای تعاونی - مصوب ۱۳۵۰- و اصلاحات بعدی آن

پ - وزارت: وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی

ت - بخش تعاونی: شرکتهای تعاونی متعارف، شرکتهای تعاونی سهامی عام، اتحادیه‌های تعاونی و اتاقهای تعاون

ث - شرکت تعاونی سهام عام: شرکتهای موضوع بند (۹) ماده (۱) و ماده (۱۲) (قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۶- و اصلاحات بعدی آن

ج - شرکت تعاونی متعارف: شرکتهای موضوع بند (۸) ماده (۱) قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل (۴۴) قانون اساسی - مصوب ۱۳۸۶- و اصلاحات بعدی آن

چ - تعاونی: شرکتهای تعاونی متعارف و اتحادیه‌های تعاونی

ح - تعاونی توزیع: شرکتهای تعاونی موضوع ماده (۲۷) قانون

خ - تعاونی تأمین نیاز مصرف‌کنندگان: یکی از اقسام شرکتهای تعاونی توزیع شامل تعاونیهای موضوع مواد (۷۹)، (۸۱)، (۸۴) و (۸۷) قانون شرکتهای تعاونی

د - تعاونی تأمین نیاز مشاغل: یکی از اقسام شرکت‌های تعاونی توزیع با عضویت هر گروه شغلی از قبیل کشاورزان، دامداران، صیادان، فرشباغان، فعالان صنایع دستی، فعالان مشاغل خانگی و خوداشتغالان، صاحبان صنایع کوچک و متوسط، صنوف تولیدی و غیرتولیدی و پیمانکاران ساختمانی و مشاوران، صاحبان وسایط نقلیه و نظایر اینها و یا تلفیقی از آنها و شامل تعاونیهای موضوع مواد (۷۳)، (۷۸)، (۹۲)، (۹۳)، (۹۴) قانون شرکتهای تعاونی

ذ- تعاونی اشتغالزا: شرکت‌های تعاونی موضوع ماده (۹۰) قانون شرکتهای تعاونی و شامل تعاونیهای تولیدی موضوع ماده (۲۶) قانون ر- تعاونیهای آموزشگاهها: شرکت‌های تعاونی موضوع مواد (۸۷) و (۸۸) قانون شرکتهای تعاونی

ز- سهامدار غیرعضو: شخص حقیقی یا حقوقی صاحب سهم ولی غیر عضو تعاونی موضوع ماده (۱۰) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ژ- هیئت مؤسس: هیئت موضوع مواد (۳۱) و (۳۲) قانون س - مجوز تشکیل و ثبت: مجوز موضوع ماده (۵۱) قانون ش - تأییدنامه: نامه وزارت یا واحدهای استانی یا شهرستانی آن مبتنی بر تأیید مدارکی که باید در مرجع ثبت شرکتهای به ثبت برسد.

ص - دستگاههای اجرایی: دستگاههای اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری، مصوب ۱۳۸۶، و ماده (۵) قانون محاسبات عمومی کشور - مصوب

۱۳۶۶

ض - ادغام یک جانبه: ادغام یک یا چند شرکت با محو شخصیت حقوقی در یک شرکت موجود با حفظ شخصیت حقوقی شرکت موجود

ط - ادغام دو (یا چند) جانبه: ادغام دو یا چند شرکت با یکدیگر با محو شخصیت حقوقی آنها و ایجاد یک شرکت جدید

ماده ۲- برای تشکیل و ثبت تعاونی، هیئت مؤسس تعاونی موظف است ابتدا فرم «طرح تشکیل تعاونی» به شرح پیوست را که به مهر دفتر هیئت دولت تأیید شده است تکمیل و جهت تصویب به وزارت ارایه نماید.

تبصره ۱- در صورتی که براساس سایر مقررات قانونی، درج موارد دیگری در فرم مذکور ضروری باشد با پیشنهاد مشترک وزارت و دستگاه اجرایی ذی ربط موضوع فعالیت بلامانع است.

تبصره ۲- تعاونیهای آموزشگاهها با عضویت دانش آموزان از شمول این آیین نامه مستثنی هستند و مقررات آنها طبق دستورالعملی است که به تصویب وزیران تعاون، کار و رفاه اجتماعی و آموزش و پرورش می رسد.

تبصره ۳- سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران از شمول این آیین نامه مستثنی می باشد.

ماده ۳- وزارت پس از دریافت طرح و مدارک آن، ظرف ده روز کاری نظر مثبت یا منفی خود یا کارگروه موضوع این ماده را در خصوص تصویب طرح به هیئت مؤسس اعلام می نماید. وزارت در صورت منفی بودن پاسخ، دلایل و در صورت مثبت بودن پاسخ، شرایط و مدارک مورد نیاز را برای صدور مجوز تشکیل و ثبت اعلام خواهد کرد. در مواردی که انجام فعالیت تعاونی مستلزم اخذ مجوز فعالیت و نظایر آن از دستگاههای اجرایی باشد، به منظور تسهیل و تسریع صدور انواع مجوزها برای بخش تعاونی و ایجاد پنجره واحد، کارگروهی حسب مورد در وزارت و یا در استانها و شهرستانها به

ریاست نماینده وزارت و عضویت نمایندگان دستگاههای اجرایی ذیربط در صدور مجوزها تشکیل و طی مدت مذکور در خصوص تصویب طرح و اعلام مدارک مورد نیاز تصمیم می گیرد.

تبصره ۱- بررسی طرح تشکیل تعاونی منوط به کامل بودن طرح و مدارک مربوط است.

تبصره ۲- طرح تشکیل تعاونی را می توان به صورت الکترونیکی ارسال نمود و وزارت و دستگاههای اجرایی ذی ربط باید شرایط لازم را فراهم کنند.

تبصره ۳- حداقل سرمایه برای تشکیل تعاونی نباید از ده درصد سرمایه گذاری مورد نیاز کمتر باشد و در صورتی که در سایر قوانین و مقررات برای موضوع فعالیت حداقل میزان سرمایه تعیین شده باشد رعایت آن الزامی است.

تبصره ۴- در شرکتهای تعاونی اشتغالزا، مدرک تحصیلی، تجربه و یا مهارت اعضا باید متناسب با مشاغل مورد نیاز طرح باشد.

تبصره ۵- برای تشکیل تعاونیها، وزارت امکان آموزش نماینده هیئت مؤسس را به نحوی فراهم می کند که در دوره آموزشی رایگان یک روزه شرکت نمایند. تعیین سرفصل ها و محتوا به عهده وزارت است و اجرای دوره های مذکور از طریق اتاق تعاون یا اتحادیه تعاونی و یا شرکتهای تعاونی مربوط انجام می گیرد.

ماده ۴- در اتخاذ تصمیم وزارت و سایر دستگاههای اجرایی و کارگروه موضوع ماده (۳)

برای صدور مجوزها، رعایت سند توسعه بخش تعاونی و اولویت بخش تعاونی ضروری است.

ماده ۵ - در صورت تصویب طرح تشکیل تعاونی، هیئت مؤسس باید اقدامات زیر را تحت نظارت وزارت انجام دهد:

الف - تهیه اساسنامه پیشنهادی در چارچوب اساسنامه نمونه وزارت و منطبق با طرح مصوب موضوع ماده (۲) این آیین نامه ب - افتتاح حساب به نام تعاونی در شرف تشکیل در یکی از بانکها یا مؤسسات اعتباری مجاز.

پ - دعوت به عضویت افراد واجد شرایط در موارد لازم، ضمن اعلام خلاصه‌ای از کلیات طرح و اساسنامه پیشنهادی، شرایط عضویت، مهلت پذیرش تقاضای عضویت، شماره و مشخصات حساب افتتاح شده و مبلغ لازم‌التأدیه هر یک از اعضاء و ذکر نحوه صدور آگهی‌های بعدی تا تشکیل اولین مجمع عمومی عادی

ت - بررسی شرایط داوطلبان و پذیرش واجدین شرایط عضویت، دریافت گواهی واریز وجه لازم‌التأدیه سهام آنها و صدور برگه اجازه ورود به جلسه اولین مجمع عمومی عادی
ث - ارزیابی آورده غیرنقدی داوطلبان عضویت که باید متناسب و مورد نیاز طرح و با توافق همه بوده و یا توسط کارشناس رسمی دادگستری تأیید شده باشد.

ج - انتشار آگهی دعوت اولین مجمع عمومی عادی و ارسال یک نسخه از آگهی دعوت به وزارت

چ - ثبت نام از نامزدهای تصدی سمت‌های هیئت‌مدیره و بازرسی

ح - انجام سایر اقدامات مربوط به برگزاری اولین مجمع عمومی عادی جهت تصویب و ثبت اساسنامه و تعیین هیئت‌مدیره و سایر وظایف مجمع عمومی عادی.

تبصره ۱- داوطلبان تصدی سمت‌های اولین هیئت‌مدیره یا بازرسی تعاونی‌ها باید مدارک مورد نیاز را براساس مقررات نظارت بر انتخابات موضوع فصل چهارم این آیین‌نامه به هیئت مؤسس تحویل نمایند.

تبصره ۲- اعضای که با مصوبه اولین مجمع عمومی درخصوص اساسنامه موافق نباشند، می‌توانند در همان جلسه تقاضای عضویت خود را پس بگیرند، در این صورت سرمایه تعاونی با کسر وجوه سهام این اشخاص به ثبت خواهد رسید و هیئت‌مدیره بلافاصله پس از ثبت تعاونی مکلف به بازپرداخت وجوه واریزی آنها خواهد بود.

تبصره ۳- نحوه تشکیل مجمع عمومی طبق آیین‌نامه موضوع تبصره (۳) ماده (۳۳) قانون می‌باشد و چگونگی نظارت بر انتخابات هیئت‌مدیره و بازرسان طبق مقررات موضوع فصل چهارم این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۶ - اولین هیئت‌مدیره تعاونی پس از اعلام قبولی سمت باید برای اخذ مجوز تشکیل و ثبت تعاونی و نیز اخذ مجوز فعالیت، مدارک مورد نظر و اعلامی موضوع ماده (۳) این آیین‌نامه را به وزارت تحویل نموده و یا از طریق سامانه مربوط به صورت الکترونیکی ارسال کند. وزارت حسب مورد رأساً یا از طریق کارگروه موضوع ماده یادشده درخصوص صدور مجوزهای مذکور اقدام خواهد کرد. در صورت کامل بودن مدارک مذکور، مجوز تشکیل و ثبت و نیز مجوز فعالیت (در صورت نیاز) باید ظرف سی روز صادر شود.

ماده ۷- هیئت مؤسس و هیئت‌مدیره تعاونی موظفند اقدامات لازم را درخصوص تشکیل تعاونی ظرف شش ماه از پذیرش اولین عضو و یا سهامدار غیرعضو تعاونی به عمل آورند. در صورتی که ظرف شش ماه از تاریخ پرداخت بهای سهام به وسیله همه داوطلبان، تعاونی توسط هیئت‌مدیره ثبت نشود، هر صاحب سهمی می‌تواند برای استرداد

وجوه پرداختی خود به وزارت مراجعه نماید، در این صورت وزارت ظرف ده روز کاری با حضور داوطلبان یا نمایندگان آنها به موضوع رسیدگی و در صورت عدم توافق دستور استرداد وجوه مذکور را خواهد داد.

تبصره ۱- هیئت مدیره در اولین جلسه خود به یکی از اعضای هیئت مدیره یا مدیرعامل با حق توکیل به غیر وکالت می دهد تا تشریفات قانونی ثبت تعاونی را با رعایت ماده (۵۱) قانون انجام دهد.

تبصره ۲- در صورتی که هر یک از اعضای مؤسس، مراحل تشکیل تعاونی را منطبق با قوانین و مقررات نداند، می تواند با ارائه مدارک لازم مراتب را به طور کتبی به وزارت اعلام نماید.

تبصره ۳- هرگاه تعاونی که درخواست آن از طرف وزارت رد شده است به تصمیم مذکور اعتراض داشته باشد می تواند ظرف ده روز کاری اعتراض خود را همراه با دلایل و مدارک مربوط به تقاضا و رونوشت اعلام نظر مبنی بر رد تقاضا به ستاد سرمایه گذاری موضوع ماده (۷) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی ارسال نماید.

تبصره ۴- در صورتی که مجوز تشکیل و ثبت تعاونی به طور قطعی رد شود، وزارت بلافاصله دستور استرداد وجوه پرداختی داوطلبان را خواهد داد.

فصل دوم - چگونگی ادغام شرکتهای تعاونی

ماده ۸- شرکتهای تعاونی می توانند با رعایت مقررات این آیین نامه، بدون نیاز به تصفیه با یکدیگر به صورت یک جانبه و دو یا چند جانبه با رعایت شرایط زیر ادغام شوند:

الف - شرکتهای مربوط باید از یک نوع و دارای هدفها و عملیات مشابه باشند.

ب - هنگام ادغام نباید مجموع زیان انباشته شرکتها از مجموع سرمایه، ذخیره‌های قانونی و اندوخته‌های آنان بیشتر باشد.

پ - ترتیب تصفیه بدهیها، قابلیت قبول بستانکاران را داشته باشد.

ت - مجموع اعضاء و سهامداران غیرعضو و سرمایه شرکت ناشی از ادغام کافی برای انجام هدفها و برنامه‌های آن باشد.

ث - وضعیت شرکت ناشی از ادغام منطبق با قوانین و مقررات ناظر به تشکیل و فعالیت تعاونیها باشد.

تبصره - اعضاء و سهامداران غیر عضو شرکت‌های ادغام شونده یا طرف ادغام به ازای سهام خود و براساس ارزیابی و محاسبه سهام معاوضی، حسب مورد سهام شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت جدید را دریافت می‌کنند.

ماده ۹- برای ادغام شرکتهای تعاونی لازم است هیئت‌مدیره یا بازرس هر یک از شرکتها یا حداقل یک‌سوم اعضاء آن، پیشنهاد ادغام را همراه با گزارش توجیهی لازم، جهت کسب موافقت کلی به مجمع عمومی فوق‌العاده ارایه نمایند. در صورت تصویب پیشنهاد ادغام، مجمع عمومی به هیئت‌مدیره مأموریت می‌دهد که ظرف سه ماه طرح مشترک ادغام را که متضمن جزییات ادغام به ویژه موارد زیر است جهت ارایه به مجمع عمومی مشترک تهیه و به تصویب هیئت‌مدیره همه شرکتهای طرف ادغام برسانند:

۱- توصیف و ارزیابی‌ها و تعهداتی که باید به شرکت جدید یا پذیرنده ادغام منتقل شوند.

۲- تاریخ‌هایی که در آنها شرکت‌های مربوط، صورتهای مالی مربوط به ادغام را قطعی و تنظیم نموده‌اند.

۳- تعیین بستانکاران و نوع طلب آنها به تفکیک و نحوه ایفای تعهدات شرکت

۴- طرح اساسنامه شرکت جدید یا شرکت پذیرنده ادغام چنانچه تغییر و اصلاح اساسنامه

شرکت پذیرنده ادغام مورد نظر باشد

۵ - میزان و نسبت سهام در شرکت جدید یا پذیرنده ادغام در مقایسه با شرکت یا شرکت های طرف ادغام یا ادغام شونده

۶ - تبیین شیوه های ارزیابی بکاررفته و محاسبه سهام معاوضی

۷- تعیین نحوه انتقال و ثبت دارایی ها از جمله به روش ارزش روز یا دفتری
تبصره - پیشنهاد ادغام باید همراه با قبول مطالبات بستانکاران به تصویب برسد.

ماده ۱۰- هیئت مدیره شرکتهای طرف ادغام و یا ادغام شونده و پذیرنده ادغام حسب مورد مکلفند ظرف یک هفته از تاریخ تصویب طرح مشترک در هیئت مدیره، نسخه ای از آگهی دعوت و صورتجلسه مجامع عمومی مربوط را همراه با طرح مشترک مصوب هیئت مدیره، گزارش توجیهی و آخرین ترازنامه و صورت بدهیها و مطالبات و گزارش حسابرسی را که بدین منظور باید تهیه شود، برای وزارت ارسال نمایند. همچنین نسخه ای از مصوبات مجمع عمومی هر شرکت باید به ترتیبی که برای دعوت مجامع عمومی آن پیش بینی شده به اطلاع اعضای سهامدار غیرعضو و بستانکاران رسیده و نیز در روزنامه رسمی کشور آگهی گردد. وزارت ظرف یک ماه از تاریخ دریافت مدارک فوق، نظر خود را دال بر تأیید یا رد.

ادغام و انطباق یا عدم انطباق مجامع با مقررات قانونی و اساسنامه مربوط به شرکتهای تعاونی مربوط ابلاغ می نماید.

ماده ۱۱- در صورت تأیید ادغام توسط وزارت به ترتیب مقرر در ماده (۱۰)، مجمع عمومی مشترک شرکتهای تعاونی مربوط باید با حد نصاب مقرر در تبصره (۱) ماده (۳۵) قانون، ظرف یک ماه از تاریخ دریافت تأیید وزارت، تشکیل و اقدامات زیر را

انجام

دهد:

۱- تصویب طرح مشترک

۲- تعیین سرمایه شرکت جدید یا پذیرنده ادغام حسب مورد

۳- تصویب اساسنامه در ادغام دو یا چند جانبه (و در ادغام یک جانبه، چنانچه تغییر و اصلاح اساسنامه شرکت پذیرنده ادغام مورد نظر باشد).

۴- قبول تعهدات شرکتهای طرف ادغام یا ادغام شونده حسب مورد

۵ - انتخاب اعضای هیئت مدیره و بازرسان در ادغام دو یا چند جانبه

تبصره ۱ - سرمایه ذخیره های قانونی و اندوخته های شرکت تعاونی جدید نباید از مجموع سرمایه: ذخیره های قانونی و اندوخته های شرکت های ادغام شده کمتر باشد.

تبصره ۲- نحوه دعوت و تشکیل مجمع عمومی مشترک مطابق آیین نامه موضوع تبصره (۳) ماده (۳۳) قانون خواهد بود.

ماده ۱۲ - هیأت مدیره انتخاب دو مجمع، پس از اعلام قبولی باید ظرف دو هفته از تاریخ برگزاری مجمع، نسخه ای از صورت جلسه مجمع عمومی تعاونی متضمن تصمیمات موضوع بندهای ماده (۱۱) قبولی مدیران و بازرسان انتخاب شده و مجوز وزارت را به اداره ثبت شرکتهای جهت ثبت و انتشار در روزنامه رسمی دادگستری جمهوری اسلامی ایران ارائه نماید و نسخه ای از تصمیم های مجمع را نیز به وزارت ارسال نماید.

ماده ۱۳- اداره ثبت شرکتهای نسبت به باطل کردن ثبت شرکتهای ادغام شده و اصلاح اسناد و مدارک ثبت به نام شرکت پذیرنده ادغام یا شرکت تعاونی جدید حسب مورد اقدام نموده و در ادغام دو یا چند جانبه شماره ثبت جدید می دهد.

ماده ۱۴- پس از ثبت ادغام در مرجع ثبت شرکتهای، تمامی داراییها، حقوق، تعهدات،

دیون، مطالبات و کارکنان شرکتهای موضوع ادغام به شرکت پذیرنده و یا شرکت جدید منتقل خواهد شد. هیئت مدیره شرکت جدید یا پذیرنده ادغام حسب مورد موظف است بلافاصله نسبت به تهیه دفاتر قانونی جدید یا اصلاح دفاتر قانونی خود اقدام و اقلام داراییها، بدهیها و تعهدات مندرج در دفاتر هر یک از شرکتهای ادغام شده را در دفترهای قانونی شرکت ثبت و منعکس نماید. شرکت تعاونی جدید یا پذیرنده ادغام از هر جهت مسئول تعهدات و دیون شرکتهای طرف ادغام یا ادغام شونده (حسب مورد) خواهد بود.

فصل سوم - چگونگی انحلال و تصفیه تعاونیها

ماده ۱۵ - در اجرای مواد (۵۴، ۵۵ و ۵۶) قانون، شرکتهای و اتحادیههای تعاونی، بر اساس مقررات این آیین نامه، منحل و تصفیه می شوند.

ماده ۱۶ - شرکت یا اتحادیه تعاونی مکلف است پس از تصمیم گیری مجمع عمومی فوق العاده به انحلال، موافقت کتبی دستگاههای عمومی یا دولتی، بانکها یا شهرداریهایی را که در قبال گرفتن سرمایه یا اموال - اعم از منقول یا غیر منقول - تعهداتی، امتیازات یا اعتبارات، به آنها نموده است، جلب و به همراه مدارک مربوط به تشکیل و تصمیم مجمع عمومی فوق العاده، جهت گرفتن مجوز انحلال، به وزارت ارائه نماید.

ماده ۱۷ - تا زمانی که انحلال تعاونی در اداره ثبت شرکتها ثبت نشده باشد، هر تصمیم یا اقدامی در جهت تصفیه امور شرکت یا اتحادیه تعاونی بی اعتبار می باشد.

ماده ۱۸ - در صورتی که مدت شرکت یا اتحادیه تعاونی بر اساس اساسنامه آن محدود بوده، علی رغم سه بار ابلاغ اخطار کتبی توسط وزارت، حداکثر ظرف دوماه از تاریخ پایان مدت آن، با تصویب مجمع عمومی فوق العاده مدت فعالیت تعاونی تمدید نشود،

وزارت دستور انحلال شرکت یا اتحادیه را صادر و این تصمیم را به اداره ثبت شرکت‌ها اعلام می‌نماید.

ماده ۱۹- در صورتی که مجمع عمومی فوق‌العاده یا وزارت حسب مورد رأی به انحلال تعاونی دهد، آخرین هیئت‌مدیره تعاونی رأساً موظف است مجمع عمومی عادی را به نحوی دعوت کند تا ظرف یک ماه از تاریخ تصویب انحلال، سه نفر جهت تصفیه امور تعاونی انتخاب شوند.

ماده ۲۰- مرجع اعلام دریافت امکانات، امتیازات و اعتباراتی که صرفاً به دلیل اولویت بخش تعاونی اعطا شده است، وزارت می‌باشد.

ماده ۲۱- آخرین هیأت مدیره قبل از انحلال و هیأت تصفیه شرکت یا اتحادیه تعاونی مکلفند بی‌درنگ پس از ثبت انحلال، ضمن تنظیم صورتمجلس اقدام به تحویل و تحول تعاونی کرده، اعضای هیأت تصفیه سمت خود را تصدی نمایند.

تبصره - در صورتی که هیأت مدیره از انجام تحویل و تحول استتکاف یا قصور ورزند، هیأت تصفیه با نظارت نماینده وزارت نسبت به تصدی سمت خود و شروع امر تصفیه اقدام می‌نمایند، ولی انجام این امر، به هیچ وجه رافع مسئولیت مدیران قبل از انحلال نمی‌باشد.

ماده ۲۲- هیأت تصفیه می‌تواند امور اجرایی مربوط به تصفیه را بین اعضای خود تقسیم نماید یا یکی از اعضای هیأت را به عنوان مسئول اجرای مصوبه‌های هیأت تصفیه تعیین کند.

ماده ۲۳- هر گونه تغییر در سمت و امضاهای هیأت تصفیه باید پس از تصویب هیأت تصفیه به اداره ثبت شرکت‌ها جهت ثبت ارسال و نسخه‌ای نیز برای اطلاع به وزارت تسلیم شود.

ماده ۲۴- هرگاه آخرین هیئت مدیره یا هیئت تصفیه برای انجام وظایفی که مستلزم دعوت مجامع عمومی باشد، مجمع عمومی را دعوت نکند، وزارت به تقاضای هر ذی نفع و پس از رسیدگی اقدام به دعوت مجمع عمومی خواهد کرد. در صورت عدم تعیین هیئت تصفیه توسط مجمع عمومی، وزارت رأساً نسبت به انتخاب اعضای هیئت تصفیه اقدام خواهد کرد.

تبصره ۱- تعیین حق الزحمه اعضای هیئت تصفیه بر عهده مجمع عمومی عادی و به حساب تعاونی خواهد بود.

تبصره ۲- هیئت تصفیه و مقام اجرایی منتخب آن، توسط همان مرجعی که آنان را انتخاب کرده است قابل عزل و یا تغییر می باشد و مدت مأموریت آنها با رعایت شرایط مندرج در ماده (۲۱۴) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت - مصوب ۱۳۴۷- قابل تمدید است.

ماده ۲۵- در اجرای تبصره (۲) ماده (۵۴) قانون، وزارت در موارد زیر طبق دستورالعمل مصوب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی انحلال تعاونی را به مرجع ثبت اعلام خواهد کرد:

۱- کاهش تعداد اعضا از حدنصاب مقرر در آیین نامه موضوع ماده ۶ (قانون، در صورتی که ظرف سه ماه از زمان کاهش، تعداد اعضا به نصاب مقرر نرسیده باشد.

۲- توقف فعالیت بیش از یک سال بدون عذر موجه.

۳- عدم رعایت قوانین و مقررات مربوط پس از سه بار اخطار کتبی به وسیله وزارت در سال.

تبصره ۱- مبدأ سال (سیصد و شصت و پنج روز) از اولین اخطار شروع می شود. فاصله اخطارها برای هر تخلف نباید از پانزده روز کمتر باشد. برای انحلال باید حداقل یک ماه

از اخطار سوم گذشته باشد. در صورتی که در هر زمان به تشخیص وزارت موجبات انحلال رفع شود انحلال متوقف خواهد شد.

تبصره ۲- ابلاغ اخطار مطابق قانون آیین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی به عمل می آید. ابلاغ اخطار به صورت حضوری به هیئت مدیره مربوط یا نماینده آن و یا به صورت الکترونیکی، مشروط بر آن که تعاونی قبلاً ابلاغ اخطارها را از طریق رایانامه یا سامانه های الکترونیکی وزارت پذیرفته باشد، معتبر است.

ماده ۲۶ - موادی که در این آیین نامه پیش بینی نشده است، تابع مقررات مربوط به انحلال و تصفیه پیش بینی شده در قانون "اصلاح قسمتی از قانون تجارت" مصوب ۱۳۴۹ - می باشد.

فصل چهارم - چگونگی نظارت بر انتخابات شرکت ها، اتحادیه های تعاونی و اتاقهای تعاون

بموجب اصلاحیه قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران مصوب ۱۳۹۳

ماده (۶۸) قانون به شرح زیر اصلاح گردید

ماده ۲۷- در اجرای ماده (۶۸) اصلاحیه قانون مصوبه ۱۳۹۳ به منظور نظارت بر انتخابات تعاونی‌ها و اتاقهای تعاون، انجمن مرکزی نظارت با عضویت پنج نفر متشکل از یک نفر از وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی، یک نفر به انتخاب هیأت رئیسه اتاق تعاون ایران و سه نفر از اتحادیه‌ها به انتخاب مجمع عمومی اتاق تعاون ایران به طوری که از هر اتحادیه بیش از یک نفر انتخاب نشود تشکیل می‌شود. هیأت رئیسه انجمن توسط اعضای انجمن تعیین می‌گردد.

انجمن مرکزی نظارت، مرجع بررسی و احراز شرایط داوطلبان فقط براساس ماده (۳۸) این قانون و رسیدگی به شکایات و اعلام نظر درباره انطباق برگزاری مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران با قانون و مقررات موضوعه است. انجمن مرکزی نظارت، برای بررسی احراز شرایط داوطلبان و رسیدگی به شکایات مربوط به کلیه مراحل انتخابات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی و اتاق تعاون شهرستان و استان، کمیسیون‌هایی را در سطح شهرستان، استان و کشور تعیین می‌کند.

تبصره - دستورالعمل نحوه تعیین اعضای کمیسیون‌ها و چگونگی تشکیل جلسات و تعیین تعاونی‌های مشمول این ماده در نخستین جلسه انجمن مرکزی نظارت تهیه و تصویب می‌شود.

ماده ۲۸ - بموجب اصلاحیه قانون مصوب ۱۳۹۳ حذف گردید.

ماده ۲۹ - بموجب اصلاحیه قانون مصوب ۱۳۹۳ حذف گردید.

ماده ۳۰ - بموجب اصلاحیه قانون مصوب ۱۳۹۳ حذف گردید.

ماده ۳۱ - بموجب اصلاحیه قانون مصوب ۱۳۹۳ حذف گردید.

فصل پنجم - حمایت از تعاونیها

ماده ۳۲- در اجرای ماده (۱۷) قانون، دستگاههای اجرایی، سازمانها، شرکتهای دولتی و

وابسته به دولت و تحت پوشش دولت، بانکها، شهرداریها، شوراهای اسلامی کشوری، بنیاد مستضعفان و سایر نهادهای عمومی می‌توانند با هماهنگی

وزارت، از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر از قبیل مشارکت، مضاربه، مزارعه، مساقات، اجاره، اجاره به شرط تملیک، بیع شرط، فروش اقساطی و صلح اقدام به کمک در تأمین و یا افزایش سرمایه شرکتهای تعاونی نمایند بدون آنکه عضو باشند.

تبصره ۱- در مشارکت بخش دولتی از منابع داخلی یا بودجه‌ای با شرکتهای تعاونی، رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل (۴۴) قانون اساسی الزامی است و در مواردی که در تأسیس شرکتهای تعاونی شریک می‌شوند، ظرف مدتی که با موافقت طرفین در ضمن عقد شرکت تعیین خواهد شد، سهم سرمایه‌گذاری دولت به تدریج بازپرداخت و صددرد سرمایه به تعاونی تعلق خواهد گرفت.

تبصره ۲- دستگاههای اجرایی می‌توانند اموال منقول و غیرمنقول و وسایل و امکانات خود را به قیمت عادلانه به تشخیص هیئت سه نفره کارشناسی رسمی دادگستری به طور نقد و یا اقساط برای تشکیل و تقویت تعاونیها به آنها بفروشند و یا به آنها اجاره دهند و یا اقدام به عقد اجاره به شرط تملیک نمایند.

ماده ۳۳- تعاونیهای توزیع مربوط به تأمین کالا و مسکن و سایر نیازمندیهای روستاییان، عشایر و کارگران و نیز کارکنان دولت از نظر گرفتن سهمیه کالا و حمایتهای دولتی و بانکی و سایر حمایت‌های مربوط به امور تهیه و توزیع اولویت دارند.

تبصره ۱- وزارت صنعت، معدن و تجارت مکلف است کالاهای اساسی و اجناس ضروری و مورد نیاز کارکنان دولت و کارگران کشور را حتی‌المقدور از طریق تعاونیهای مصرف مربوط در اختیار آنان قرار دهد.

تبصره ۲- مؤسسات و شرکتهای دولتی که کالاهای اساسی و اجناس ضروری تولید می نمایند باید در اجرای این ماده با وزارت صنعت، معدن و تجارت همکاری نمایند.

تبصره ۳- دستگاههای اجرایی مجازند حداکثر پنج نفر از کارکنان خود را با حفظ پست سازمانی و پرداخت حقوق و مزایای آنان در اختیار تعاونیهای مصرف، مسکن و اعتبار دستگاه خود یا سایر دستگاههای اجرایی قرار دهد.

ماده ۳۴- بخش تعاونی در معاملات دولتی، با رعایت قوانین و مقررات مربوط اولویت دارد. چگونگی برخورداری از اولویتها به تصویب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می رسد.

ماده ۳۵- در اجرای ماده (۱۸) قانون، دستگاههای اجرایی مجازند با رعایت قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی رأساً به تشخیص بالاترین مقام دستگاه یا مقام مجاز از سوی وی، واحدهای صنعتی یا کشاورزی یا خدماتی و امثال آن را که اموال عمومی است و در اختیار دارند، در اختیار شرکتهای تعاونی به صورت زیر قرار دهند:

۱- واحدهای مذکور را به صورت حبس موقت یا مادام که تعاونی به صورت قانونی وجود داشته باشد در اختیار تعاونی قرار دهند و تعاونی مالک منافع آن باشد.

۲- در صورتی که واحدهای مذکور کارکنان واجد شرایط داشته باشند در عضویت آن تعاونی اولویت خواهند داشت.

۳- دستگاههای اجرایی می توانند طبق قرارداد بابت استهلاك یا بازسازی یا نگهداری یا توسعه واحد مزبور سالانه مبلغی نقدی و یا کالا دریافت نمایند.

۴- دستگاههای اجرایی می توانند در واگذاری واحدهای فوق و سایر امکانات، مقرراتی به عنوان شرایط الزامی در رعایت سیاستهای دولت در قیمت گذاری و برنامه ریزی تولید، توزیع و تأمین منافع عمومی، تعیین نمایند.

فصل ششم - نظارت بر بخش تعاونی

ماده ۳۶- به منظور ایفای نقش حاکمیتی دولت در نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات بخش تعاونی، وزارت در نظارت بر تعاونی‌ها از اختیارات زیر برخوردار است:

۱- صدور مجوز تشکیل و ثبت طبق این آیین‌نامه.

۲- دریافت و بررسی مدارک مربوط به ادغام، انحلال و تغییر مواد اساسنامه جهت تطبیق آنها با قوانین و مقررات مربوط به تعاونی و صدور تأییدنامه جهت ثبت و یا اعلام کتبی رد با ذکر علت.

۳- دریافت و بررسی مدارک مربوط به تصمیمات ارکان اتحادیه‌های تعاونی و آن دسته از شرکت‌های تعاونی که وزارت تعیین می‌کند جهت تطبیق آنها با قوانین و مقررات مربوط و صدور تأییدنامه جهت ثبت آن دسته از تصمیمات که نیاز به ثبت دارد و یا اعلام کتبی رد با ذکر علت.

۴- اعزام ناظر جهت حضور در جلسات مجامع عمومی در موارد مقتضی.

۵ - اخذ و بررسی گزارش عملکرد و صورتهای مالی در موارد مقتضی و عنداللزوم اعزام بازرس یا حسابرس.

۶ - اخطار کتبی و دستور توقف اجرای تصمیمات خلاف مقررات بخش تعاونی و اصلاح امور.

۷- درخواست برگزاری مجمع عمومی موضوع تبصره (۳) ماده (۳۳) قانون.

۸ - درخواست تعلیق اعضای هیئت مدیره و مدیرعامل از مرجع صالح قضایی، موضوع بند (۱۷) ماده (۶۶) قانون.

۹- سلب مزایای موضوع بند (۲۹) ماده (۶۶) قانون از شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی که برخلاف قانون و مقررات بخش تعاونی عمل نموده و یا برخلاف اساسنامه مصوب اقداماتی کرده باشند.

۱۰- انحلال در چارچوب ماده (۵۴) قانون و این آیین‌نامه.

۱۱- شناسایی اشخاص حقیقی یا حقوقی که به هر نحو از نام یا عنوان تعاونی سوء استفاده می‌کنند و اقدام لازم به منظور جلوگیری از فعالیت آنها.

۱۲- تذکر در خصوص لزوم تطبیق اساسنامه و آیین‌نامه‌های داخلی با قوانین و مقررات مربوط به بخش تعاونی.

۱۳- نظارت بر امور تعاونیها، موضوع بند (۲۱) ماده (۶۶) قانون.

تبصره ۱- نحوه ارائه گزارش‌های مالی و عملکرد شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی و حسابرسی آنها مطابق دستورالعملی خواهد بود که وزارت ابلای می‌کند.

تبصره ۲- نظارت بر انتخابات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی طبق فصل چهارم این آیین‌نامه خواهد بود.

ماده ۳۷- دستگاههای اجرایی در خصوص سلب یا برقراری مجدد مزایای بخش تعاونی مکلف به تبعیت از نظر وزارت خواهند بود.

ماده ۳۸- در اجرای قانون و این آیین‌نامه مزایا عبارت است از:

۱- حمایت‌های قانونی برای تعاونیها از قبیل تخفیف‌ها و معافیت‌های مالیاتی، بیمه‌ای، گمرکی، حمایت‌ها و مشوق‌های موضوع مواد (۹)، (۱۱) و (۲۹) قانون اجرای سیاستهای کلی اصل چهل و چهارم (۴۴) قانون اساسی، تسهیلات تکلیفی، وجوه اداره شده، تسهیلات بانکی ویژه تعاونی‌ها و تسهیلات بانک توسعه تعاون، تسهیلات، تضمین‌ها و کمک‌های صندوق ضمانت سرمایه‌گذاری تعاون و نظایر آن به تشخیص وزارت.

- ۲- تأییدیه‌های وزارت یا دستگاههای اجرایی برای برخورداری تعاونی از هر نوع امتیاز یا خدمت به عنوان تعاونی، موضوع ماده (۳) قانون.
- ۳- صدور تأییدنامه برای ثبت آن دسته از تصمیمات تعاونی که نیاز به ثبت در مرجع ثبت شرکت‌ها دارد.
- ۴- کمک به اخذ مجوز فعالیت و عناوین نظیر آن، از دستگاه‌های ذیربط موضوع فعالیت تعاونی.

ماده ۳۹- به منظور نظارت بر اتاقهای تعاون، وزارت از اختیارات زیر برخوردار است:

- ۱- بررسی پیشنهادهای مربوط به تشکیل اتاقهای تعاون استانها و شهرستانها جهت تأیید ضرورت و یا اعلام کتبی رد با ذکر علت، موضوع ماده (۵۷) قانون.
- ۲- بررسی پیشنهادهای مربوط به اساسنامه‌ها و آیین‌نامه‌های اتاقهای تعاون جهت تصویب نهایی وزیر تعاون، موضوع بند «الف» تبصره (۱) ماده (۵۹) قانون.
- ۳- بررسی مدارک مربوط به تشکیل اتاقهای تعاون، اساسنامه‌ها، نام اعضای مجمع نمایندگان، اعضای اتاقها، هیئت مدیره، هیئت بازرسی، صاحبان امضای مجاز و تغییرات آنها، جهت تطبیق با مقررات و ثبت در وزارت و انتشار موارد ثبت شده در روزنامه رسمی کشور.
- ۴- تعیین یک عضو از هیئت بازرسی هر اتاق تعاون برای انجام وظایف موضوع ماده (۶۳)
- ۵ - اخذ و بررسی گزارشهای سالانه، نویتی و موردی واصل شده از هر یک از بازرسان و هیئت بازرسی هر اتاق تعاون و انجام اقدامات لازم.

۶- اخذ و بررسی گزارش عملکرد و صورت‌های مالی و در صورت لزوم انجام حسابرسی.

۷- اخطار توقف عملیات خلاف مقررات و دستور اصلاح آن.

۸- اعلام موارد تخلف به مراجع ذی‌ربط و طرح شکایت در مراجع قضایی.

۹- اخطار در خصوص لزوم تطبیق اساسنامه و آیین‌نامه‌های داخلی با مقررات مربوط.

تبصره ۱- نحوه ارائه گزارشهای مالی و عملکرد اتاقهای تعاون و حسابرسی آنها مطابق دستورالعمل تبصره (۱) ماده (۳۶) این آیین‌نامه خواهد بود.

تبصره ۲- نظارت بر انتخابات اتاقهای تعاون طبق فصل چهارم این آیین‌نامه صورت می‌گیرد.

فصل هفتم - سایر مقررات

ماده ۴۰- اشخاص موضوع ماده (۳۸) قانون باید دارای اطلاعات یا تجربه لازم برای تصدی سمت‌های مربوط باشند. نوع و میزان اطلاعات و تجربه و سطح تحصیلات و مهارت با توجه به نوع، موضوع و مقیاس فعالیت تعاونی مطابق آیین‌نامه‌ای است که به پیشنهاد وزارت به تصویب وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی می‌رسد.

توضیح: باتوجه باینکه ماده ۶۸ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در تاریخ ۱۳۹۳/۰۲/۱۷ اصلاح گردید، لحاظ (فصل چهارم - چگونگی نظارت بر انتخابات شرکت‌ها، اتحادیه‌های تعاونی و اتاقهای تعاون - مواد ۲۷، ۲۸، ۲۹، ۳۰) حذف و بشرح زیر اصلاح می‌گردد.

((بسمه تعالی))

دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون

به استناد تبصره ماده ۱۴ قانون اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (ماده ۶۸ اصلاح شده قانون مزبور) مصوب جلسه علنی مورخ ۱۳۹۳/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی، دستورالعمل نحوه نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون به شرح زیر تصویب می شود؛

ماده ۱- تعریف اصطلاحات؛

- ۱- انجمن نظارت - انجمن مرکزی نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون
- ۲- وزارت تعاون - وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
- ۳- قانون بخش تعاونی - قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و اصلاحیه آن مصوب ۱۳۹۳/۲/۱۷

۴- تعاونی ها -شرکتهای تعاونی و اتحادیه های تعاونی

۵- کمیسیونها- کمیسیون نظارت کشوری، استانی و شهرستانی

ماده ۲- انجمن نظارت دارای پنج عضو به شرح زیر می باشد؛

- ۱- یک نفر به عنوان نماینده وزارت تعاون
- ۲- یک نفر به انتخاب هیأت رئیسه اتاق تعاون ایران
- ۳- سه نفر به انتخاب مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران

تبصره ۱- در مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران سه نفر از بین معرفی شدگان اتحادیه های تعاونی (از هر اتحادیه حداکثر یک نفر) با اکثریت نسبی آراء به مدت سه سال برای عضویت در انجمن نظارت انتخاب می شوند.

تبصره ۲- نماینده وزارت تعاون با حکم کتبی وزیر تعاون تعیین می شود، نماینده اتاق تعاون ایران توسط هیأت رئیسه اتاق انتخاب و کتباً توسط رئیس اتاق تعاون ایران معرفی می شود.

تبصره ۳- دبیرخانه انجمن نظارت در محل اتاق تعاون ایران می باشد و مسئولیت اداره آن به عهده فردی است که توسط انجمن نظارت انتخاب می شود.

تبصره ۴- در اولین جلسه انجمن نظارت، هیأت رئیسه انجمن متشکل از رئیس، نائب رئیس و منشی انتخاب می شوند.
مسئولیت نظارت و هماهنگی دبیرخانه به عهده منشی می باشد.

ماده ۳- وظایف انجمن نظارت:

- ۱- نظارت بر کلیه مراحل انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون
- ۲- بررسی و تطبیق شرایط داوطلبان تصدی سمت هیأت رئیسه و هیأت بازرسی اتاق تعاون ایران فقط بر اساس ماده (۳۸) قانون بخش تعاون
- ۳- رسیدگی به شکایات و اعلام نظر در باره انطباق برگزاری مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران با موضوع انتخابات.
- ۴- تعیین تعاونیهایی مشمول بررسی تطبیق شرایط داوطلبان تصدی سمت هیأت مدیره، بازرسی یا هیأت بازرسی.

۵- تشکیل، ساماندهی و نظارت بر فعالیت کمیسیون های کشوری، استانی و شهرستانی که جهت بررسی و تطبیق شرایط داوطلبان تصدی سمت هیأت مدیره، بازرسی یا هیأت بازرسی در تعاونی های مشمول و هیأت رئیسه و هیأت بازرسی اتاق های تعاون استان و شهرستان و رسیدگی به شکایات مربوط به کلیه مراحل انتخابات تعاونیها و اتاقهای تعاون استان و شهرستان تشکیل می شوند.

۶- سایر وظایف مقرر در این دستورالعمل.

تبصره ۱- انجمن نظارت و کمیسیون ها حسب مورد بر کلیه مراحل انتخابات تعاونیها و اتاقهای تعاون از صدور آگهی تا برگزاری مجمع و ارسال مدارک مجمع عمومی یا مجمع نمایندگان نظارت داشته و می توانند با اطلاع از روند دعوت و برگزاری مجمع در هر مرحله نظر اصلاحی خود را کتبا "جهت اطلاع و اصلاح رویه به تعاونی یا اتاق تعاون ذی ربط اعلام نمایند.

تبصره ۲- انجمن نظارت و کمیسیون ها می توانند حسب مورد ناظر یا ناظرانی را برای نظارت بر نحوه برگزاری مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران و استانها و مجمع عمومی تعاونیهای مشمول و مجمع نمایندگان (اتاق تعاون شهرستان) به مقام دعوت کننده مجمع معرفی نمایند. ناظر منتخب انجمن نظارت یا کمیسیون موظف است بدون دخالت در برگزاری مجمع در صورت مشاهده تخلف از قانون و مقررات موضوعه نظر اصلاحی خود را با ذکر مستند قانونی به رئیس مجمع اعلام و گزارش خود را کتبا "به انجمن نظارت یا کمیسیون استان مربوط تسلیم نماید.

ماده ۴- هیأت مدیره تعاونیها و هیأت رئیسه اتاق های تعاون مکلفند با رعایت ضوابط و مقررات مربوط به نحوه تشکیل مجامع عمومی و اساسنامه مورد عمل قبل از اتمام

دوره مسئولیت خود نسبت به دعوت مجمع عمومی یا مجمع نمایندگان برای انتخاب هیأت مدیره یا هیأت رئیسه، بازررس یا هیأت بازرسی اقدام نمایند.

ماده ۵- کمیسیون های موضوع ماده (۶۸) قانون بخش تعاونی در سطح شهرستان، استان و کشور به شرح زیر تشکیل و هریک دارای سه عضو می باشند:

۱- کمیسیون های شهرستانی - نماینده اداره تعاون کارورفاه اجتماعی شهرستان ، نماینده منتخب هیأت رئیسه اتاق تعاون شهرستان (در صورت نبود اتاق تعاون شهرستان نماینده منتخب اتاق تعاون استان) و حسب مورد نماینده اتحادیه مربوط در شهرستان یا استان و در صورت نبود اتحادیه نماینده تعاونی که پرونده آن در جلسه کمیسیون مطرح می باشد و نماینده اتاق تعاون استان در زمان طرح پرونده اتاق تعاون شهرستان.

۲- کمیسیون استانی -نماینده اداره کل تعاون کار و رفاه اجتماعی استان ،نماینده منتخب هیأت رئیسه اتاق تعاون استان و نماینده اتحادیه مربوط و در صورت نبود اتحادیه نماینده تعاونی که پرونده آن در جلسه کمیسیون مطرح می باشد و نماینده اتاق تعاون ایران در زمان طرح پرونده اتاق تعاون استان.

۳- کمیسیون کشوری _نماینده دفاتر تخصصی معاونت امور تعاونیهای وزارت تعاون ، نماینده منتخب اتاق تعاون ایران و نماینده اتحادیه سراسری که پرونده آن در جلسه کمیسیون مطرح می باشد.

تبصره ۱- دبیرخانه کمیسیون ها در محل اتاق تعاون ذی ربط می باشد و در صورت نبود اتاق تعاون شهرستان در محل اداره تعاون کارورفاه اجتماعی شهرستان است نماینده اتاق تعاون وظیفه دبیری کمیسیون را عهده دار می باشد.

تبصره ۲- احراز شرایط داوطلبان تعاونی های مشمول با حوزه عمل شهرستان و اتاق تعاون شهرستان، رسیدگی به شکایات مربوط به انتخابات تعاونیها با حوزه عمل شهرستان و اتاق تعاون شهرستان بجز شهرستان مرکز استان در صلاحیت کمیسیون شهرستان و تعاونی های شهرستان مرکز استان و شرکتهای تعاونی مشمول دارای حوزه عمل استانی یا سراسری ثبت شده در استان و اتاق تعاون استان در صلاحیت کمیسیون استانی و احراز شرایط داوطلبان و رسیدگی به شکایات مربوط به انتخابات اتحادیه های سراسری و تعاونیهای تحت نظارت دفاتر ستادی وزارت تعاون در صلاحیت کمیسیون کشوری است.

ماده ۶- جلسات انجمن نظارت با دعوت کتبی رئیس یا نائب رئیس انجمن نظارت و جلسات کمیسیون ها با دعوت دبیر کمیسیون تشکیل می شود و با حضور اکثریت اعضا رسمیت می یابد. تصمیمات متخذه با رأی موافق اکثریت اعضا معتبر است. مصوبات انجمن نظارت با امضاء رئیس یا نائب رئیس انجمن و مصوبات کمیسیون ها با امضاء دبیر کمیسیون ابلاغ می گردد.

ماده ۷- در تعاونی ها و اتاق های تعاون در شرف تأسیس، هیأت مؤسس عهده دار انجام وظایف مقام دعوت کننده مجمع می باشد.

ماده ۸- وزارت تعاون یا هیأت رئیسه اتاق های تعاون می توانند نماینده خود را در هر زمان عزل نمایند مشروط بر اینکه همزمان نماینده جایگزین را معرفی نمایند. در صورت استعفای هریک از اعضا انجمن نظارت یا کمیسیون ها تا زمانی که جانشین ایشان مشخص نشده است عضو مستعفی تا زمان تعیین جانشین، مکلف به انجام وظیفه می باشد.

ماده ۹- داوطلبان تصدی سمت هیأت رئیسه، هیأت بازرسی اتاق ها و هیأت مدیره و بازرسی یا هیأت بازرسی تعاونی های مشمول موظفند حداکثر ظرف مدت هفت روز پس از انتشار آگهی دعوت مجمع نمایندگان یا مجمع عمومی، درخواست کتبی خود را حسب مورد مطابق فرم مصوب انجمن نظارت (فرم شماره ۱ و ۲) تکمیل و به همراه مدارک لازم به اتاق تعاون یا تعاونی ذی ربط تحویل داده و رسید دریافت نمایند. مقام دعوت کننده مجمع مکلف است؛ حداکثر ظرف مدت پنج روزکاری پس از پایان مهلت ثبت نام، مدارک داوطلبان را به انجمن نظارت یا کمیسیون ذی ربط تحویل داده رسید دریافت نماید.

تبصره ۱- داوطلبان تصدی سمت هیأت رئیسه اتاق های تعاون باید عضو تعاونی بوده به همراه مدارک ثبت نام خودگواهی یا مستند عضویت در شرکت تعاونی را ارائه نمایند.

تبصره ۲- کارکنان دولت که داوطلب تصدی سمت هیأت رئیسه اتاق های تعاون می باشند باید از شرکت تعاونی مصرف، مسکن و یا اعتبار کارمندی که عضو آن هستند گواهی عضویت و نامه رسمی برای انتخاب در هیأت رئیسه را ارائه نمایند. هر شرکت تعاونی می تواند حداکثر یک نماینده معرفی نماید.

تبصره ۳- داوطلبان تصدی سمت هیأت رئیسه اتاقهای تعاون باید دارای حداقل سه سال سابقه عضویت در هیأت رئیسه یا هیأت مدیره یا مدیریت عامل، دبیری، دبیرکلی و بازرسی شرکتها و اتحادیه های تعاونی و اتاقها بوده و گواهی آن را به همراه مدارک ثبت نام خود ارائه نمایند.

ماده ۱۰ - انجمن نظارت یا کمیسیون مکلف است حداکثر ظرف مدت هفت روز پس از وصول مدارک داوطلبان نسبت به تشکیل جلسه و ابلاغ تصمیم اقدام نمایند.

تبصره ۱- تعاونی یا اتاق تعاون موظف است بلافاصله اسامی واجدین شرایط را در تابلو اعلانات تعاونی درج و نتیجه را به نحوه مقتضی به اطلاع داوطلبان برساند

تبصره ۲- در صورت عدم اعلام نظر در مهلت مقرر اعلام اسامی کلیه داوطلبان در جلسه مجمع بلامانع است.

ماده ۱۱ - بررسی و تطبیق شرایط داوطلبان در انجمن نظارت و کمیسیون ها بر اساس ماده پنج قانون اصلاح موادی از قانون بخش تعاونی مصوب ۱۳۹۳/۲/۱۷ مجلس شورای اسلامی (ماده ۳۸ اصلاح شده قانون بخش تعاونی) صورت می گیرد و نتیجه بدون ابهام روشن و صریح مبنی بر انطباق شرایط داوطلبان اعلام می گردد.

تبصره ۱- در صورت عدم انطباق شرایط هر یک از داوطلبان و درخواست کتبی وی می بایست نتیجه بررسی کتبا " به صورت محرمانه به وی اعلام شود.

تبصره ۲- داوطلبانی که توسط کمیسیون ها واجد شرایط لازم تشخیص داده نشده اند می توانند ظرف مدت سه روز اداری از زمان صدور رأی تقاضای بررسی مجدد خود را کتبا " به کمیسیون نظارت استان مربوط در مورد آراء کمیسیون شهرستان و انجمن نظارت در مورد آراء کمیسیون های نظارت استانی و کشوری تسلیم نمایند .این تقاضا ظرف مدت پنج روز اداری بررسی واعلام نظر می شود رأی صادره قطعی است .

تعاونی و یا اتاق تعاون ذی ربط موظف است بلافاصله مدارک داوطلب را به همراه مستندات مربوط حسب مورد به کمیسیون ذی ربط یا انجمن نظارت ارسال نماید.

ماده ۱۲- شکایات کتبی در رابطه با کلیه مراحل انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون شهرستان و استان که حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از زمان برگزاری مجمع به دبیرخانه کمیسیون ذی ربط در شهرستان، استان و کشوری تحویل شده باشد جهت رسیدگی از نظر انطباق برگزاری انتخابات با قانون و مقررات موضوعه در جلسه کمیسیون مربوط مطرح می شود. نتیجه رسیدگی و تصمیم حداکثر ظرف مدت ده روز کاری از زمان پایان مهلت وصول شکایت ابلاغ خواهد شد.

تبصره - شاکی موظف است نسخه ای از شکوائیه را به واحد اداری ذی ربط در وزات تعاون جهت اطلاع ارسال نماید.

ماده ۱۳- تعاونی ها و اتاقهای تعاون شهرستان و استان و اعضاء آنها که تمام یا بخشی از فرایند برگزاری مجمع عمومی یا مجمع نمایندگان آنها با موضوع انتخابات حسب مورد در کمیسیون شهرستان، استان یا کشور منطبق با قانون و مقررات موضوعه تشخیص داده نشده است می توانند ظرف مدت پنج روز اداری از تاریخ صدور رأی تقاضای بررسی مجدد خود را به کمیسیون استان در خصوص آراء کمیسیون شهرستان و انجمن نظارت در خصوص آراء کمیسیون های استانی و کشوری تسلیم نمایند و رونوشت تقاضای خود را به کمیسیون صادرکننده رأی بدوی تحویل دهد. این تقاضا ظرف مدت ده روز مورد رسیدگی قرار گرفته نتیجه اعلام می شود. رأی صادره قطعی است.

کمیسیون صادرکننده رأی بدوی موظف است بلافاصله پس از وصول رونوشت تقاضا نسخه ای کامل از مدارک مجمع عمومی یا مجمع نمایندگان را به همراه اعلام نظر خود جهت رسیدگی به مرجع تجدیدنظر حسب مورد به کمیسیون استان مربوط یا انجمن نظارت ارسال نماید.

تبصره - انجمن نظارت می تواند زمان رسیدگی به تقاضای تجدیدنظرخواهی در مورد آراء کمیسیون های استانی و کشوری را در انجمن نظارت جهت بررسی جامع برای یکبار و به مدت ۳۰ روز تمدید نماید .

ماده ۱۴- در صورت وجود شکایت در مورد نحوه برگزاری انتخابات تعاونیها صدور تأیید ثبت تغییرات موکول به صدور رأی قطعی انجمن نظارت یا کمیسیون مربوط می باشد.

ماده ۱۵- هیچ یک از اعضاء کمیسیون بررسی تقاضای تجدیدنظر نباید عضو کمیسیون بدوی صدور رأی باشند.

ماده ۱۶- شکایات کتبی در رابطه با انتخابات اتاق تعاون ایران که حداکثر ظرف مدت پنج روز پس از برگزاری مجمع نمایندگان اتاق تعاون ایران به دبیرخانه انجمن مرکزی نظارت تحویل شده باشد در انجمن نظارت مورد رسیدگی قرار می گیرد.

ماده ۱۷- هیأت رئیسه اتاق تعاون ایران مکلف است حداکثر ظرف مدت پنج روز کاری پس از برگزاری مجمع نمایندگان نسخه ای از مدارک مجمع ، شامل آگهی دعوت، لیست اعضاء، معرفی نامه ها، لیست حاضرین در جلسه و صورتجلسه مجمع را کتبا "به دبیرخانه انجمن نظارت تحویل دهد . انجمن نظارت بر اساس مستندات ارائه

شده و گزارش نمایندگان خود وشکایات واصله رسیدگی لازم را درخصوص انطباق برگزاری مجمع نمایندگان با قانون و مقررات موضوعه انجام داده نتیجه رسیدگی حداکثر ظرف مدت ده روز پس از پایان مهلت وصول مدارک اعلام می شود.

ماده ۱۸- کلیه اتحادیه های تعاونی و شرکت های تعاونی اعتبار، مسکن، تعاونی های مصرف زنجیره ای، سهام عدالت، مرزنشینان، توسعه و عمران شهرستان، فراگیر ملی، مسافربری) تعاونیهای مسافربری جاده ای و تعاونیهای تاکسیرانی(و نیز تعاونیهای درودگران که بیش از ۱۰۰ عضو دارند به عنوان تعاونی مشمول تعیین می گردند.

تبصره- وزارت تعاون وهریک از اعضاء انجمن نظارت می تواند پیشنهادات خود را در خصوص کاهش یا افزایش تعاونی های مشمول برای بررسی به انجمن نظارت ارسال نمایند.

ماده ۱۹- اعضاء هیأت مدیره و بازرس شرکتهای تعاونی غیر مشمول نیز می بایست واجد شرایط مقرر در ماده (۳۸) قانون بخش تعاونی باشند و جهت ثبت تغییرات نسبت به تکمیل و ارائه فرم قبولی تصدی سمت مطابق نمونه مصوب انجمن نظارت فرم شماره (۳) اقدام نمایند.

ماده ۲۰- جلسات انجمن نظارت علاوه بر موارد جاری، حداقل سه ماه یکبار برای رسیدگی به عملکرد کمیسیون های موضوع این دستورالعمل تشکیل می شود. دبیرخانه کمیسیون ها موظفند گزارش عملکرد خود را هر سه ماه یکبار به دبیرخانه انجمن نظارت ارسال نمایند. گزارش عملکرد کشوری توسط دبیرخانه انجمن نظارت تهیه و پس از تأیید انجمن نسخه ای از آن به وزارت تعاون وسایر مراجع ذی ربط ارسال خواهد شد.

این دستورالعمل مشتمل بر ۲۰ ماده و ۱۸ تبصره در جلسه مورخ ۹۵/۸/۳ انجمن مرکزی نظارت به تصویب رسید و مصوبه مورخه ۹۳/۶/۲۴ و اصلاحیه مورخ ۱۳۹۴/۹/۲۴ از تاریخ ۹۵/۹/۱۵ کان لم یکن محسوب می شود و از این تاریخ لازم الاجراء می باشد.

ابوالقاسم سرحدی زاده
رئیس انجمن نظارت

(فرم شماره ۱)

بسمه تعالی

انجمن مرکزی نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون

فرم ثبت نام داوطلبان تصدی سمت هیأت رئیسه و هیأت بازرسی اتاق های تعاون

مشخصات داوطلب عضویت در سمت؛

هیأت رئیسه بازرسی

نام.....نام خانوادگی.....نام پدر.....شماره شناسنامه.....

تاریخ تولد /./.....وضعیت تأهل.....دین.....عضویت در تعاونی.....

شماره عضویت.....کد ملی.....وضعیت نظام وظیفه

آدرس محل کار.....

تلفن محل کار.....تلفن همراه.....

میزان تحصیلی..... رشته تحصیلی.....

سابقه محکومیت در دادگاه های اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی ☐ دارم ☐ ندارم
سابقه محکومیت کیفری ناشی از جعل اسناد، ارتشاء، اختلاس، کلاهبرداری، خیانت در امانت، تدلیس،
تصرف غیرقانونی در اموال دولتی، ورشکستگی به تقصیر، منع قانونی، محجوریت، عضویت در گروه
های محارب، ارتکاب جرائم علیه امنیت کشور

دارم ☐ موضوع محکومیت :: ☐ ندارم

کارمند شاغل دولت یا سایر قوا ☐ نمی باشم ☐ می باشم

قاضی ☐ نمی باشم ☐ می باشم

نماینده مجلس ☐ نمی باشم ☐ می باشم

*دارای حداقل سه سال سابقه عضویت در هیأت مدیره ☐ مدیریت عامل ☐ هیأت رئیسه ☐ دبیری ☐

دبیرکلی ☐ بازرسی ☐ شرکت تعاونی ☐ یا اتحادیه ☐ یا اتاق تعاون ☐

در سال های لغایت می باشم.

اینجانب با امضاء یا این برگه صحت کلیه موارد فوق الذکر را تأیید می نمایم و در صورت احراز
خلاف مستدل و

مستند هر یک از موضوعات که به تأیید انجمن مرکزی نظارت و کمیسیون ذی ربط (حسب مورد)
برسد به منزله

استعفای غیرقابل انصراف اینجانب می باشد.

مدارک پیوست:

تصویر شناسنامه ☐ تصویر کارت ملی ☐ تصویر گواهی ☐ تحصیلی گواهی ☐

عضویت در تعاونی ☐

تصویر گواهی پایان خدمت نظام وظیفه برای مشمولین ☐ برگ عدم سوء پیشینه

نام و نام خانوادگی محل امضاء. تاریخ...../...../.....

(فرم شماره ۲)

بسمه تعالی

انجمن مرکزی نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون

فرم ثبت نام داوطلبان تصدی سمت هیأت مدیره، و بازررس شرکت ها و اتحادیه های تعاونی

مشخصات داوطلب عضویت در سمت؛

هیأت مدیره بازرسی

نام.....نام خانوادگی.....نام پدرشماره

شناسنامه.....

تاریخ تولد/...../.....وضعیت تأهل.....دین.....عضویت در

تعاونی.....

شماره عضویت.....کد ملی ..وضعیت نظام وظیفه

.....

آدرس محل کار

. تلفن محل کار.....تلفن همراه.....

میزان تحصیل.....رشته تحصیلی.....

سابقه محکومیت در دادگاه های اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی ندارم دارم

سابقه محکومیت کیفری ناشی از جعل اسناد، ارتشاء، اختلاس، کلاهبرداری، خیانت در امانت، تدلیس،

تصرف غیر

قانونی در اموال دولتی، ورشکستگی به تقصیر، منع قانونی، محجوریت، عضویت در گروه های

محارب، ارتکاب

جرائم علیه امنیت کشور

ندارم دارم موضوع محکومیت

اینجانب با امضاء یا این برگه صحت کلیه موارد فوق الذکر را تأیید می نمایم و در صورت احراز

خلاف مستدل و

مستند هر یک از موضوعات که به تأیید انجمن مرکزی نظارت و کمیسیون ذی ربط (حسب مورد)

برسد به منزله

استعفای غیرقابل انصراف اینجانب می باشد.

مدارک پیوست:

تصویر شناسنامه ☐ تصویر کارت ملی ☐ تصویر گواهی تحصیلی ☐

گواهی عضویت در تعاونی ویژه ☐

داوطلبان تصدی سمت هیأت مدیره ☐ تصویر گواهی پایان خدمت نظام وظیفه برای مشمولین ☐

برگ عدم سوء پیشینه ☐

توضیح: داوطلبانی که در دوره قبل مبادرت به ارائه مدارک ثبت نام نموده اند نیاز به ارائه مجدد مدارک بجز برگ

عدم سوء پیشینه ندارند.

نام و نام خانوادگی محل امضاء تاریخ/...../.....

(فرم شماره ۳)

بسمه تعالی

انجمن مرکزی نظارت بر انتخابات تعاونی ها و اتاق های تعاون

فرم قبولی تصدی سمت هیأت مدیره و بازرس شرکت های تعاونی غیر مشمول

قبولی تصدی سمت؛

هیأت مدیره
بازرسی

نام نام خانوادگی نام پدر شماره شناسنامه

تاریخ تولد/...../..... وضعیت تأهل دین عضویت در تعاونی

شماره عضویت کد ملی .. وضعیت نظام وظیفه

آدرس محل

کار

تلفن محل کار تلفن همراه

..... رشته تحصیلی..... میزان تحصیل

.....
سابقه محکومیت در دادگاه های اجرای اصل ۴۹ قانون اساسی ☐ ندارم ☐ دارم
سابقه محکومیت کیفری ناشی از جعل اسناد، ارتشاء، اختلاس، کلاهبرداری، خیانت در امانت، تدلیس،
تصرف غیرقانونی در اموال دولتی، ورشکستگی به تقصیر، منع قانون، محجوریت، عضویت در گروه
های محارب، ارتکاب جرائم علیه امنیت کشور

..... ☐ دارم ☐ ندارم
اینجانب با امضاء این برگه ضمن قبول تصدی سمتصحت کلیه موارد فوق الذکر
را تأیید می نمایم و در صورت احراز خلاف مستدل و مستند هر یک از موضوعات که به تأیید انجمن
مرکزی نظارت و کمیسیون ذی ربط (برسد به منزله استعفای غیرقابل انصراف اینجانب
می باشد.

نام و نام خانوادگیمحل امضاءتاریخ...../...../.....

منابع و مأخذ

- ۱- قانون و مقررات جامع بخش تعاون اقتصاد جمهوری اسلامی ایران
گردآوری و تدوین : الیاس اروانه، هوشمندصفائی ، عبدالکریم انصاری زاده
- ۲- اسکینی، ربیعا، شرکت های تجارتی، سه جلد، چاپ دوم، انتشارات
سمت، تهران ۱۳۷۷، جلد اول.
- ۳- خاوری، محمد: حقوق بانکی، چاپ دوم، انتشارات موسسه بانکداری
ایران، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، تهران ۱۳۷۱.
- ۴- دهگاهی، حسن، فروچی، حمید: حقوق در قلمرو شرکت های تعاونی،

چاپ اول، انتشارات روزبهان، تهران، ۱۳۶۸.

۵- طالب، مهدی، اصول و اندیشه‌های تعاونی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه

تهران، ۱۳۷۶.

۶- واتکینز، ویلیام پاسکوئه، اصول تعاون، ترجمه حسین سالکی، چاپ اول،

انتشارات وزارت تعاون، تهران، ۱۳۷۲.

۷- قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران.

۸- قانون تجارت.

۹- قانون شرکت‌های تعاونی مصوب ۱۳۵۰.

۱۰- مجموعه قوانین و مقررات بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

وگزیده‌ای از آئین نامه‌ها و دستورالعمل‌های اجرایی.

۱۱- قانون مدنی.

۱۲- مجموعه گفتارهای تعاونی، وزارت تعاون و امور روستاها، نشریه ۱۰۳

سال ۱۳۵۳.